

A
C S I K S O M L Y Ó I
R Ó M . K A T H . F Ö G Y M N A S I U M
É R T E S I T Ő J E

AZ 1894—95. TANÉVRŐL.

*

KÖZLI :
BÁNDI VAZUL,
IGAZGATÓ.

CSIK-SZEREDÁBAN,
NYOMATOTT GYÖRGYJAKAB MÁRTONNÁL
1895.

A
C S I K S O M L Y Ó I
RÓM. KATH. FŐGYMNASIMUM
É R T E S I T Ő J E

AZ 1894—95. TANÉVRŐL.

*

KÖZLI:
BÁNDI VAZUL,
IGAZGATÓ.

CSIK-SZEREDÁBAN,
NYOMATOTT GYÖRGYJAKAB MÁRTONNÁL
1895.

A csiksomlyói róm. kath. főgymnasium önképző- körének huszonöt évi működése.

1870—1895.

E l ő s z ó.

Az értelem haladása és a polgárosodás szükségletei minél tovább mind nagyobb és nagyobb érdekkörbe és kötelesség-hálózatba vonják be az embert, mely körülmény fokozott munkásságra utalja. A munka a polgárosult ember szüksége, egyének, családok és nemzetek javát egyaránt elősegítő életelv.

Napjainkban már nem a születési előnyök, magas állás vagy kedvező anyagi viszonyok képezik az embertársak iránt tartozó tisztelet fokmérőjét, hanem, hogy a maga hatáskörében ki mekkora tevékenységet fejt ki.

Egyébiránt a munkának ilyenszerű becslése nem egészen korunk találmánya. A kereszténység isteni alapítója és első tanítói saját példájukkal szentelték meg a munkát. Szent Pál, a nemzetek nagy apostola, önmagáról önérettel mondja: „Senkinek kenyerét ingyen nem ettük, hanem fáradtsággal és nyomorúsággal éjjel és nappal munkálkodtunk.“ Szent Bonifác egyik kezében szentírás, a másikban ácsmérték, s így köt ki a britt partokon.

A munka látszólag teher, de dicsőség, tisztesség s kimondhatatlan gyönyör jár vele. Kepler évekig dolgozik, hogy a naprendszer törvényét megtalálja. S midőn kilencz évi munka után a csillagászatban nevezetes felfedezésekhez jut, diadallal mondja: „Most már átengedem magam szent ittasságomnak, s könyvemet megírom. Hogy kortársaim vagy az utókor fogják-e olvasni, nekem mindegy. Miért ne várhatna e könyv száz évig olvasójára, ha magának Isteunek is hat-ezer évig kellett egy szemléelőre várakozni?“¹⁾ Végtelen örömet találhatott a munkában Buffon, ki tizenkét órát dolgozott egy végtében. Plátóról jegyezték fel, hogy republikája első lapját tizenháromszor írta újra; Demosthenes nyolcszor másolta le Thukydides történelmi művét; Kazinczy Ferencz is — mint leveleiben mondja — Sallustiusból készített fordítását ötször dolgozta át és írta újra. Kölcsey pedig, e buslelkű honfi és merengő költő így szól: „Az én pályám tővises pálya. Én háznépemet gonddal, törődéssel táplálom. A közdolgok lé-

¹⁾ Joannis Kepleri opera omnia ed. Ch. Fritsch. Frankfurti et Erlange 1864.

lekkinzó folyamában úgy veszek részt, hogy fájdalmakat aratok s éltem nyugalma nem egyszer kockáztatom. S mind e bajokban egyedül munkásságom s önérzésem az, a mi lelkemet nemcsak elég erőssé, de nyugodalmasan vidámmá is teszi.¹⁾

De a munkásság nemcsak tiszta örömek forrása, hanem a tényekben mutatkozó jellemnek egyik legjobb nevelője is. Felébreszti és idomítja az engedelmességet, önuralmat, figyelmet, szorgalmat és kitartást. Ebből látszik, mennyire fontos a nevelésben, hogy az ifju a munkássággal korán megbarátkozzék. S bár minden munka bizonyos mértékben nevelő hatású, mégis mivel a parancsolt munkában az egyéni akarat, az erkölcsi szabadság csak részben érvényesül, az önként elvállalt munkában látom én a jellem helyes fejlődésének egyik biztos zálogát.

Már ebből a szempontból sem lehet kicsinyelni azoknak az ifjaknak vállalkozását, kik önképzőtársulatokká alakulnak, hogy a kötelező munka után fennmaradt szabad időt nemes verseny útján való tökéletesítésükre fordítsák. Száz éve, hogy Kis János Sopronban az önképzőtársulatot megalapította, s ily hosszú idő alatt számtalanszor nyílt alkalom az önképzőkörök jogosultságának megvitatására; sőt ez előtt hét évvel magas állású tanügyi férfiak hosszas vita folyamán cserélték ki véleményüket az önképzőkörökre vonatkozólag, s a többség végre is az önképzőkörök mellett foglalt állást.

Azt hinni az önképzőkörökről, hogy kész szónokokat, költőket vagy szak tudósokat nevelnek, ép oly naiv tulzás volna, mint a mily igazságtalan az az eldöntés, mely az önképzőköri munkásságtól minden előnyt el akar vitatni.

Tapintatos vezetés és gondos felügyelet mellett az önképzőkörök munkája czélt tévesztett munka nem lehet.

Az önképzőkör ugyanis alkalmat nyújt arra, hogy az ifjak hajlamuk és körülményeik szerint próbálgathassák tehetségüket s gyakorolják erejüket szó- és írásbeli előadásban; az önkéntes munkálkodásnak a középiskolai tanulmányok valamennyi ágában helyet ad; bizalmas véleményváltással fejleszti és erősíti az önállóságra törekvő tehetséget, s végül az ifju embert a nyilvánossághoz szoktatja és a társadalmi erényekben gyakorolja.

A csiksomlyói róm. kath. főgymnasium sajátos helyzeténél fogva korán érezhette egy ily intézmény szükségét, s ebből magyarázható meg, hogy az erdélyi róm. kath. középiskolák²⁾ közül a kolozsvári után a mi önképzőkörünk ünnepezhette meg először megalakulásának 25-ik évfordulóját.³⁾

Én mint önképzőkörünk ez évi vezetője abban a meggyőződésben vagyok, hogy úgy a tanügy iránt érdeklődőkre, mint az ifjuságra nézve érdekes lehet egy önképzőkör huszonöt évi működése.

¹⁾ Kőlcsey levele Bártfai Lászlóhoz. Kőlcsey művel VII. k. 272. l.

²⁾ A kolozsvári önképzőkör 32., a gyulafehérvári 21, a székelyudvarhelyi 20 és a brassói 6 éves.

³⁾ 1895. május 5-én.

Ezért s egyszersmind jubileumunknak is némi emlékéül a fenmaradt jegyzőkönyvek, iratok és munkakönyvek alapján bemutatom önképzőkönyvünk huszonötéves multját. Könnyebb áttekinthetés céljából — a mennyiben lehetséges — külön-külön számolok be az egyes tanévek munkásságáról, minél fogva inkább képsorozatot adok mint összefüggő történetet.

Ha munkám a kör régi tagjainak lelkében kedves emlékeket ujit fel, a jövő nemzedéket pedig eredményesebb munkásságra serkenti: elértem célomat.

1870.

Az önképző munkásságnak már az ötvenes és hatvanos években némi nyomaira akadunk. Én legalább ilyen munkásság eredményeül tekintem azokat a kis versfüzeteket, melyeket a felsőbb osztályok kiválóbb tanulói a helybeli kolostor betűvelidőnként kinyomatva a nyilvánosság elé bocsátottak. Határozottan önképző volt az 1865—1866-iki hatodik osztályu tanulók irodalmi működése. Ők ugyanis két csoportra oszolva „Bimbók“ czimen lapot szerkesztettek, az egyik csoport a páros, a másik a páratlan számúakat, s azokat kieserélvén megbirálták. A dolgozatok álnevek alatt közöltettek: Tivay (Nagy Imre), Hambrics, Kincseszegi, Nagyágy, Kázmér, Sz. Boldogtalan (Bartha Ignác) stb. A „Bimbók“ negyedives lapjain található: költemények, adomák és képtalányok.

Mindezek csak előzmények.

Az önképzőkör hivatalos megalakulása 1870-ben történt. Adorján Imre tanár ur addig izgatott, addig apostolkodott az önképző társulat érdekében, míg lelkesedésének lángja átcsapott tanítványaira is, kik közül Bánfi Zsigmond, Jancsó Benedek, Márton Dávid és Mihály Ferencz csakhamar össze is állottak az önképzőkör alapszabályainak kidolgozására. Ezek elkészülvén 1870. január 29-én megtartották az alakuló gyűlést.

Elnöknek Adorján Imre tanár ur kéretett fel, ki szép beszéddel köszönti az ifjakat s lelkes tevékenységre buzdítja. E beszéd hatása alatt 47 tag jelentkezik s írja nevét a kibocsátott ivre és pedig a VII. osztályból 7, a VI.-ból 12, az V-ből 7, a IV-ből 6, a III-ből 3, a II-ből 4, az I-ből 8.

Erre megválasztották a tisztviselőket: alelnöknek közfelkiáltással Móricz Károly VII. o. tanulót, főjegyzőnek Kovács Lajos VII. o. t., aljegyzőnek Balogh Ignác VI. o. t., titkárnak Bodó Ádám VI. o. t., pénztárnoknak Kovács István V. o. t., ellenőrnek Simon Lázár VII. o. t., bírálóknak: Mihály Ferencz VII. o. t., Márton Dávid VI. o. t., Kovács Lajos VII. o. t., Bodó Ádám VI. o. t., Opra Lajos V. o. t., Nagy Ferencz V. o. t.; póttagoknak: Imre Dénes VII. o. t., Bálint András VI. o. t., Kacza János V. o. t. Rancz János IV. o. t. tanulót.

Gyűlések napjával minden második szombatot tűzik ki.

Az alapszabályok kiegészítésétől határozatilag kimondja a gyűlés, hogy a ki írásbeli dolgozatával a kiszabott időre nem tud elkészülni, tetszés szerint választott szavalattal álljon elő.

A jegyzőkönyv hitelesítésére öt tagu bizottnányt választanak, melynek tagjai: Simon Lázár VII. o. t., Madár Imre VI. o. t., Gál Károly VI., Benedek Elek VI. és Elekes Béla V. o. t.

Az ifjuság tanárai iránt való tiszteletének kifejezéséül a tanári kar minden egyes tagját tiszteletbeli elnöknek választja meg.

Febr. 19-én volt az *első rendes gyűlés*, melyen a tanári testületet képviselte Nagy Imre igazgató és Márkos János tanár. Ezen gyűlés határozatilag kimondja, hogy a négy alsó osztályból jelentkezett tagok fiók-egyletté alakulhatnak az alelnök vezetése alatt. (A fiók-egylet létre is jön, de egy pár hónap mulva megszűnik). Ugyanezen alkalommal választják meg a „*Tanulók Közlönyének*“ levelezőitül Kovács Lajost, Móricz Károlyt és Márton Dávidot.

A második rendes gyűlésen (márczius 12.) egy hat tagu bizottnányt neveznek ki azzal a küldetéssel, hogy a körnek még megerősítetlen alapszabályait az „Esztergomi Önképzőkör“ alapszabályai szerint módosítsa. Ez meg is történt, mert már a 4-ik rendes gyűlésen (ápril 2.) módosított alapszabályokat olvasnak fel.

Gyűlés tartatott még márcz. 26-án, ápril 30-án, május 15-én és június 18-án.

Volt tehát összesen 1 előkészítő, 1 alakuló és 7 rendes gyűlés, melyek közül kettőn Király Lajos ur elnökölt.

Egyik gyűlésen az az indítvány, merült fel, hogy a kör tagjai „Tanodai Figyelő“ czimen lapot szerkeszsenek. Hogy valóban megtörtént-e, annak nyomára nem akadunk.

Az önképzőkör tagjai a kör pénztára javára sikerült szini előadást tartottak; de hogy hol és minő darabot adtak elő, nincs feljegyezve.

A beadott és felolvasott dolgozatok közül fenmaradt (eredeti kéziratban) összesen 48. Ezek közül 37 eredeti és 11 fordítás. A fordítások közül 2 németből, a többi latinból. Tárgyánál fogva érdekes Györfy Gyula I. osztályu tanuló dolgozata: „Abraham Izsákot kész feláldozni Kr. előtt 1897-ben.“ (Ford. latinból magyarra.)

Az eredetiek között van 24 vers és 13 próza.

Legnagyobb munkásságot fejtettek ki: Mihály Ferencz, Bodó Ádám, Jancsó Benedek és Márton Dávid. Különösen kiemelendő Márton Dávidnak egy történeti értekezése: „Hunyadi

János magatartása a várnai csata alatt“, és egy szép s tartalmas emlékbeszéde elhunyt tanár felett.

Sikerült dolgozatokat adtak még: Benedek Elek, Gál Károly, Csiszér József, Balogh Ignác, Kovács Lajos, Móricz Károly, Elekes Béla és Rancz János.

1871 – 1875.

Ebben az időszakban az önképzőkör mint szervezett egyesület szünetelni látszik; de az önképzőköri munkásság folytatása gyanánt tekinthetjük azt, hogy az ifjuság megbizottjai kézirati lapokat szerkesztenek és adnak ki, előbb „*Tavaszi Bimbók*“ majd „*Heti Folyóirat*“ és „*Haladjunk*“ czímen.

Nagy kár, hogy a dolgozatok álnév alatt közöltetnek, s így a szerzőket nem ismerhetjük, csak a szerkesztőket és főmunkatársakat.

I. „*Tavaszi Bimbók*“ szerkesztője Puskás József.

II. A „*Heti Folyóirat*“-ot 1873—74-ben szerkeszti Markaly Antal, főmunkatárs Molnár Károly, később szerkesztő Vajna Gábor, főmunkatárs Csiszér Imre. A lapból fenmaradt 11 szám.

III. A „*Haladjunk*“ 1875. január 19-én indul meg. Szerkesztők: Birtha József és Fejér József, főmunkatársak Csiki József és Kóródi Elek.

Bírálat elvéteve, egy-egy rövid szerkesztői izenetképen szóval meg s az is legtöbbsnyire buzdítás. A „*Haladjunk*“-ból 12 szám maradt fenn.

1875 – 1876.

Miután ft. Imets F. Jákó gymn. igazgató ur a kijavított alapszabály-tervezetet helybenhagyta, az önképzőkör határozottabb alakot nyervén újra életbe lépett.

Vezető tanár Király Lajos.

Alakuló gyűlését tartotta 1876. január január 12-én.

Tisztikar: elnök Péter István VIII. o. tanuló, főjegyző Kovács István VII. o. t., aljegyző Vajna Gábor VII. o. t., pénztárnok Bernáld János VII. o. t., ellenőr Kóródi Elek VI. o. t., első szerkesztő Puskás József VIII. o. t., második szerk. Stemmer Olivér VIII. o. t., harmadik szerkesztő Fejér Vilmos VII. o. t.; a könyvtár gondozója Birta József VI. o. t., ellenőre Kassai Lajos V. o. t.

A tagok száma (IV—VIII. oszt.-ig) 49.

Az alakuló gyűlésen kívül tartottak 8 rendes gyűlést.

A köri munkásság írásbeli dolgozatokból, szavalatokból és bírálatokból áll.

Az elfogadott dolgozatok az „Önképzőkör“ czimű kéziratilapban tétettek közzé. Sajnos, hogy e lapból ma már egyetlen példány sem található.

Az írásbeli dolgozatok irányáról és értékéről a jegyzőkönyv sem nyújt felvilágosítást. Csak egy-két helyen találunk ilyenféle rövid megjegyzést pl. Puskás József „Székely Judit“ cz. költeményét általános lelkesedéssel fogadják, Fejér József „Csalogány“ cz. költeménye kitüntetésre érdemesítették, Puskás József „Logodi Simon“ cz. verse dicséretet nyer, Fejér Vilmos „Előre“ cz. műve jegyzőkönyvi dicséretre érdemesítették.

Volt 34 szavalat. Huszonhét szaváló közül kitünt Péter István, Stemmer Olivér, Vajna Gábor és BIRTHA József.

A szavalatoknak legalaposabb bírálója Molnár László VIII. oszt. tanuló.

A tanév folyamán a szerkesztőséghez beadatott 5 prózai és 43 verses dolgozat. Elfogadtatott mind az öt prózai mű, a költeményekből 33 és pedig dalféle 19, tankölteményszerű 2, allegoria 2, sonett 2, óda 3, elbeszélő költemény 1, emlékvers 2.

Legtermékenyebb munkások voltak Fejér Vilmos 7, Puskás József és Vajna Gábor 5-5, Stemmer Olivér 4 drb verses és Péter István 2 prózai dolgozattal.

Glósz Miksa tanár 4 drb könyvet ajándékoz, a könyvtárnak s ezzel a tényével a kör jótévéinek sorát megnyitja.

A kör járatta a Vasárnapi Ujságot.

1876—1877.

Vezető tanár *Király Lajos*.

Az alakuló gyűlés volt szeptember 9-én.

Tisztviselők elnök Vajna Gábor VIII. o. t., főjegyző Molnár Károly VIII. o. t., aljegyző Kassai Lajos VI. o. t., pénztáros Csiki József VII. o. t., ellenőr Kölonthe József VIII. o. t., könyvtáros Thuróczi Gyula VII. o. t., segédkönyvtáros br. Wardener Arthur; bírálók Dobay József és Fejér Vilmos VIII. o. t., Kóródi Elek VII. o. t.

A XIII. gyűlésen Molnár Károly főjegyző lemondott s helyébe a kör Bőjthy Károly VIII. o. tanulót választotta meg.

Fejér Vilmosnak a körből való kilépése után második bírálónak Boeskor Ádám választatott meg.

Az alakuló gyűlésen kívül volt 19 rendes, 2 rendkívüli és egy záró gyűlés.

Tartottak 54 szavalatot, szavaltak 24-en. Kitüntette magát Vajna Gábor, Bőjthy Károly és Csiki József.

A munkásság fokozására kétszer hirdettek pályázatot, a

XIV. (febr. 18.) és XVI. (márcz. 11.) gyűlésen. Első alkalommal 2 frt tüzetett ki, „Toldi estéjé“-nek hexameterekbe való átültetésére, 2 frt egy szónoki beszédre, 2 forint egy balladára és 1 forint lírai költeményre. Határidő ápril 30. — A XVI. gyűlésen pedig kivántatott egy hazai tárgyú beszély, egy románcz, egy tanköltemény.

Sem egyik sem másik pályázat eredményéről nem nyujt felvilágosítást a jegyzőkönyv.

Az év folyamán beadatott 11 prózai és 38 verses dolgozat. Dicséretet nyert a prózaiak közül 6, átdolgozás végett visszaadatott 5; a verses művek közül dicséretet nyert 27 és pedig dalféle 14, tanköltemény 1, allegoria 2, ballada 2, románcz 1, hősi vers 1, óda 2, sonett 2, visszaadatott 11. A szerzők közül kitűntek Vajna Gábor 7 verses, 2 prózai, Kritsa István 6 verses, 2 prózai dolgozattal.

A kör gyűlései iránt érdeklődést tanusítottak: Puskás Ferenczné, Bocskor Mihályné, Adorján Imréné urnők, Bocskor Ilka, Körmendy Róza és Mari kisasszonyok, Imets F. Jákó igazgató, Adorján Imre és Glósz Miksa tanárok.

A kör járatta a *Vasárnapi Ujságot* és a *Marosvidéket*.

A pénztár állása: bevétel 29 frt 12 kr, kiadás 6 frt 52 kr. Volt még a körnek 40 frt jövedelme, mely folyóiratokra és hasznos könyvekre fordított.

1877 1878.

Vezető tanár *Király Lajos*.

Alakuló gyűlés szeptember 12-én.

Tisztviselők elnök Birtha József VIII. o. t.; főjegyző Turóczy Gyula VIII. o. t.; aljegyző Nagy Ferencz VII. o. t.; pénztáros Miklós Albert VI. o. t., később Potoczky Eduárd VI. o. t.; ellenőr Rettegi Ferencz VIII. o. t.; bírálók: Kritsa István VIII. o. t., Csiky József VIII. o. t., Bocskor Béla VII. o. t., Kritsa István és Csiky József eltávozása után Kóródi Elek és Baló Aladár választottak meg.

Az alakuló gyűlésen kívül tartottak 16 rendes, 2 rendkívüli és 1 zárógyűlést.

Volt 32 szavalat, szavaltak 17-en. Kitűntek Birtha József és br. Wardener Arthur.

Beadatott összesen 42 dolgozat, 19 próza és 23 vers. A prózaiak közül dicséretet nyert 6, a bírálatot kiállotta 7, átdolgozás végett visszaadatott 6. A költeményekből dicséretet nyert 13, és pedig 4 dal, 1 költemény, 3 románcz, 1 hősi vers, 1 óda, 2 idyll, 1 mese; a bírálatot kiállotta 6, visszautasított 4.

Legszebb munkásságot fejtettek ki: Birtha József és Kóródi Elek a VIII., Miklós Albert és Puskás Ferencz a VI. osztályból.

A kör járatta a „Petőfi-Társaság“ot, melyen kívül megrendelésre ajáltattak a „Magyar Hirlap“ és a „Vasárnapi Ujság.“ Hogy e két utóbbi valóban megrendeltetett-e, arra nézve nincsenek adatok.

1878 - 1879.

Vezető tanár *Király Lajos*.

Alakuló gyűlését tartotta szeptember 15-én.

Tisztikar: elnök Baló Aladár VIII. o. t., főjegyző Nagy Ferencz VIII., pénztáros Bocskor István VI., ellenőr Antal András VIII., aljegyző Imre Gergely VII., könyvtáros Veress Alajos VII.; bírálók Bocskor Béla és Gecző Béla a VIII., Puskás Ferencz a VII. osztályból. Antal András lemondása után br. Wardener Arthur VII. o. t. választatott meg ellenőrnek.

A kör számlált 31 tagot.

Az alakuló-gyűlésen kívül tartottak 8 rendes, egy rendkívüli és 1 zárógyűlést.

Beadatott összesen 26 mű, és pedig 10 vers, 16 próza. Mindannyi eredeti. A prózaiak közül dicséretet nyert 3, a bírálatot kiállotta 11, átdolgozás végett visszaadott 2. A verses művek közül dicséretet nyert 4 és pedig 1 dal, 1 tanköltemény, 1 románcz, 1 hősi vers; a bírálatot kiállotta 3, visszautasított 3.

Legtermékenyebb munkások valának: Baló Aladár, Bocskor Béla VIII., Puskás Ferencz VII. Bodó Ádám VI., Balázs András V. o. t.

Volt 21 szavalat 14 szavalótól. Kitűnt Baló Aladár és Bocskor Béla.

A kör tagjai olvasták a „Petőfi-Társaság“ot és a Vasárnapi Ujságot.

1879 - 1880.

Vezető tanár *Móricz Gyula*.

Alakuló gyűlés szeptember 21-én.

Tisztviselők: elnök Puskás Ferencz VIII. o. t., főjegyző Veress Alajos VIII., aljegyző Bidiga István VII., pénztáros Szabó József VII.; bírálók Csiki Károly és Imre Gergely VIII., Bodó Ádám VII. o. t.

Az alakuló gyűlésen kívül tartottak 12 gyűlést. A négy felső osztályból 43 tag jelentkezett.

Mindjárt az alakuló gyűlésen Móricz Gyula vezető tanár

azt a fontos indítványt teszi, hogy a jobb dolgozatok megőrzése végett szerkesztessék egy emlékkönyv vagy munkakönyv, mivel a papirdarabokon félre tett művek könnyen eltévedhetnek s így semmi sem marad fenn, mi a kör működéséről bizonyosságot tegyen. A kör ifjúsága az életre való indítványt általános helyesléssel magáévá teszi s a munkakönyvnek „*Haladás*” címet ad.

A tanév folyamán beadatott 19 költői és 9 prózai, köztük 2 fordított mű, melyek közül 9 költői és 5 prózai érdemessitetett a *Haladás* lapjaira.

A *Haladás* 30 lapból áll. Jelesebb művek 1. Megnyitó beszéd (Puskás Ferencztől), 2. Erény és jellem (Puskás F.-től), 3. Hitem (költ. Balázs Andrástól), 4. Karácsonkor (költ. Gál Elektől), 5. Elfeledni (költ. Bodó Ádám VII. o. t.-től).

Volt 24 szavalat. Kitüntek Puskás Ferencz, Veress Alajos, Ferenczi Márton, Gál Elek, Baló Zoltán.

Ez évi önképzőkör életében kiváló nevezetességű mozzanat volt az, hogy a vezető tanár a kör tagok tudományos szellemének fejlesztése végett széptani felolvasásokat tartott a következő tárgyak felett: 1. Az érzelem és átszellemtülés költészetéről vagyis az óda és dal közötti különbségről. 2. Garay „Kont”-jának széptani elemzése a ballada törvényei alapján.

A munkásság ébresztésére pályakérdések is tüzetek ki. 1. Minő viszony volt Magyarország és annak királyai között a Habsburgok alatt és mily eredménye lett ezen viszornak a magyar alkotmányra nézve? Jutalma 5 forint. Nyertes Puskás Ferencz VIII. o. t. 2. „Ildikó” ballada. Jutalma 3 forint. Nyertes Szabó József V. o. t.

Az ifjúság buzgalmát fokozta még Imets F. Jákó igazgató, Szabó István, Glósz Miksa, Pap András és Stemmer Olivér tanárok többszöri megjelenése.

Lapot s folyóiratot négyet olvasott a kör, u. m. 1. Ország-Világ. 2. Erdélyi figyelő. 3. Közművelődés. 4. Ifjúsági és Nép-könyvtár.

1880—1881.

Vezető tanár *Móricz Gyula*.

Alakuló gyűlés szeptember 12-én.

Tisztviselők: elnök Boeskor István VIII. o. t., főjegyző Szabó József VIII., aljegyző Sánta András VII., bírálók: Fejér Kálmán és Ferenczi Márton a VIII., Imets Péter a VII. osztályból; pénztáros Baló Zoltán VII. o. t.

Számlált a kör 54 tagot (V—VIII. oszt.).

Tartott az alakuló gyűlésen kívül 10 összejövetelt.

Volt 38 szavalat. Leginkább kitüntek : Ferenczi Márton, Fejér Kálmán, Baló Zoltán és Szabó József.

Beadatott s megbiráltatott 14 költői és 13 prózai mű, mely utóbbiak közül 4 fordítás. Elfogadtatott 6 költői és 7 prózai dolgozat.

Ez évi *Haladás* 26 oldal. Tartalma általában komoly irányu és emelkedett szellemű. Jelesebb művek : 1. Bocskor István elnöki megnyitója. 2. Munka (Imets Péter VII. o. t.-tól). 3. A munkaszeretet előnye (Bodó Sándor VII. o. t.) 4. C. Aurelius Cotta beszéde a római néphez (latinból ford. Hidegh István VI. o. t.). 5. „Az esztelenek száma végtelen.“ (Bocskor István VIII.). 6. Hit. (költ. Szabó Józseftől). 7. Novemberi hang (költ. Imets P. VII.). 8. Beszéd egy elhalt iskolatárs sirja felett (Sántha András VII. o. t.).

A kör saját pénztárából díjakat tűzött ki a következő pályatételekre

1. Minő alkotmányos jogokkal birtak öseink az Árpádok alatt s mit tettek ezen korszak végével, hogy a kormányra befolyásukat biztosítsák ?

Jutalma 5 frt. Érkezett 1 mű.

2. Legenda szabadon választott tárgyról.

Pályamű nem érkezett.

Fokozta az ifjuság iparkodását Imets F. Jákó igazgatónak, Glósz Miksa és Pap András tanároknak s Dobay József tanárjelöltnek a kör gyűlései iránt tanusított érdeklődése.

1881—1882.

Vezető tanár *Móricz Gyula*.

Az alakuló gyűlés szeptember havában tartatott.

Tisztikar: elnök Imets Péter VIII. o. t., főjegyző Sánta András VII. o. t.; bírálók: Bodor Sándor s Baló Zoltán VIII., Szabó József VII. o. t., pénztáros Demsinszki György VIII. o. t., aljegyző Benedek Ignác VII. o. t.

A kör tagjainak száma 52.

Az alakulón kívül tartottak 8 összejövetelt.

Volt 24 szavalat. Kitüntette magát Graef Endre VI. o. t., Kovács János V. o., Imecs Péter VIII. o., Szabó József VII. o., Dávid Zakariás VI. o. t.

A tanév folyamán beadatott s megbiráltatott összesen 18 mű. Ezek közül emlékkönyvbe írásra méltónak ítéltetett 2 vers, 4 próza.

A *Haladás* 24 oldal, Becsesebb művek : 1. A leányrabló, novella, írta Koródi Béla VI. o. t. 2. „A két elhagyott“ költe-

mény, írta Imets Péter VIII. o. t. Dolgozataikkal kitüntek még: Szabó József, Várady László és Bocskor Oszkár.

Nagyobb munkásságra való buzdítás céljából pályázatokat is hirdettek a következő tételekre:

1. Arany János „Éjféli párbaj“ című balladájának szép-tani értelmezése. Jutalma 5 frt. Érkezett 4 pályamű. Nyertes: Szabó József VII. o. t.

2. Kép a tanuló életből. Jutalma 4 frt. Érkezett 1 pályamű. Tartalmi hiányok miatt a jutalom nem adatott ki.

1882—1883.

Vezető tanár *Móricz Gyula*.

Alakuló gyűlését a kör szeptember 17-én tartotta.

Tisztviselők: elnök Veress Menyhért VIII. o. t., főjegyző Benedek Ignác VIII., aljegyző Sch. Hajós Béla VII., bírálók Szabó József, Paál István, Hideg István VIII. o. tanulók, Koródy Béla VII. o. t., pénztáros Demsinszky Ödön VII., titkár Jakab Lajos VIII. o. t.

Az alakuló gyűlésen felmerült és elfogadott nevezetesebb indítványok:

1. Az eddigi rendszertől eltérőleg minden tag tartozik egy írásbeli dolgotat beadni jelígs levélke kíséretében.

2. Neveztesék ki egy bizottság, mely a jelen viszonyoknak megfelelő pótléket szerkeszsen az alapszabályokhoz.

E pótlék el is készült és október 7-én kevés módosítással elfogadtatott.

Az alakulón kívül tartottak 10 összejóvetelt.

Volt 16 szavalat. Kitüntették magukat: Benedek Ignác, Veress Menyhért, Sch. Hajós Béla.

Az év folyamán beadatott és megbiráltatott összesen 93 mű, 22 próza és 71 vers. a prózaiak között van 4 fordítás, a versek között 1. Elfogadtatott és emlékkönyvbe iratott 8 próza és 10 vers.

A „Haladás“ 50 oldalra terjed.

Jelesebb művek a) a prózaiak közül 1. Veress Menyhért elnöki megnyitója, 2. Gondolataim két ország határán, elmélkedés, írta Csíszér Imre VII. o. t., 3. A takarékos. Jellemkép, írta Kovács Mihály VIII. o. t., 4. Csak egy kis tévedés. Beszély, írta Koródy Béla VII. o. t.; b) a költemények közül 1. Az élet alkonya, írta Szabó József VIII. o. t., 3. A hiu, epigramma, írta Benedek Ignác VIII. o. t., 4. Miatyánk, imadal, írta Fóris Péter VI. o. tanuló.

A kör tagjai olvasták a „Székelyföld“-et és a „Képes Családi Lapok“-at.

1883—1884.

Vezető tanár *Móricz Gyula*.

Az alakuló gyűlés volt szeptember 16-án.

Tisztviselők: elnök Bruckner Antal VIII. o. t., főjegyző Siffer Béla VIII., aljegyző Kovács János VII.; bírálók: Szász Lajos és Várady László VIII., Csiszér Imre VII. o. t.; pénztáros Graef Endre VIII., titkár Jakab Ignác VIII. o. t.

Az alakulón kívül tartottak 8 összejevetelt.

A VIII. rendes gyűlésen (febr. 17-én) Móricz Gyula vezető tanár az ifjuság izlésének fejlesztése és tudományos színvonalának emelése céljából igen szép felolvasást tartott „Vörösmartyról, mint a női jellemek nagy mesteréről, s Csilárról mint leg-sikerültebb nőalakjáról.“

Ugyanezen gyűlésen a lelkes vezető tanár az egyesület nevében pályázatot hirdetett egy legendára, melynek tárgya a Székelyföldről legyen véve. Jutalma 4 forint. Határidőül április 15-ike tűzetett ki, de a pályázat meddő maradt.

Volt 76 szavalat. A szaválásban kitűntek Bruckner Antal VIII., Csiszér Imre VII., Kovács János VII., Graef Endre, Jakab Ignác, Jakab Dénes, György János VIII. o. t.

Beadatott s megbíráltatott összesen 39 mű, 8 próza, 31 vers. A prózaiak közül 1 fordítás. Elfogadtatott és emlékkönyvbe iratott 3 próza, 5 vers.

A „Haladás“ 22 oldal.

Sikerült művek: 1. Bruckner Antal elnöki megnyitója, 2. Az öreg sas (költemény), írta Csiszér Imre. 3. Nyári estén (költemény) írta Egyed József VII. o. t., 4. Az nem igaz (mese), írta Csiszér Imre VII. o. t., 5. Dalra fiuk (költemény), írta Csiszér Imre, 6. A mohácsi vész következményei (értekezés), írta Bruckner Antal VIII o. t.

A kör járatta a „Magyar Szalon“-t és a „Székelyföld“-et.

1884—1885.

Vezető tanár *Bodosi Lajos*.

Alakuló gyűlés szeptember 17-én.

Tisztikar: elnök Csiszér Imre VIII. o. t., főjegyző Kovács János VIII., aljegyző Balás Béla VII., bírálók: Egyed József és Ábrahám Ignác VIII., Székedi Domokos VII., pénztáros Ferenczi Dénes VIII., titkár Gergely Andor VII. o. t.

Egyed József és Székedi Domokos lemondása után bírálókká választattak: Fóris Péter és Merza János.

Az alakulón kívül volt 11 összejövétel.

A kör tagjainak száma 31.

Volt 47 szavalat. Kitüntek: Csizsér Imre, Szász Károly, Egyed József VIII. o. t., Balás Béla, Gergely Andor VII. o. t., Balázs András VI. o. t.

A tanév folyamán beadatott s megbiráltatott 33 mű. Az emlékkönyvbe felvétellett 4 prózai (mind fordítás) és 6 költői mű (2 fordítás).

Ez évi Haladás 60 oldalra terjed.

Figyelemre méltóbb dolgozatok: 1. Csizsér Imre elnöki megnyitója. 2. „Lássunk!“ Oktató irányu szép nagy költemény, 100 hexameterből áll. Irta Csizsér Imre VIII. o. t. 3. „Szent Ignác hitvalló életrajza“, a hozzátartozó könyörgéssel együtt fordította a *Breviarium Romanumból* Balló Lázár VI. o. t. 4. „Miért kísértesz...“ szép, hazafias költemény, írta Csiky. 5. „Barátomhoz“, szépen sikerült episztola. Irta Csizsér Imre VIII. o. t. 6. „Galilei álma.“ Németből fordította Balló Lázár VI. o. t. 7. „Az akarat ereje.“ Németből fordította Kiss András VI. o. t. 8. „Télen az erdőben.“ (Természetrizji vizsgáldás.) Irta Sturm Hugó, fordította Szabó Lajos VIII. o. t.

A VI. rendes gyúlésen (január 4-én) Bodosi Lajos vezető tanár indítványára a kör pályadíjakat tűz ki a következő tételre

1. Az önképzés eszközei és haszna. Értekezés. Jutalma 3 frt. Beérkezett egy mű, melyet azonban szerzője a pályázattól visszavont.

2. Irassék egy hazai történelmi tárgyú ballada. Jutalma 2 frt. Beérkezett 2 mű. Nyertes lett Csizsér Imre VIII. o. t.

Ft. Imets F. Jákó igazgató ur a gyúléseken való többszöri megjelenésével az ifjuság munkáldkódása iránt meleg érdeklödést tanusított.

A kör járatta a „Magyar Szalon“-t és a „Székelyöldet.“

1885—1886.

Vezető tanár *Bodosi Lajos*.

Alakuló gyúlése szeptember 20-án.

Tisztviselök: elnök Merza János VIII. o. t., főjegyző Gergely Andor, VIII., bírálók: Léhner Kristóf és Solnai Kornél VIII., Endes Antal VII., aljegyző Kiss András VII., titkár Horváth József VIII., pénztáros Kéncse Károly VIII., eltávozása után Ávéd Márton VII. o. t.

Az alakulón kívül tartottak 9 rendes, 1 rendkívüli és 2 ünnepélyes összejövételt u. m. nov. 25-én alexandriai szent Ka-

talinnak mint a gymnasium védő szentjének ünnepén és márczius 15-én a negyvennyolczas események emlékére. Mig az elősről csak annyi van feljegyezve, hogy Bartalis Ágoston VII. o. tanuló ünnepi beszédet olvasott fel; addig a másodiknak teljes programja ismeretes:

1. Merza János elnök felolvasást tartott.

2. Endes Antal VIII. o. t. szavalta „15. márczius 1848.“ Petőfi Sándor.

3. Részegh Lajos VII. o. t. szavalta „Hazáról“ cz. költeményt Petőfitől.

4. Csűrös Imre VI. o. t. szavalta a „Talpra magyart“-t.

5. Szekeres József V. o. t. szavalta „Honfidal“-t Petőfitől.

Záradécul Bodosi Lajos vezető tanár beszédet tartott, melyben köszönetet mond a kör tagjainak érdeklődéséért és a szereplők fáradozásáért. Beszéde végén rátér Petőfire s méltatja működését.

Ezt az ünnepélyt vagy jobban mondva diszgyűlést a kör a nyilvánosság mellőzésével a maga körében tartotta meg s ennyiben indokoltnak látszik a jegyzőkönyvben használt „szerény ünnepély“ kifejezés; de nevezetessé teszi az a körülmény, hogy intézetünknel ezen alkalommal történt először ünnepélyes megemlékezés az 1848-iki márczius 15-ről.

A tanév folyamán beadatott s legnagyobb részt meg is bíraltatott 31 dolgozat; a *Haladásba* iratott 6 fordított s egy eredeti prózai dolgozat és 8 vers.

A Haladás 63 oldalra terjed.

Értékesebb dolgozatok: 1. Merza János elnöki megnyitója. 2. „Hadi ének“ (költemény), írta Csűrös Imre VI. o. t. 3. „Kikelet“ (költ.), írta Csűrös I. 4. „Miért ünnepli a gymnasiumi ifjúság sz. Katalin napját?“ (alkalmi beszéd) írta és felolvasta Bartalis Ágoston VII. o. t. 5. „November 2-án“ (szép elégia), írta Endes Antal VII. o. t. 6. „Cneius Pompeius levele a tanácshoz“, latinból fordította Gidró István VI. o. t. 7. „A székelyek apja“, írta Bartalis Ágoston VII. o. t. 9. „A Vezuv kitörése“, Raumer után Szekeres János V. o. t. 10. „A cimberék és teutónok“, németből ford. Gidró István VI. o. t.

Szavalat volt 56. Szaválásban kitüntek: Balás Béla, Léchner Kristóf VIII., Bartalis Ágoston, Endes Antal VII., Csűrös Imre és Kovács János VI. o. tanulók.

A kör járatta a „Magyar Szalon“-t, a „Magyar Ifjúság“-ot, s ennek megszüntével a „Család és Iskolá“-t.

1866—1887.

Vezető tanár *Bodosi Lajos*.

Alakuló gyűlést szeptember 19-én tartott a kör a vezető tanár elnöklete alatt s mlgs. Imets F. Jákó és dr. Medgyesi Béla urak jelenlétében.

Tisztviselők: elnök Bartalis Ágoston VIII. o. t., főjegyző Avéd Márton VIII. o. t., aljegyző Kovács János VII. o. t., bírálók: Balló Lázár és Balás András VIII., Csürös Imre VII.; pénztáros Puskás István VIII. o. t.

Az alakulón kívül tartottak 9 összejevetelt.

Beadatott s megbiráltatott összesen 28 mű; a Haladásba felvétellett 4 prózai (1 fordítás) és 5 verses dolgozat (egy fordítás). Felvétellett továbbá Kovács János VII. o. tanulónak sz. Katalin napján tartott alkalmi beszéde; Bartalis Ágostonnak a Báthory-ünnepélyen mondott szép szónoki beszéde s ugyanezen alkalomra készített ódája. Ezekon kívül mint becsesebb művek megemlitendők még: „Elmefuttatás a világegyetemről, de különösen naprendszerünkről és annak egyes bolygóiról.“ Irta Részegh Lajos VIII. o. t. „Szeressük a hazát, csüngjünk lelkesedéssel annak ezer éves multján s legyünk hivek őseink erényeihez.“ Szónoki beszéd, írta Bartalis Ágoston. — „A magányos kastély lakói.“ (Egy kép a multból.) Irta Bartalis Ágoston. — „Bécs második ostroma a törökök által.“ Németből fordította Szekeres János. — „A honleány“, költemény, írta Bartalis Á.

A kritikai részben szép munkásságot fejtettek ki Balló Lázár és Balás András bírálók.

A Haladás 76 oldalra terjed.

Szavalat volt 65. Szaválásban jeleskedtek: Bartalis Ágoston, Bodó József, Szekeres János és Szekeres József.

A kör számára járt a „*Magyar Salon*“; ezen kívül olvasták a kör tagjai az ifjusági könyvtár pénzén megrendelt „*Remény*“, „*Haza és Külföld*“ cz. folyóiratokat, az előbbi megszűntével az „*Ország-Világot*.“

Adorján Imre tanár ur többször megjelent a kör gyűlésein s lelkes szavaival a munkálkodásban segíteni törekedett.

1887—1888.

Vezető tanár az alakuló és az I. rendes gyűlésen Bodosi Lajos, a II.-tól kezdve Wieder Gyula.

Az alakuló gyűlést szeptember 25-én tartották.

Tisztikar: elnök Kovács János VIII. o. t., főjegyző Demény Lajos VIII. o., ennek lemondása után Szekeres János VII. o. t., aljegyző Péter Árpád VII.; bírálók: Bodó József és Gidró

István VIII.; titkár Holló András VIII., pénztáros Ferenczi Béla VIII. o. t.

Az alakulón kívül tartottak 13 összejövetelet.

Október 23-án tartott gyűlésen (II. rendes) az önképzőkör új vezető tanára, Wieder Gyula szép beszéddel köszönt be a kitartó szorgalomra és munkásságra buzdítja a kört.

Az év folyamán beadatott s megbiráltatott 80 dolgozat, melyek közül a Haladásba felvétellett 5 elbeszélés, 1 természet-tani értekezés, 7 dalféle, 1 leírás, 1 utirajz, 1 költői apostropha, 1 románcz, 6 epigramma és 3 fordítás németből.

Kiválóbb becsű művek: 1. Kovács János elnöki megnyitója. — 2. „A mi életünkben.“ Irta Kovács János. — 3. „Egy kis elmélkedés a világegyetemről, különösen a Nap és Föld egymáshoz való viszonyáról.“ Irta Gidró István VIII. o. t. — 4. „Az árva“ (glossza). Irta Szekeres János VII. o. t. — 5. „Emlékeim.“ Rajz. Irta Szász Gyula VII. o. t. — 6. „Anyja leánya.“ Elbeszélés. Irta Kovács J. VIII. o. t. — 7. „A római társadalom és a keresztények utolsó üldözése.“ 12 oldalra terjedő szép értekezés. Irta és a Katalin-ünnepélyen felolvasta Péter János VII. o. t. — 8. „A sors hatalma.“ Szép nagy költemény, írta Gidró István VIII. o. t. — 9. „Az oázok.“ Ernst von Hellmuth után Péter János. — 10. „Kinizsi Pál hamvai.“ Csokonay hason című prózája után 84 párversben, írta Gidró István VIII. o. t. — 11. „Cid.“ Müller J. Herder Cidjéhez való bevezetésből fordította Péter János. — 12. „Csik-Somlyótól Borszékig.“ Utirajz, írta Fodor Antal VI. o. t. 13. „Egy sokat fágalmazott államférfiu.“ Winkler uton Péter J.

Ez évi Haladás 128 oldalra terjed. Ugy mennyiség, mint tartalom tekintetében eddig páratlan munkásságot fejtett ki a kör.

A tevékenység fokozására pályadíjak is tűzettek ki a következő tételekre:

1. Fejtegettesék Pázmány Péter „Hodoegusa“ az eredeti kiadások alapján történetileg és nyelvészetileg. Jutalma 3 frt. Nyertes Kovács János VIII. o. t.

2. Adassék a nap- és holdfogyatkozások magyarázata és rövid története. Jutalma 3 frt. Nyertes Péter János VII. o. t., dicsérettel tűnt ki Gidró István VIII. o. t.

3. Fejtegettesék Zajzoni Rab István költészete. Jutalma 2 frt. Nyertes Kovács János VIII. o. t.

4. Műfordítás valamely modern nyelvből. Jutalma 1 frt. Nyertes Péter János VII. o. t.

5. Vezető tanár pályadíjat tűzött ki Cicerónak „Somnium

Scipionis“ cz. műve lefordítására és magyarázatára. Jutalma 4 frt. Nyertes Gidró István VIII. o. t.

A pályaművek beirattak a Haladásba.

Volt 53 szavalat. Szaválásban kiváló hivatottságot tanusítottak: Bodó József, Gidró István, Kovács János, Dózsa Ferencz, Péter János, Szász Gyula és Szekeres János.

A kör járatta a „Magyar Szalont“ és a „Képes Folyóiratot.“

1888 – 1889.

Vezető tanár *Wieder Gyula*.

Az alakuló gyűlés szeptember 16-án volt.

Tisztviselők: elnök Péter János VIII. o. t., főjegyző Péter Árpád VIII., titkár Dózsa Ferencz VIII., aljegyző Koncz Károly VI., pénztáros Domokos Gyula VIII., bírálók: Bodó József, György Dénes VIII., Fodor Antal VII. o. t.

Az alakulón kívül tartottak 13 rendes összejövetelt.

Beadatott és megbíráltatott 40 dolgozat; ezek közül a Haladásba iratott 22 darab, és pedig 12 vers, 10 próza. A prózaiak között van: 2 értekezés, 1 elbeszélés, 1 szónoki beszéd, 1 jellemrajz és 5 fordítás. Jelesebb dolgozatok: 1. Péter János elnöki beszéde. — 2. „Mikor a 25 kros óra megindult.“ Szatira, írta Dobos András V. o. t. — 3. „Bocsánatkérés.“ Szatira, írta Dobos A. — 4. „Arabok Spanyolországban.“ Conde után Péter János VIII. o. t. — 5. „A régi római harczjátékok.“ Németből ford. Balló István VII. o. t. — 6. Vallásosság és ebből folyó erkölcsösség a hazaszeretet alapja.“ Buzdító beszéd, írta Balló István. — 7. „Az én ángyom.“ Költemény, írta György Dénes VIII. — 8. „Hajdan és most“ költemény, írta Dobos András V. o. t. — 9. „Deák Ferencz élete“ élet- és jellemrajz, írta Péter János. — 10. „A nagypéntek Rómában“ Staudenmaier után, Fodor Antal VII. o. t. — 11. „Hunyady János sirjánál“, költemény írta Fodor Antal. — 12. „A lovagság“, németből Welter után Péter János. — 13. „Petőfi hazafias költészete“, 21 oldalra terjedő szép dolgozat, írta Péter János. — 14. „A kinek későn bocsátanak meg“, elbeszélés, írta György Dénes. — 15. „A kurucz-kor költészeteről“, 26 oldalra terjedő értékes tanulmány, írta Péter János. — 16. „Odysseus“, németből, 35 oldalra terjedő műfordítás Péter Jánostól. — 17. „Iphigenia eredete, vallásos jelleme, Tantalus vétke, Orestes kiengesztelése“, írta Péter János.

A Haladás ebben az évben 196 oldalra terjed. Ugy az eredeti dolgozatok, mint a fordítások finom izlésről és komoly törekvésről tanuskodnak.

Szavalat volt 54. Kittüntek : Bodó József, Dózsa Ferencz, Péter János, Balló István, Fodor Antal és Nagy Antal.

A kör tagjai közreműködtek a nov. 25-én tartott sz. Katalin-ünnepélyen és márczius 15-én iskolai ünnepélyt rendeztek.

Péter János bámulatot keltő munkásságáért jegyzőkönyvileg kifejezett dicséretet nyert s azonfelül a kör pénztárából 3 forinttal jutalmaztatott.

1889 – 1890.

Vezető tanár *Wieder Gyula*.

Alakuló gyűlését a kör szeptember 15-én tartotta.

Tisztviselők: elnök Balló István VIII. o. t., titkár Kóródi Imre VIII., pénztáros Zakariás István VIII., főjegyző Koncz Károly VIII., aljegyző Kotró Márton VII., bírálók: Száva András, Péter Árpád VIII., Botár Béla VII. o. t.

A kör 52 tagot számlált.

Az alakulón kívül tartottak 9 rendes, 1 választmányi és 4 diszgyűlést.

A III. rendes gyűlésen (október 6.) vezető tanár megemlékszik Battyhányi Lajos grófról és az aradi vértanukról, s indítványozza, hogy a következő gyűlést a nemzet nagy vértanuinak emlékezetére szenteljék. Indítványát a kör elfogadta s okt. 20-án az ünnepélyes gyűlést meg is tartotta, melyen Balló István elnök emlékbeszédet olvasott fel Battyhányi Lajos grófról és az aradi vértanukról, Kóródi Imre elszavalt Szász Károlynak „Az elesettek álmaít virrasztom“ cz. költeményét, Wellman Sámuel pedig „Az aradi tizenhárom“ cz. költeményt Tóth Kálmántól.

Nov. 25-én sz. Katalinnak, a gymnasium védszentjének tiszteletére ült ünnepet az önképzőkör ifjusága. Ezen az ünnepélyen a kör elnöke felolvasást tartott „A Katalin-legenda nyelvéről“, Péter Árpád, Botár Benedek, Kotró Márton szavaltak.

A XI. rendes gyűlésen (márcz. 9.) az átdolgozott alapszabályokat jegyzőkönyvbe iktatják. Ugyanezen gyűlésen vezető tanár a munkásság fokozására pályázatot hirdet:

1. Szilágyi és Hajmásiról szóló monda költőinknél. Jutalma 2 frt. Nyertes Balló István.

2. Elmélkedés szabadon választott tárgygyal. Jutalma 2 frt. Nyertes Koncz Károly „Az öröm és annak hatása az emberre“ czimű dolgozattal.

3. Elbeszélés szabadon választott tárgygyal. Jutalom 2 frt.

4. Homérosi helyek Goethe „Hermann und Dorothea“-jában. Jutalma 2 frt.

A 3-ik számura érkezett mű nem felelt meg a követelményeknek; a 4-ik számú pedig meddő maradt.

Márctzius 15-én a 48-as események emlékére ünnepélyt rendezett a következő műsorral

1. Vörösmarty „Szózat“-át énekelte a férfikar.
2. „Kossuth Lajos működése“, írta és felolvasta Balló István.
3. „Száz év előtt“, korrájz, írta és felolvasta Száva András.

Szavalt még Péter Árpád és Wellman Samu, s az ünnepélyt Kölcsey „Hymnus“-a zárta be, melyet a férfikar énekelt.

Április 20-án *Mátyás király halála 400-ik és Széchenyi István gróf halála 30-ik évfordulóján* ünnepélyes és nyilvános gyűlést tartottak, melyen Balló István felolvasást tartott Hunyadi Mátyás királyról, Konez Károly pedig Széchenyinek *Hitel, Világ, Stadium* című munkáiról.

A tanév folyamán beadott s megbirált 66 dolgozat közül dicséretet nyert és a *Haladás*ba iratott 41, és pedig 12 eredeti próza, 5 fordítás, 12 epigramma és 12 dal.

Jelesebb művek 1. Balló Istvánnak 10 oldalra terjedő elnöki beszéde. 2. „Emlékszel-e?“ (költemény), írta Dobos András VI. o. t. — 3. „Anyámhoz“ (költ.), írta Dobos A. — 4. „Emlékezzünk régiekről“, 38 oldalra terjedő szép tanulmány, írta és Batthányi ünnepélyen felolvasta Balló István. 5. „A numidiai nő“, novella, írta Eckstein Ernő, ford. Balló István (72 oldal). — 6. „Körut Erdélyben“, írta Fodor Antal VII. o. t. 7. „A Szejke forrás“, 129 négysoros versszakból álló monda, írta Balló István. — 8. „Tevékenység és hangulat kölcsönhatásai“, elmélkedés, írta Konez Károly VIII. o. t. — 9. „Fáy András a közművelődés terén“, írta Balló J. — 10. A büszke és együgyű tévedése, fejtegető elmélkedés, írta Konez Károly. — 11. „A dandy jelölt“, szatira, írta Dobos András VI. o. t. — 12. „Korona és myrtus“, történelmi elbeszélés, németből fordította Boga József VI. o. t.

Ez évi *Haladás* 272 oldalra terjed.

Szavalat volt 66. Szaválásban kitűntek: Balló István, Fodor Antal, Péter Árpád, Botár Béla, Kotró Márton, Wellman Samu.

A kör járatta a *Magyar Szalont*, a *Képes Folyóiratot* és a M. T. Akadémiától ajándékképpen kapta az *Akadémiai Értesítőt*.

1890—1891.

Vezető tanár *Fülöp Árpád*.

Az alakuló gyűlés szeptember 21-én volt a vezető tanár elnöklete alatt.

Tisztviselők: elnök Botár Béla VIII. o. t., titkár Kóródi János VIII. o. t., pénztáros Petri Kálmán VIII., főjegyző Kotró Márton VIII., aljegyző Dulinszky József VII., bírálók: Wellman Samu, Józsa József VII., Dobos András VII. o. t.

Az alakulón kívül tartottak 10 rendes összejövetelt.

A beadott és megbirált 59 dolgozat közül 32 nyert dicséretet s vétetett fel a *Haladásba*.

Kiválóbb értékű művek: 1. „Szörnyű malheur“, vig beszély, írta Wellmann Samu VIII. o. t. — 2. „A három gyűrű története“ (Boccaccio „Decameron“-jából), fordította Petri Kálmán VIII. o. t. — 3. „Sakk, matt“, beszély, írta Dobos András VII. — 4. „B. Amadé László és Faludi Ferencz költésze“, írta Botár Béla. — 5. „A kövek ámenje“, németből fordította Józsa József. 6. „Szülőföldem képe“, (költ.) írta Dobos András. — 7. „Öregemhez“, igen jól sikerült humoros költemény, írta Dobos A. — 8. „A szerelmes anya“, elbeszélés, írta Dobos A. — 9. „Az én bátyám“ (költ.), írta Dobos. 10. „Maresa néni“ rajz, írta Botár Béla. 11. „Alexandriai szűz szent Katalin élete“, a magyar verses legenda alapján írta Boga József VII. o. t. — 12. „Tövisek“ (költ.), írta Dobos A. — 13. „Buccow“ a pályázaton dicséretet nyert ballada, írta Dobos A. — 14. „I. Ulászló“, pályadíjat nyert ballada, írta Botár Béla.

A *Haladás* ebben az évben 120 oldalra terjed. A munkakedv fokozására pályadíjak is tűzettek ki

1. Egy szabadon választott költői elbeszélésre 2 frt. Nyerte Botár Béla.

2. Petőfi Sándor elbeszélő költészetének méltatására 2 frt.

3. Seneca Luciliushoz írott három levelének fordítására 1 forint.

E két utóbbira pályamű nem érkezett.

Szavalat volt 47. Szaválásban kitüntek Botár Béla, Wellman Samu, Bedő Sándor, Dobos András, Boga József.

A körü tagok közreműködtek a sz. Katalin-ünnepen és a vezető tanárral együtt rendezték a márczius 15-iki ünnepélyt; decz. 31-én pedig megünnepelték b. Amadé László és Faludi Ferencz emlékét a következő programmal:

1. Megnyitó beszédet mondott Fülöp Árpád vezető tanár.

2. Kölcsey „Hymnus“-át énekelte a férfikar.

3. „Amadé László és Faludi Ferencz költészetéről“ című értekezését felolvasta Botár Béla VIII. o. t.

4. „Katona-dal“ Amadétól, szavalta Kotró Márton VIII. o. t.

5. „Remete“ Faludtól, szavalta Kedves József VII. o. t.

6. „Faludi emlékezete“ című költeményt írta és szavalta Dobos András VII. o. t.

7. Vörösmarty „Szózat“-át énekelte a férfikar.

Ezen év kimagasló mozzanata gyanánt említendő az a hazafias lelkesedés, melyet az önképzőkori ifjuság Rudnyánszky Gyula költészete iránt tanusított, midőn költőnek *Mátyás-dalait* 80 példányban, *Ujkönyv* című művét több példányban szerezte meg s ezen kívül lelkes sorokban fejezte ki vonzalmát, nagyra-becsülését a költő iránt.

Rudnyánszky szívesen fogadta a romlatlan, őszinte szivekből fakadó nyilatkozatot, s az önképzőkör vezetőjéhez intézett válaszában meghatóan írja: „Életem egyetlen vágya mindig az volt, hogy az ifjuság szívéhez tudjak szólni. Az emberi élet legfőbb kincse az ifjuság, s a költő ifjúsága addig el nem vész, a mig dala az ifjuság kebelében visszhangot ébreszt. Forrón üdvözlöm a csiksomlyói ifjuságot. Szeretnék lemenni, hogy mindnyájokat megöleljem, mert érzem, hogy jó magyarok. De a távolból csak köszönetem küldhetem hozzájuk kedves szeretetökért; mely szívem drága emléke lesz pályám határáig.“

A kör járatta a *Magyar Szalont*, *Magyar Szemlét*, a *Vasárnapi Ujságot*; a M. T. Akadémiától ajándékképpen kapta az *Akadémiai Értesítőt*.

1891–1892.

Vezető tanár *Fülöp Árpád*.

Alakuló gyűlését a kör szeptember 9-én tartotta. Jelen volt a gymnasiumnak ujonnan kinevezett igazgatója, *ft. Bándi Vazul* ur és a vezető tanár ur. Igazgató lelkes beszédben nyitja meg a gyűlést, megjelöli a kör munkásság irányát s különösen ajánlja, hogy inkább kötetlen, mint kötött beszédben igyekezzenek tehetségöket fejleszteni, mivel a kívánalmaknak megfelelő versírás hivatottságot igényel, mi nem mindenkinek adatott meg.

A szép beszédet követő éljenzés után megejtették a tisztviselők megválasztását. A választás eredménye a következő: elnök Balás András VIII. o. t., főjegyző Boga József VIII., titkár Finta József VIII., aljegyző Nagy Béni VII., pénztáros Ádám Jenő VII., bírálók: Dobos András, Bedő Sándor, Dulinszky József VIII. o. t.

Az alakulón kívül tartottak 12 gyűlést.

A VI. rendes gyűlésen (január 24-én) vezető tanár indítványára a tisztikar újból alakul. Elnök lett Dobos András VIII. o. t., titkár Száva Antal VIII. o. t., főjegyző Petres János VIII., aljegyző Nagy Béni VII., pénztáros Ádám Jenő VIII., bírálók

Bedő Sándor, Dulinszky József, Finta József, Kedves József VIII. o. t., Gál Ádám és Móricz László VII. o. tanulók.

Szeptember 27-én az önképzőkör ifjúsága a művelt közönség nagy érdeklődése mellett fényesen megünnepelte Széchenyi István gróf születésének százados évfordulóját. A szépen sikerült ünnepély műsora következő volt:

1. *Hazámhoz.* Petőfitől, énekelte Finta József VIII. és Mánya Antal VI. o. t.

2. Buzdító beszéd. Mondotta Balázs András VIII. o. t., a kör elnöke.

3. Széchenyi István gróf élete. Irta és felolvasta Bedő Sándor VIII. o. t.

4. *Havasi kürt.* Hegedün játszotta Korber Imre zenetanár és Sárpátki Ferencz VI. o. t.

5. *Széchenyi emlékezet.* Arany Jánostól, szavalta Boga József VIII. o. t.

6. Népdalokat énekelt a dalárda.

7. *Széchenyi a magyar költészetben,* írta és felolvasta Dobos András VIII. o. t.

8. Népdal. Előadta az ifjúság zenekara.

A VIII. rendes gyűlést (febr. 21.) a kör Kölcsey Ferencz emlékének szentelte; *márczius 15-én* pedig nyilvános ünnepélyt rendezett.

Az év folyamán beadott s megbirált 67 mű közül elfogadtatott és a *Haladásba* írásra méltónak ítéltetett 36 és pedig 11 próza, 25 vers.

Jelesebb művek: 1. „Dalos Eszti“, elbeszélés, írta Dobos András. 2. „Széchenyi emlékezet“, írta Bedő Sándor. — 3. „Fénykép“, vig monolog, írta Bedő Sándor. 4. „Széchenyi István a magyar költészetben“, írta Dobos A. — 5. „A vén fűz románca“, írta Dobos A. — 6. „A mamlasz“, novella, írta Dobos A. — 7. „Kölcsey élete és művei“, írta Móricz László. — 8. „A hargitai kinestár vagy a kétszázadik pár csizma“, elbeszélés, írta Dobos András.

Nagyobb munkásságra való buzdítás czéljából pályadíjakat is tűztek ki:

1. Kisebb elbeszélő költeményre 3 frt. Nyertes Dobos András.

2. Petőfi elbeszélő költészetének ismertetésére 2 frt. Nyertes Bedő Sándor.

3. Novellára 2 frt. Nyertes Dobos András.

4. Komoly szavallatra 1 frt. Nyerték Balázs András és Bedő Sándor.

5. Vig szavallatra 1 frt. Nyertes Kászoni Alajos V. o. t.

A rendes gyűlések folyamán volt 56 szavallat. Kiválóbb szavalló képességet tanusítottak Bedő Sándor, Balázs András, Boga József, Dulinszky József, Kászoni Alajos.

Az önképzőkör ez évi történetének igen szép mozzanata gyanánt említendő fel, hogy az ifjuság a VII. rendes gyűlésen (febr. 7.) Adorján Imre nyugalmazott tanárt tekintettel 30 éven át szerzett érdemeire, továbbá az ifjuság iránt a nyugalomba vonulás után is tanusított érdeklődésére, tiszteletbeli taggá választotta meg.

A gyűléseket Bándi Vazul főgymnasiumi igazgató megjelenésével tisztelte meg s az önképzés sikeres vezetésében észrevételeivel és tanácsaival üdvösen működött közre.

A kör járatta a *Magyar Szemlét*, *Ország Világot*, *Vasárnapi Ujságot* s ingyen kapta az *Akadémiai Értesítőt*.

1892—1893.

Vezető tanár *Fülöp Árpád*, november 6-tól *Kassai Lajos*.

Alakuló gyűlését a kör a vezető tanár felügyelete mellett szeptember 14-én tartotta.

Tisztviselők: elnök Ádám Jenő VIII. o. t., főjegyző Nagy Béni VIII., aljegyző Karda Béla VIII., titkár, Dobál Antal VIII., pénztáros Sándor Géza VII., bírálók: Gál Ádám, Éltes Mózes, Mélik Endre, Szász Ákos VIII., Gál Gergely és Lukács Vilmos VII. o. tanulók.

Az alakulón kívül volt 10 rendes, 1 rendkívüli és 1 diszgyűlés.

Az év folyamán beadott és megbirált 69 mű közül 30-at a *Haladás* lapjaira méltónak ítélték. Ezek között van műfordítás, szónoki beszéd, széptani és lélektani fejtegetés, életrajz, chria, irodalomtörténeti tanulmány, költői elbeszélés, szatira, legenda, bölcselő ének, dal és epigramma.

Figyelemre méltó művek: 1. „Az ábrándozás és annak befolyása az életre“, írta Nagy Béni. — 2. „Toldi jelleme“, írta Mélik Endre. — 3. „Arany János élete“, írta Nagy Béni. — 4. „Előre!“ buzdító beszéd, írta Czíkó István VI. — 5. „Az időtlétésről“, írta Ádám Jenő. 6. „A trónkereső“ című dráma széptani fejtegetése, írta Mélik Endre. — 7. „Priamus halála“, fordítás az *Beneis II* énekéből hexameterekben, fordító Gencsy István VI. o. t.

A munkásság fokozására a decz. 21-én tartott rendkívüli értekezleten pályadíjak tűzettek ki:

1. Vigjátékra 10 forint. Beérkezett 2 pályamű, melyek

közül Nagy Béninek „*Mikor Csikban vasut lesz*“ című vigjátéka dicséretre s a pályadíj felére érdemesített.

2. Novellára 4 frt. Beérkezett 1 mű, de a pályázat feltételeinek nem felelt meg.

4. Qu. Horatius Flaceus „*Integer vitae*“ „*Aequam mento*“, „*Angustam amice*“ és „*Justum et tenacem*“ kezdetű ódái közül bármelyiknek modern versformában való fordítása 2 frt. Beérkezett 5 munka, melyek közül jutalomra egy sem volt érdemes.

Szavalat volt 48. Szaváló képességükkel kitűntek: Jartó Márton VIII., Jakab Lajos VII. és Kászoni Alajos VI. o. t.

A IV. rendes gyűlésen versenyszavalat volt, melyben résztvettek Jartó Márton és Jakab Lajos tanulók. Kassai Lajos vezető tanár által felajánlott ezüst forintot Jartó Márton nyerte el.

Az október 20-iki gyűlést a köri ifjuság Arany János halála 10-ik évfordulójának emlékére szentelte a következő műsorozattal:

1. Kölseý „*Hymnus*“-át énekelte az önképzőkör ifjusága.

2. Megnyitó beszédet mondott Ádám Jenő, mint a kör elnöke.

3. „*Arany Jánoshoz*“ Petőfitől, szavalta Jakab Lajos VIII. o. tanuló.

4. „*Válasz Petőfinek*“ Aranytól, szavalta Ádám Jenő.

5. „*Daru madár*“ Hoós Jánostól, énekelte a kör ifjusága.

6. „*Toldi Miklós jelleme*“, írta és felolvata Mélik Endre VIII. o. t.

7. Népdalok (zene), előadta az önképzőkör ifjusága.

A jól sikerült ünnepélyt ft. Bándi Vazul igazgató urnak buzditó és tanulságos beszéde zárta be.

Önképzőkörünk részt vett a főgymnasiumnak máczius 15-iki ünnepélyén, hol Nagy Béni alkalmi beszédet mondott, Jartó Márton előadta Petőfinek „*Ledölt szobor*“ című költeményét, Jakab Lajos szavalta a „*Talpra magyar*“-t, Kászoni Alajos pedig „*Magyarország 1848-ban*“ cz. költeményt Garaytól.

Az egész év folyamán úgy a szaválás, mint írásbeli munkásság terén feltűnő buzgalmat fejtett ki Czikó István VI. o. t., kinek szorgalmát a kör némileg méltányolni akarván, saját pénztárából 2 frt jutalmat szavazott meg.

A kör járatta a *Magyar Szemlét*, *Vasárnapi Ujságot* s ingyen kapta a M. T. Akadémia Értesítőt.

Ft. Bándi Vazul igazgató, Adorján Imre nyugdíjas tanár és Jakab Antal, Pál Gábor, Pap András tanár urak a gyűléseken való megjelenésükkel jótékonyan hatottak az ifjuság tevékenységének fokozására.

1893—1894.

Vezető tanár *Kassai Lajos*.

A kör alakuló gyűlését szeptember 13-án tartotta a vezető tanár felügyelete mellett.

Tisztviselők: elnök Lukács Vilmos VIII. o. t., titkár Veress András VIII. o. t., főjegyző Ferenczy Gyula VIII. o. t., aljegyző Simon Rezső VII. o. t., pénztáros Czikó István VII. o. t., bírálók: Sándor Géza és Szebeni Gerő VIII. o. t., Csiszér Imre és Kászoni Alajos VII. o. tanulók.

A tisztikarban egész éven át semmi változás nem történt.

Az alakulón kívül tartottunk 12 rendes és diszgyűlést.

A bíráló bizottsághoz 56 mű érkezett be, 33 próza, 23 vers. A verses művek mind eredetiek; a prózaiak között van 7 fordítás és pedig 5 németből, 2 francziából. A bírálók a *Haladásban* való megörökítésre méltónak ítélték 29 darabot, 19 prózait és 10 verset. A prózai művek között vannak ismertetések, elmélkedések, tudományos kérdéseket tárgyaló értekezések, buzdító beszédfélék s van egy novella; a költemények pedig dalok és epigrammák.

Figyelemreméltóbb művek: 1. „A halottak szigete“, fordította Czikó István VII. o. t. — 2. „Hajdan, most és majd“, elmélkedés, írta Sántha András VII. o. t. — 3. „Temetőben“, elmélkedés, írta Szent-Imrey Menyhért. — 4. „Nemes lelki élvezetek és ezek haszna“, írta Czikó István VII. o. t. — 5. „Tompá Mihály lírai költészete“, írta Szent-Imrey Menyhért. — 6. „Romok“, elmélkedés, írta Czikó István. — 7. „A háládatlan“, elbeszélés, francziából fordította Korber Imre VI. o. t. — 8. „A szabadság rabja“ (költemény), írta Csiszér Imre VII. o. t. — 9. „Rablók a szabadságharcz alatt“, novella, írta Kászoni Alajos VII. o. t. — 10. „Emlékezzünk Kossuthról“, elmélkedés, írta Csiszér Imre VII. o. t. — 11. Lukács Vilmos elnöki megnyitója.

Ellenbírálat csak két esetben fordult elő.

A kör tagjai átlag sok igyekezetet tanusítottak. Jegyzőkönyvi megróvást egyesekkel szembe kétszer voltunk kénytelenek alkalmazni. Okot erre hanyagság, illetve helytelen magaviselet szolgáltatott.

Szavalat 61 volt. Komoly és szép szavalmi darabok megválasztására és azok szorgalmas megtanulására igen jó példát adott Lukács Vilmos elnök, ki a IX. gyűlésen Kölcseynek Kazinczy Ferencz felett mondott emlékbeszédével állott az emelvényre és Csiszér Imre VII. o. t., ki Eötvös J. bárónak „Emlékbeszéd Körösi Csoma Sándor felett“ című szónoki remekét adta.

elő, nagy hatással. A szavalásban jeleskedtek még Baka János VIII. o. t., Kászoni Alajos VII. o. t., Imets János VI. o. t.

A X. gyűlésen (márcz. 4.) vezető tanár a munkakedv ébresztésére pályatételeket tűzött ki:

1. Kivánunk egy vallásos vagy hazafias ódát akár modern, akár klasszikus formában. Jutalma 4 korona. Beérkezett 1 mű, de pályadíjra nem volt érdemes.

2. Jellemképek Arany Jánosnak naiv, komoly, humoros és szatirikus eposzaiból. Jutalma 8 korona. Beérkezett 1 mű. Nyertes Csizsér Imre VII. o. t.

3. A korszakalkotó munkásság és önfeláldozó hazaszeretet kiválóbb példáit a világtörténelemből, különös tekintettel Magyarország történelmére. Jutalma 12 korona. Beérkezett 1 mű. Pályadíjat nem nyert, de dicséretre érdemesítettett. Szerzője Kászoni Alajos, kit szorgalmáért a kör 8 koronával jutalmazott meg.

Ferenczy Gyula VIII. osztályt végzett tanulót az évváró ünnepélyen tartott szép beszédéért a kör 10 korona jutalommal tüntette ki.

Jeles költőnk, Tompa Mihály halálának 25-ik évfordulóját október 29-én diszgyűléssel ünnepeltük meg a tanári testület és helybeli értelmiség élénk érdeklődése mellett. A műsor következő volt:

1. Megnyitó beszédet tartott Lukács Vilmos, a kör elnöke.

2. Czikó István VII. o. t. szavalta Tompának „Levél egy kibujdosott barátom után” című költeményét.

3. *Tompa Mihály lírai költészete*. Irta és felolvasta Szent-Imrey Menyhért VIII. o. t.

4. *Tompa sirjánál* című költeményt szavalta Kászoni Alajos VII. o. t.

5. *Tompa Mihály elbeszélő költészete*. Irta és felolvasta Baka János VII. o. t.

6. *A Gólya* Tompától, szavalta Imets János VII. o. t.

Körtünk megemlékezett még Jókai Mórról 50 éves írói munkásságának országos ünneplése alkalmából, emlékbeszéddel ünnepelte Jósika Miklós születésének százados évfordulóját, s szavalataival közreműködött a gymnasiumnak márczius 15-iki ünnepélyén.

Bándi Vazul igazgató, Adorján Imre, Glósz Miksa és Pál Gábor tanár urak a gyűléseken való megjelenésökkel az ifjúságot élénk tevékenységre buzdították.

A kör számára járt a *Magyar Szemle*, *Vasárnapi Ujság* és ajándék képpen az Akadémiai Értesítő.

1894 1895.

Vezető tanár *Kassai Lajos*.

Alakuló gyűlését a kör a vezető tanár felügyelete alatt szeptember 15-én tartotta.

Tisztviselők elnök Czikó József VIII. o. t., főjegyző Drágos Arisztid VIII. o. t., titkár Domokos Árpád VIII. o. t., aljegyző Eltes Béla VII. t. o., pénztáros Király Sándor VII. o. t.; bírálók Ferencz Gyula és Sántha András VIII. o. tanulók, Imets János és Gencsy István VII. o. t.-k.

Az alakuló gyűlésen kívül tartott a kör 12 rendes gyűlést.

Az I. rendes gyűlésen (október 7.) Drágos Arisztid főjegyzői tisztéről lemond s helyébe a közbizalom Bedő Joákim VIII. o. t. választja meg. Egyéb változás a tisztikarban nem fordult elő.

A kör 61 tagot számlált a rendkívüli tagokkal (V—VI. oszt.) együtt.

Önképzőkörünk ez évi működését egy kegyeletes ünnepel kezdette meg. Ugyanis szeretett főpásztorunknak, *Lönhart Ferencz* erdélyi püspök ur ő nagyméltóságának 50 éves áldozári jubileuma alkalmából október 4-én a gymnasiumi ének- és zenekar közreműködésével az intelligens közönség érdeklődése mellett diszgyűlést rendezett, melyen ft. Bándi Vazul igazgató ur igen szép felolvasásban méltatta az ünnepelt főpásztor ötven évi működését, Gencsy István VII. o. t. erre az alkalomra készített ódáját szavalta el, Imets János VII. o. t. pedig Mindszenty Geodeonnak „Meliton és anyja“ című költeményét adta elő.

A VII. rendes gyűlésen (febr. 17.) vezető tanár tudomására hozza a körnek, hogy az eljárások körül mutatkozó zavaroknak s ingadozásnak véget vessen és hogy a munkásság helyesebb irányba terelődjék, szükségesnek látta az alapszabályok tüzetesebb átdolgozását s felhívja a gyűlést azoknak tárgyalására. Az ifjúság az ujitott szabályokat a régiekkel egybeveti, egy-két kevésbé lényeges észrevétel után elfogadja s felkéri a vezető tanárt, hogy az alapszabályok megerősítését eszközölje ki. A tanári testület némi módosítások mellett szintén elfogadta s Bándi Vazul igazgató, Haydn Hugó értekezleti jegyző és Kassai Lajos vezető tanár aláírásával megerősítette.

Az így megerősített szabályok a következők

I. §. Az önképzőkör czime.

„A csiksomlyói római katolikus főgymnasiumi önképzőkör.“
Ugyanily köriratu az önképzőkör pecsétje is.

II. §. Célja.

Az önképzőkör célja az 1890. évi 23583. szám alatt kelt miniszteri ren-

delettel kiadott *Középiskolai Rendtartás* 26. §-a értelmében a tanulók magán-szorgalmának és munkásságának gyarapítása.

III. §. A munkásság iránya.

Az önképzőköri munkásságnak olyanak kell lennie, hogy ne csak ne ellenkezzék egy pillanatig se a tökéletesedés eszméjével, hanem a vallásos és hazafias érzelmeket ápolja, az erkölcsi, társadalmi és esztétikai érzéket fejlesztse s az iskolában szerzett ismereteket több oldalról kiegészítse és marandóbbakká tegye.

IV. §. A munkásság köre.

Az Önképzőköri munkásság körébe tartoznak:

1. Írásbeli dolgozatok. Ezek eredetiek vagy fordítások, prózaiak vagy költőiek.

A prózaiak lehetnek leírások, értekezések, tanulmányok, elmélkedések, szónoki beszédek, novellafélék, párbeszédok, drámai kísérletek stb. Bő anyagot szolgáltatnak az iskolai és magán olvasmányok s a különféle tantárgyak körében felmerült nevezetesebb kérdések.

A mi a költői dolgozatokat illeti, csak azoknak szabad ilyenekkel foglalkozni, kik különös hivatást éreznek magukban s úgy a tanárok, mint a tanulótársak véleménye szerint kiválóbb tehetséggel bírnak.

2. Vitatkozások két-három ifju között egy szabadon választott vagy a vezető tanár által kijelölt s már előre tanulmányozott tárgyról.

3. Szavalatok.

Szaválásra a tagok önként jelenkeznek. Ha önként jelentkező nem akad, akkor az elnök jelöl ki még pedig úgy, hogy minden gyűlésre egy-egy jobb szaváló jusson.

Az előadandó darabot a szavalók választják meg a magyar irodalom prózai és költői remekeiből. Szabad előadni nagyobb daraboknak kis egésznet képező szebb részleteit is.

4. Bírálatok.

Ezek részint írásbeliek, részint szóbeliek.

Az írásbeli bírálatok csak az írásbeli dolgozatokra vonatkoznak s azokat a kör tisztviselőiül megválasztott bírálók végzik. A bíráló a kezéhez jutott munkát úgy itéli meg, a mint találja. Javításra soha sincs kötelezve. A bírálatok végeredményének megállapításánál a bírálók a következő kifejezéseket használják I., II. vagy harmadik fokozatra ítélem. Szerzőnek jogában áll felvilágosító észrevételeivel a bírálathoz hozzá szólni. Ha pedig a bírálattal általában nem volna megelégedve vagy a bírálók részéről rosszakaratot, személyeskedést vagy igazságtalanságot vélné, ellenbírálatot kérhet, kik bírálatukat a következő gyűlésen olvassák fel. A szerző egyszer válaszolhat az ellenbírálatra. A további hozzászólás az elnököt, nehezebb esetekben a vezető tanárt illeti meg. Az I. fokozatra ítélt munkák bírálataikkal együtt a „Haladás“ czimű emlékkönyvbe irandók. A műveket a szerzők, a bírálatokat a bírálók írják be.

A szóbeli bírálatoknak a vitatkozásoknál és szavalatoknál van helye. A vitatkozókval és szavalókkal egyszerre jelentkeznek, illetve jelöltetnek ki a bírálók. Kötelesek a szavalók az előadandó darab czimét a gyűlés előtt, legalább két nappal a bírálókkal közölni, hogy azokat tanulmányozhassák s véleményüket a szaválás után részletesen, világos rendszerrel és szabatos nyelven előadhassák. A végeredmény kijelentésénél a következő kifejezést használják: I., II. vagy III. fokozatra ajánlom. A kör hallgatással jelenti beleegyezését vagy alapos hozzászólások után az ajánlott fokozatot megváltoztathatja.

V. §. A kör tagjai.

Az önképzőkör tagjai rendesek és rendkívüliek. Rendesek csak a két felső osztály (VII—VIII.) tanulói lehetnek; rendkívüliek pedig az V. és VI. osztály jobb tanulói.

VI. §. A tagok kötelességei.

A kör minden rendes tagja tartozik minden három hónapban egy dolgot a titkárhoz beadni s egyszer szaválásra jelentkezni. E kötelességek alól az elnök csak betegség esetén adhat felmentést. Ha pedig valaki ilyen felmentvény nélkül mulasztja el kötelességeit, minden egyes esetben megrovással és 40 fillér pénzbírsággal bünhődik. Ebben a pontban foglalt kötelességek a bírálókra és főjegyzőre nem terjednek ki.

Névtelenül vagy álnév alatt beadott dolgozatok nem vétetnek tudomásul.

A rendkívüli tagok nincsenek kötelezve, de azért a kör mindennemű munkásságában részt vehetnek.

Ugy a rendes, mint a rendkívüli tagok tartoznak havi díjképen 20 fillért, s a gyülestről való elmaradás esetén 10 fillér bírságdíjat fizetni.

A ki az önképzőkör tagjai közé beiratkozott, alapos ok nélkül ki nem léphet. A kilépés szándékát okaival együtt írásban kell az elnök útján a közgyűlés elé terjeszteni. A kör azokat megbírálja s hozott határozatát a jegyzőkönyvbe felvéteti. — Az újra belépni szándékozók a közgyűléshez intézett folyamodványban kérik felvétetésüket.

VII. §. Tisztviselők.

Az önképzőkör ügyeit a vezető tanáron kívül egy elnök, egy főjegyző, egy aljegyző, egy pénztáros, egy titkár és négy bíráló intézi. — A tisztviselők a rendes tagok közül titkos szavazattal választatnak. Választó, illetve szavazó joga csak a rendes tagoknak van.

Elnökök csak 8-ik osztályos lehet. Ő vezeti a kör gyűléseit, joga van bírálatra bárkit felszólítani, mint köri tagnak szerepet vállalni, mint elnöknek kiigazítás végett vagy pótlólag a bírálatokhoz hozzászólni, a netán rendetlenkedőket vagy illetlen eljárást tanusítókat figyelmeztetni és rendreutasítani. Általában joga és kötelessége a gyűlések sikeres vezetése. Ha a gyűlés rendes vezetése a vezető tanárnak esetleges jelen nem létében komolyabb akadályokba ütköznék, a gyűlést azonnal felosztatja és a vezető tanárnak, illetőleg az igazgatónak jelentést tesz.

Főjegyző rendesen csak 8-ik osztályos tanuló lehet. Ő vezeti a gyűlések jegyzőkönyvét, az elnökkel együtt aláírja a gyűlések meghívóit, jegyzőkönyveit s az elnökségtől kibocsátott egyéb iratokat.

Aljegyző rendesen VII. osztályos tanuló. A főjegyző akadályoztatása esetén őt helyettesíti.

Bírálók szám szerint négyen vannak, kettő a 8-ik osztályból, kettő pedig a 7-ik vagy 8-ikből a körülményekhez képest. A bírálók munkakörét a IV. §. 4. a. pontja jelöli ki.

Pénztáros rendesen VII. osztályos. A kör bevételeiről és kiadásairól pontos pénztári naplót vezet, minden hó elején felszedi a havi díjakat, az elnöknek bejelenti a fizetni vonatkozókat, kikre nézve a gyűlés határoz. Továbbá felszedi a mulasztókon s a gyűlésből ok nélkül kimaradókon a bírságdíjat s e célból minden gyűlés végén névsort olvas. Kiadásait nyugtatvány mellett teljesíti. Minden hó végével a gyűlés előtt beszámol s a vezető tanár és az elnök ellenőrzésének aláveti magát. Kötelessége minden év harmad végével a tagsági díjakból és bírságokból begyűlt összeget megőrzés céljából a vezető tanárnak átadni.

Titkár rendszeren 8-ik osztályos. A tagok írásbeli dolgozataikat a titkárnak adják át, miről ő naplót vezet, hogy ennek alapján a rendes tagok kötelességszerű munkálkodása ellenőrizhető legyen. A titkár kötelessége az egész évi munkásság menetét, szellemét és eredményeit szemmel tartani, azt különösen év vége felé komoly tanulmány tárgyává tenni és tanulmánya eredményét a záró gyűlésen jelentés alakjában felolvasni. Végül a titkár veszi át vezető tanártól az önképzőkör lapjait s közli a kör tagjaival; a kiolvasottakat ideiglenes megőrzés végett átveszi, azoknak részben és tisztán tartásáról gondoskodik s a begyűlt lapokkal minden évharmad végén a vezető tanárnak beszámol.

VIII. §. Gyűlések.

1. **Rendes gyűlések.** A kör havonként két rendes gyűlést tart a tanári testülettel megszabott napon és órában s az igazgatóság által kijelölt helyen. Olyan tanulóknak, kik a körnek nem tagjai, a rendes gyűléseken megjelenni nem szabad.

2. **Nyilvános gyűlések.** Minden második hónap végén egy nyilvános gyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. elnöki jelentés a beérkezett művekről; 2. főjegyzői jelentés a szavlatokról; 3. a bírálatok felolvasása; 4. a pénztáros jelentése; végül 5. szavlatok. A nyilvános gyűlésekre a főgymnasium összes tanulói meghívhatnak.

3. **Diszgyűlések.** Az igazgatóság beleegyezésével és főfelügyelete alatt időnkint valamely nevezetes emlékezetre olyan diszgyűléseket is rendez a kör, melyekre a szülőket és nevelés-oktatás ügyének barátait is meghívja. Ezeknek a gyűléseknek tárgysorozatát esetről-esetre a vezető tanár utasításai szerint a kör állapítja meg.

IX. §. Pályázatok.

A munkásság fokozására a kör időnként pályadíjakat tűz ki írásbeli dolgozatokra és szavlatokra.

A pályatételeket a vezető tanár vagy a kör állapítja meg.

A pályamunkákat a kör által választott bizottság bírálja meg a vezető tanár felügyelete alatt.

Az idegen kézzel írott és jelíges levéllel ellátott pályaműveket a titkár veszi át, ki azokat átadja a bíráló bizottságnak.

A pályázatok eredményéről szóló jelentést a közgyűlésen teszi meg a bíráló bizottság elnöke.

A pályadíjra érdemesített művek a *Haladás* című emlékkönyvbe iratnak, a többieket szerzőik a titkártól visszavehetik.

X. §. Büntetések.

Ha a tisztviselők közül valamelyik a benne helyezett bizalommal visszaél, büntetése először jegyzőkönyvi megrovás, második esetben tisztétől való felmentés.

Ha a kör rendes és rendkívüli tagjai az alapszabályok ellen vétének, büntetésök először jegyzőkönyvi megrovás, második esetben a körből való kizárás. (Egyéb büntetésekre nézve lásd a VI. §. első és negyedik bekezdését.)

XI. §. A kör vagyona.

A kör vagyonát a tagsági és birság-dijakból s az esetleges adományokból begyűlt összeg képezi. Ebből tűz ki a kör pályadíjakat, járat szépirodalmi és kritikai lapokat s fedezi az év folyamán felmerülő egyéb költségeket.

Az évenként fennmaradó összeget a kör tőkésíti és a vezető tanár gondozására bizza, ki a gymnasium Értesítőjében évről-évre a pénztár állásáról jelentést tesz.

Az önképzőkör feloszlása esetén a kör vagyona az ifjusági könyvtárra száll.

XII. §. Felsőbb felügyelet.

Az önképzőkör felsőbb felügyeletének joga a gymnasium igazgatóságát és a tanári testületet illeti.

XIII. §. Az önképzőkör feloszlása.

Mihelyt a kör az alapszabályoknak meg nem felel, vagyis a céltől eltérőleg működik és az ifjuságban mutatkozó könnyelműség, közömbösség vagy egyéb hiányok miatt fenn nem tartható, a vezető tanár az ügy állásáról a tanári szék előtt jelentést tesz s ennek határozata értelmében a körülményekhez képest a kört vagy ideiglenesen felfüggeszti vagy végkép felosztatja.

E szabályok a VIII. rendes gyűlésen (márczius 3.) újból felolvasattak, mely alkalommal azoknak jegyzőkönyvbe iktatását a kör határozatilag kimondotta.

Ugyanezen gyűlésen vezető tanár indítványára a kör pályázatot hirdetett egy alkalmi ódára oly célból, hogy a pályanyertes mű az önképzőkör 25 éves jubileumán elszavaltassék. Jutalma 5 korona. Beérkezett 4 mű. Pályadíjra egyik sem volt érdemes, de az „Előre“ című, mely ugy alkalomszerűség, mint ódai emelkedettség tekintetében társai közül kivált, dícséretre érdemesített. Szerzője Gencsy István VII. o. t.

Önképzőkörtünk a főgymnasiumnak márczius 15-iki ünnepélyén jelentékeny szerepet vitt. Ugyanis Kassai Lajos vezető tanár alkalmi beszédet mondott, Imets János VII. o. t. szavalta a „Talpra magyar“-t, Cziko István VIII. o. t. Vörösmartynak „Liszt Ferenczhez“ című költeményét, Domokos Árpád VIII. o. t. előadta „A bujdosók“ című költeményt Gyulay Páltól, végül Csiszér Imre VIII. o. t. szavalta Garaynak „Magyarország 1848-ban“ cz. költeményét.

Márczius 17-én (a IX. gyűlésen) körtünk megemlékezett az ötven éves írói jubileumát ünneplő Gyulai Pálról, mely alkalommal Csiszér Imre VIII. o. t. egy rövid, de tartalmas emlékebeszédben méltatta Gyulait, mint költőt, műbírálot, szónokot és kitűnő stílistát.

Ennek az évnek messze kimagasló és emlékezetes mozzanata gyanánt kell emlitenem azt az ünnepélyt, melyet a kör ifjusága a gymnasiumi ének- és zenekar közreműködésével önképzőkörtünk huszonöt éves fennállása emlékére május 5-én d. u. rendezett a következő műsorral:

1. Megnyitó beszédet mondott Kassai Lajos vezető tanár.
2. „Szózat“, Egressy Bénitől, előadta a vegyes kar.

3. „Visszapillantás önképzőkörünk 25 éves multjára.“ Irta és felolvasta Czikó István VIII. o. t., az önképzőkör elnöke.

4. „A tündérr király és a hold“ (ballada), Beliczay Gyulától, ötös zene.

5. Vörösmarty „Csongor és Tünde“ cz. drámai költeményének II. és V. felvonásából részleteket adtak: Simon Rezső (Csongor), Sántha András (kalmár), Domokos Árpád (fejedelem) és Csergő Bandi (tudós) VIII. o. t.

6. „Élj kedves honom!“ Kunok czimű dalműből, duett, előadták Lakatos János IV. o. (sopran) és Nagy Balázs (alt) III. o. tanulók.

7. „Öregemhez“, irta Dobos András VII. o. t. Mutatvány az önképzőkörnek 1890—91. évi munkáiból. Szavalta Bartha Balázs VI. o. t.

8. „Czigánynő“ cz. dalműből, hegedű kettős, előadták Jakabfy Endre és Pitter Ferencz V. o. tanulók.

9. „A szarvasbogár és a rózsa“, Veit Vilmostól, énekelte a vegyes kar.

10. Petőfi „Salgó“ cz. költeményéből részletet szavalt Imets János VII. o. t.

11. „Ima“ Kreizertől, előadta a vegyes kar.

11. „Miatyánk“, irta Fóris Péter VI. o. tanuló. Mutatvány az önképzőkörnek 1882—83. tanévi munkáiból. Szavalta Biró Sándor V. o. t.

13. „Hunyadi-induló“ Erkel Ferencztől, előadta a teljes zenekar.

Községünkben, a szomszéd városból és a vidékről egybesereglett fényes ünneplő közönség, ha valami magas műélvezetben nem is részesült, legalább egy jól sikerült ünnepély emlékével távozott; s míg egy részről megjelenésével szerény önképzőnk szellemi élete iránt való nemes érdeklődéséről tett bizonyosságot, másrészt az ifjak önérzetét emelte és még élénkebb tevékenységre buzdította.

XII. s egyszersmind záró gyűlését a kör május 12-én tartotta. Az ezen alkalommal felolvasott titkári jelentés szerint ez év folyamán bírálat alá került 37 mű és pedig 16 próza s 21 vers. A *Haladás* lapjain való megörökítésre méltónak ítélték a bírálók 7 prózai és 8 verses művet.

Sikerültebb művek: 1. Czikó István elnöki beszéde. — 2. „Október 6.“ költemény, irta Gencsy István VII. o. t. — 3. „Az istenfélő Gellért Keresztély“, németből fordította Glósz Ernő VIII. o. t. — 4. „Panyó Bandi“, jellemkép, irta Gencsy István. — 5. Csizsér Imre VIII. o. t. emlékbeszéde Gyulai Pál jubileuma

alkalmából. — 6. „Amicitia“, németből fordította Czikó István VIII. o. t. — 7. „A természet tavaszkor“, leírás, írta Sándor Gyula VII. o. t. — 8. „Az öreg vándor tanácsa“, költemény, írta Gencsy István. — 9. „Az emberi szív történetéhez“, németből fordította Glósz Ernő. — 10. „Emlékbeszéd Jean Paul fellett“, németből ford. Glósz E.

Legélénkebb munkásságot fejtett ki Glósz Ernő és Gencsy István, kik közül az első 3 szép műfordítással gazdagította a *Haladást*, Gencsy István pedig 15 eredeti művet és 1 fordítást bocsátott bírálat alá. A kör mindkettőjüket 5—5 koronával jutalmazta meg. Sántha András VIII. o. t. és Imets János VII. o. t. mint szorgalmas és gondos bírálók érdemelték ki a kör elismerését.

Ha ezen évi dolgozatok úgy számra, mint terjedelemre és belső értékre nézve nem tanuskodnak magas színvonalon álló munkásságról, némi kárpótlást nyujt a szavalás körül kifejtett buzgólkodás és az egyesek által elért szép eredmény. Szavala- taikkal kittntek: Csiszér Imre, Ferencz Gyula, Czikó István, Csergő András, Domokos Árpád, Sántha András, Simon Rezső VIII. o. tanulók, Imets János VII. o. t., Bartha Balázs VI. o. t., Biró Sándor, Daradics Félix V. o. tanulók.

Gyűléseinket megjelenéseikkel megtisztelték s az ifjuság buzgalmát fokozták: Ft. Bándi Vazul igazgató ur, tek. Adorján Imre nyugdíjas tanár ur, Jakab Antal és Csató János tanár urak.

A kör járatta a *Vasárnapi Ujságot*, a *Magyar Szeplét* s a M. T. Akadémia ajándékából kapta az Akadémiai Értesítőt.

*
*

Ezekben adám szerény önképzőkörünk 25 éves történe- nének vázlatos, de hű képét. Hadd foglaljon helyet a csiki szé- kely ifjuság e szegényes ajándoka is az ezredéves nagy nemzeti ünnep oltárain. „Legyen hazánké az üdv, a munka és hiány miénk, a dicsőség Istené.“

Kassai Lajos,
az önképzőkör vezetője.

II.

Adatok a lefolyt tanév történetéhez.

1. A tanév tartama.

A tanulók beírása szeptember 1. 2. és 3-án történt; bejegyeztetett összesen: 297 rendes, 1 magántanuló. A létszám gyarapodása a múlt évihez képest: 37.

Javitó vizsgára 15 tanuló jelentkezett, ezek közül javított: 12, felvételi vizsgára jelentkezett a polgári iskolából átjött 6 tanuló, sikerrel vizsgázott 5.

A tanévet az igazgató ünnepélyes „Veni Sancte“-val nyitotta meg, mely után a gymnasium fegyelmi szabályai az ifjuságnak felolvastattak, az előadások megkezdődtek s az ünnepek és engedélyezett szünnapok kivételével megszakítás nélkül folytak június 15-ig. A VIII. osztálynak osztályvizsgálata május 18-ig, az érettségi írásbeli vizsgálatok 20—25-ig, a szóbeli érettségi vizsgák május 31-én és június 1-én tartattak meg, hol Kuncz Elek tanker. kir. főigazgató elnökölt; az erd. kath. Statust, az érettségi vizsgánál Pál István kanonok, az erd. kath. Status Igazgatótanácsának előadója képviselte. A hittani érettségi vizsga május 27-én volt Bodó Alajos püspöki biztos elnöklése alatt. Az év végi vizsgálatok június 17—26-dikáig folytak le. Június 29-dikén „Te Deum“ és tanévzáró ünnepély tartatott, melyen a jövő tanévi beíratásra és a felemelt tandijra vonatkozólag felvilágosítás adatott s az iskolai bizonyítványok kiosztattak.

2. Valláserkölcsei állapot.

A gymnasiumi ifjuság a pap tanárok által naponkint végzett szent misé-áldozaton a téli hónapok kivételével mindennap megjelent. Az év minden vasár- és ünnepnapján isteni tisztelet előtt oxorhtatiót hallgatott, melyet P. Kopatz J. Pátrik gymn. hittanár tartott, részt vett a déleesti istenitiszteleteken is. Az év folyamán háromszor áhitatosan gyónt, u. m. Kisasszony napján, Mária szeplőtlen fogantatása vigiliáin és husvétkor s ugyanannyiszor járult a legméltóságosabb oltári szentséghez. A husvéti szent gyónást és áldozást szent elmélkedések előzték meg, melyeken a gymn. igazgató és tanári kar is jó példával megjelent, az ifjusággal együtt gyónt és áldozott. A tanári testület felügyelete alatt részt vett a tanuló ifjuság az egyház szokásos körmeneteiben, valamint a 9 kedden át páduai szent Antal tiszteletére tartatni szokott bucsu áhitatosságokban is. A Boldogságos Szüz ünnepein és ezek

vigilián a Mária társulat jelvéyeinek (laborum) elülvitele alatt az „Üdvözlégy Mária, tengernek csillaga“ stb. kezdetű Mária dal zengedezése mellett. díszruhás facigerek és a társulati elnök kíséretében ünnepélyes ingressussal vonult az iskolától a templomba s vissza. Sarlós Boldogasszony ünnepén pedig az ifjuság egyrésze a gymnasiumban fennálló másfél százados szokás szerint, megelőző gyónás és áldozás után épületes szertartások mellett Murányi Kálmán felcsik kerület. esperes-plebános beiktató Bándi Vazul gymn. igazgató közreműködő és P. Kopatz J. Pátrik tanár elnöklete alatt felavattatott „Sarlós Boldogasszonyról nevezett Mária társulat“-ba.

Hogy a vallásos buzgóság az ifjuságban minél nagyobb kifejezést nyerjen igazgató, hittanár és a tanári kar fegyelmi tekintetben is minden eszközt megragadott, ő maga, megemlékezvén hogy „exempla trahun“, jó példával elüljárt, s az ifjuságot is arra ösztönözte, részben ennek köszönhető, hogy az ifjuság magaviselete általában megfelelő volt s nagyobb fegyelmi eljárásokat nem adatott.

3. Egészségügy.

Az ifjuság kevés kivétellel a gymnasium mellett fennálló kettős finöveldeben, seminarium — és internátusban van elhelyezve, hol az egészségi viszonyok könnyen ellenőrizhetők voltak, tisztaságra és kellő élelmezésre kiváló gond fordított, a gyöngélkedő ifju a többtől rögtön elkülönítettet és gondos ápolásban részesült. Ennek tulajdonítható, hogy a vidékeken itt-ott felmerült járványoktól gymnasiumunk ifjusága megóvatott. Az intézett derék orvosa dr. Kolonics Dénes havonkint megvizsgálta a gymnasium összes ifjuságát, felügyelte élelmezését. A megyei járásorvos és főszolgabíró évközben szintén megvizsgálták az intézet összes helyiségeit s azokat egészségi szempontból kifogástalanoknak találták. Súlyosabb betegség miatt csak egy fiu maradt ki hosszas ideig az iskolából.

4. Iskolai ünnepély és látogatás.

A finövelde védszentjének szent Mihálynak ünnepét hagyományos szokás szerint megülte; a finöveldei ifjuság az intézet nagytermében összegyűlve szavlati darabokat adott elé, az igazgató pedig buzdító beszédet tartott az ifjusághoz.

A gymnasium ifjusága főpásztorának és legfőbb igazgatójának Lönhart Ferencz püspöknek névnapján ötven éves áldozári jubileuma alkalmából ének, zene- és szavlatokból álló ünnepélyt rendezett, melyen Bándi Vazul igazgató az ünnepelt áldásos működését ecselte.

Szent Katalin napján mint a gymnasium védszentje ünnepén az ifjuság az érdeklődő nagy közönségnek egy igen sikerült szindarabot adott elő, melynek végén táncmulatság volt. A begyűlt 44 frt 82 kr az internátusi segélyalap javára fordított.

Márczius 15-dikén délelőtt az ifjuság képviselöte megjelent a Csik-Szeredában megtartott honvéd-egyesület nagy gyűlésén, melyben szavalati darabbal vett részt. Délután az ifjuság saját nagy termében tartott ünnepélyt szépszámu érdeklődő közönség előtt szavalati-, ének- és zenedarabok adattak elő; Kassai Lajos lelkes és az ifjuság körülményeire alkalmazott hazafiás, elragadó alkalmi beszédet tartott.

Ez év volt az ifjusági önképzőkör fennállásának 25-dik éve. Az értesítő értekezése részletesebben foglalkozik az ezen alkalommal tartott ünnepélylyel, melynek kiemelkedő pontját Kassai Lajos tanárnak az önképzőkör vezetőjének az ünnepély alkalmából meritett, a mult emlékei iránt tiszteletet és hálát keltő s az ifjuságot az önművelésre buzdító lelkes beszéde képezte.

Gymnasiumunkat május 3 első napjaiban meglátogatta Pál István kanonok, az erd. kath. status Igazgatótanácsának előadója, ki beható vizsgálati után sikert tapasztalt. Május 26-tól május 30-ig Kuncz Elek tankerületi kir. főigazgató végezte hivatalos látogatását, a tanárok előadásait meghallgatta, a könyv- és szertárokat behatóan megtekintette, valamint a finöveldét is; a tapasztalt haladás felett megelégedését nyilvánította.

Meglátogatta még gymnasiumunkat Mikó Bálint főispán, iskolánk világi gondnoka; Bodó Alajos alesperes, püspöki biztos.

5. Személyzetiek, segélyezés.

Csató János tanár, ki egy évre szabadságolva volt tanulmányai bevégezésére, a tanárvizsgát letévén, tanév elején ismét elfoglalta tanszékét. Sipos Sándor a rajzoló geometriából bevégezett tanulmányai után rendes tanárrá neveztetett ki Korber Imre tornatanár a juniusban rendezett tornajáték tanfolyamban részt vett. Glósz Miksa tanár a 2 dik tizedéves pótlékot, Bándi Vazul igazgatótanár az 1-ső tizedéves pótlékot megkapta.

Gymnasiumunk az erd. kath. statusnak az állammal kötött egyezménye folytán ez évben 2000 frtot kapott, melyből egy kisebb rész felszerelésekre fordított, a többi a tanártestület tagjai között osztott fel. Ezen évben is az erd. kath. status segélyben részesítette azon tanárokat, kik ezt igénybe vették.

6. Fontosabb rendeletek és átiratok.

1894-dik év.

A gymnasimban a parallel I-ső osztály fedezet hiánya miatt nem állítható fel. Püspöki 2090. sz.

Fellívás a kolozsvári tornaversenyben való részvételle. Püsp. 2091. sz.

Hölzel: Osztrák-Magyar monarchia térképe beszerzésre ajánlatik. Püsp. 2119. sz.

Az igazgatói zárójelentésben előforduló concret indítványok a megnyiben érvényesítésre számítanak külön terjesztendők fel. Miniszt. 17,965. sz.

Az érettségi vizsgálatokról minden évben jul. 15-ig rovatos kimutató terjesztendő fel Püspök Excellentijához. Püsp. 2487. sz.

Dalmady: „Hazafias költemények“ az ifj. könyvtárnak megvételre ajánlatik. Főigazgatói 692. sz.

Bessenyei György: „A bihari remete“ című műve a tanári könyvtár számára megküldetik. Püsp. 2619. sz.

A „Művészi ipar“ szakfolyóirat figyelembe ajáltatik. Miniszt. 26,901. sz.

A középiskolák számára engedélyezett tankönyvek 52-dik jegyzéke.

Miniszt. 37,281. sz.

„Compediu de geografia universale, de Teodoru Csontra“ az ország összes iskoláiból kitiltatik. Miniszt. 49703. sz.

Fülöp Alajos nyugalmazott erd. egyházmegyei áldozár a csiksomlyói seminariumhoz 3000 frtos, az internátus javára 1000 frt alapítványt tett. Püsp. 2825. sz.

Oly osztályoknál, hol a tanterem 60 □ metert meghalad, a tanulók megszabott maximalis számot nyolczczal meghaladhatják. Min. 40601. Püspöki 2926 sz.

Az internátusról beterjesztett jelentés tudomásul vétetik s az előljárásnak a gondos felügyeletért köszönet mondatik. Püsp. 2930. sz.

A tornaversenyre menő ifjak költségei fedezésére Csikvármegye nevelési alapjából 428 frtot ad.

Jókai Mór összes művei diszkiadásából 10 kötetet a gymnasiumnak a vall. és közokt. miniszter megküld. 1489. sz.

A tartalékos tisztek felmentése csak a legsürgősebb szükségben eszköztetik. Főigazgatói 863. sz.

Az internátusi segélyalapra a gyűjtés engedélyeztetik. Püspök 3412. Alispáni 7210. sz.

A népfelkelési szolgálat alóli ideiglenes felmentésre új szabályzat. Főigazgatói 962. sz.

A segesvári ág. ev. gymnasiumból 3 tanuló az ország összes iskoláiból kizáratik. Miniszt. 41540 Püsp. 3565. sz.

A későn jelentkező tanuló felvételét az egész tanév folyamán a főigazgató engedheti meg. Miniszt. 50668.

A földtani intézet 143 darab hazai kőzetfajt felölelő petrográfiai gyűjteményt küld. 378. sz.

A kiskunfélegyházi gymnasiumnak V., VI., VII. és VIII. osztályainak a nyilvánossági jog az 1894/5. tanévre megadatik. Püsp. 3805. min. 47352. sz.

A gymnasium mellett fennálló finöveldek számára ujonnan kidolgozott szabályzat küldetik. Püsp. sz. 3708.

Az erd. kath. statusgyűlés elé terjesztett igazgatótanácsi jelentés és költségvetés megküldetnek. Püsp. sz. 3879.

Nemes Csikvármegye nevelési alapjából az internátusnak 370 frtot, a gymnasiumban a francia nyelv tanításra 200 frtot, az ének és zene tanításra 200 frtot kiutal. 2086. sz.

Szilágyi Sándor „Magyar nemzet története“ című munka a gymnasiumok figyelmébe ajánlatik. Püsp. sz. 2953., főigazgatói sz. 1132.

Glósz Miksa tanár második tizedéves pótlékot kap. Püsp. sz. 3943-

A gymnasiumi általányokról pénztári bizonylat terjesztendő fel. Püsp. sz. 4226.

A kisújszállási ev. ref. gymnasiumnak nyilvánossági- és az érettségi vizsgálat megtartására jogot nyer. Miniszt. 57,053. sz.

A népfelkelés ügyében hozott miniszteri határozat. Miniszt. 7992. Püspöki 3614. sz.

A tornaversenyen nyert diszoklevelet a gymnasiumnak, az oklevelet Korber Imre és Wellman Géza tanulóknak a versenybírótság megküldi. Főigazgatói 1219. sz.

Kopatz J. Pátrik rendes hittanórára kineveztetik. Püsp. 4486. sz.

A tanárok állásukon kívül mellékfoglalkozást ne vállaljanak. Püsp. 4506. sz.

Bándi Vazul igazgató-tanár az első tizedéves pótlékot megkapja. Püsp. 4477. sz.

A javító érettségi vizsgálatok alkalmával eszközölt mindennemű javítás annak idején a felsőbb tanhatóságnak mindig bejelentendő. Püsp. 4537. sz.

A nagykarolyi kath. főgymnasium nyilvánossági és érettségi vizsgálat tartására jogot nyer. Miniszt. 59827. sz.

A szentesi közs. főgymnasium nyilvánossági és az érettségi vizsgálat tartására jogot nyer. Miniszt. 61,995. sz.

1895-ik év.

A gymnasium jövőre következő általányokat fogja kapni kelléki általány 600 frt, felszerelésekre 800 frotot, jutalmi könyvekre 40 forintot Püsp. 63. sz.

„A szabadkézi rajz tanításának módszere“ K. J. Lányi Ernő a könyvtáraknak ajánlatik. Miniszt., 62,176. sz.

A gymnasiumi tanulóknak a kolozsvári tornaversenyen elért eredményét az igazgatótanács örvendetes tudomásul veszi. Püsp. 78. sz.

A hajdunánási ev. ref. gymnasium ötödik és hatodik osztálya nyilvánossági jogot nyer. Főigazgatói 74. sz.

A tanári nyugdíjalapba való felvétel iránt megindítandó tárgyalásokhoz szükséges adatok felküldendők. Püsp. 255. sz.

„Életpályák“ Ferenczytól az iskolai könyvtáraknak ajánlatik, Főigazgatói 85. sz.

A kath. státus tanárai congressusainak szabályzata elkészítendő és a felsőbb tanhatóságnak bemutatandó. Püsp. 330. sz.

A közoktatás állapotáról szóló XXIII. miniszteri jelentés a gymnasium könyvtárának megküldetik. Főigazgatói 105. sz.

A göröghelyettesítő tárgyak tanításáért 300 frt helyettesítési díj kiutaltatik. Püsp. 474. sz.

Az átlépést a göröghelyettesítő tárgyakra és viszont az V. osztályban az igazgató, azon felüli osztályokra a felsőbb tanhatóság adja meg. Miniszt. 54,883. sz.

P. Kopatz J. Pátrik rendes tanárnak 200 frt rendes tanári személyes, pótlékot kap. Püsp. 647. sz.

A testgyakorlat, mértani rajz és szépírás alól az iskola-orvos jelentésére a gymn. igazgató adja meg a felmentést. Püsp. 692. sz.

A tandíj és beírási díj Csik-Somlyón jövőre az algyimnasiumban 10 frt a felgyimnasiumban 15 frt. Püsp. 467. sz.

Oly tisztviselő, ki a védkötelezettség törvényes tartamát már átlépte, felmentésre ajánlatba hozható. Miniszt. 211. sz.

A népfelkelési szolgálat alól felmentendő tanárokról a javaslat okt. 20-ig a püspöki hivatalhoz beküldendő. Püsp. 116. sz.

Felhívás a karlsbadi, francensbadi és pöstyéni kedvezményes fürdőkre való jelentkezésre. Főigazgatói 175. sz.

A mezőturi ev. ref. főgyimnasium nyilvánossági jogot s az érettségi vizsgálatok megtartására jogot nyer. Miniszt. 10,274. sz.

A tisztviselőkül alkalmazott tartalékos tisztek felmentéséről intézkedés. Miniszt. 505. sz.

Dr. Sziklay János „Magyarország vármegyéi és városai“ megvételre ajáltatik. Miniszt. 8342. sz.

A tanulók beiratkozását a miniszter már a tanév végén megengedi; ezen rendelet véleményadás végett a tanári testületnek megküldetik. Miniszt. 50,667. sz.

A f. tanévi kerületi tornaversenyéről kibocsátott miniszteri rendelet. Miniszt. 9428. sz.

Csikvármegye az internatusi segély-alap javára 1000 frtot szavazott meg. Alispáni 2978. sz.

Az orsz. m. kir. statistikai hivatal kiadványai megvételre ajáltatnak.

A pozsonyi ág. ev. lyceum dr. Schimkó-féle érem- és régiséggyűjteményének katalogusa megvételre ajáltatik, Miniszt. 11,244. sz.

Az ellenőrző és osztályozó tanácskozások elnevezéseiben egyöntetűség ajáltatik. Püspöki 1198. sz.

Szalay-Baróti: „A magyar nemzet története“ beszerzendő. Főigazgatói 334. sz.

A tanári állomáson levő vagy tanulmányt folytató tartalékos tisztek és tiszthelyettesek gyakorlatra való behívásáról intézkedés. Miniszt. 11,315. sz.

Korber Imre csiksomlyói gymnasiumi torna-, ének-, zene- és francia nyelv tanítója a gymnasiumnak ajándékozta 1400 drból álló tojásgyűjteményt, miért a felsőbb tanhatóság köszönetet szavaz. Püsp. 1480. sz.

A „Csikmegyei Füzetek“-et a vármegye a gymnasium könyvtárának megrendeli. Alispáni 1003. sz.

Munkácsy Mihály „Honfoglalás“ képe (aquarell) megvételre ajánlatik. Miniszt. 5290. sz.

Az érettségi vizsgán az erd. kath. státust Pál István igazgatótanácsi előadó fogja képviselni. Püsp. 1715. sz.

Dvorzsák „Helységnévtár-t.“ ajándékban megküldi. Miniszt. 1110. sz.

Ungaria, magyar-román szemle a könyvtáraknak ajánlatik. Főigazgatói 463. sz.

Csengeri és Pasteiner „Görög földön“ című műve jutalmi könyvül és a könyvtáraknak ajánlatik. Miniszt. 21,794. sz.

A milleniumi kiállításon az erd. kath. status nem külön csoportban vesz részt. Püspöki 1698. sz.

Kennyey Kálmán rimaszombati egyesült protestans főgymnasiumi tanuló a nyilvános gymnasiumokból kizáratott. Miniszt. 9977. sz.

A tanulók beiratása az eddigi rendszerben a tanév elején történik. Püsp. 1718. sz.

A kevésbé szabályszerű jegy a magaviseletből még nem fegyelmi büntetés. Püsp. 1719. sz.

A vall. és közokt. miniszter tornajáték tanfolyamot rendez. Miniszt. 10,455. sz.

A csiksomlyói gymnasiumnak a 2000 frt államsegély kiutaltatik. Püsp. 1800. sz.

Korber Imre tornatanitót a játéktanfolyamra a vall. és közokt. miniszter felveszi. Miniszt. 27,082. sz.

Az értesítők kiállítására nézve a millenium alkalmából utasítás adatik. Miniszt. 26 211. sz.

Az „Utmutatás a középiskolai természetrajzi, földrajzi, chemiai és fizikai eszközök beszerzéséhez“ 4 példányban megküldetik. Miniszt. 14,893. sz.

7. Tornaverseny és kirándulások.

Folyó tanévben a magas kormány által Kolozsvárt rendezett kerületi tornaversenyen főgymnasiumunk 4 osztályából összesen 24 ifju vett részt Korber Imre tornatanár vezetése alatt; névszerint az V. osztályból: Antal Dénes, Eröss Béla, Forika Antal, Hochschild Gyula, Pitter Ferencz, a VI. osztályból: Bartha Balázs, Becze László, Eröss József, Gábor József, Holló János, Kopatz Mózes, Petres Rudolf, a VII. osztályból: Éltes Béla, Gál Antal, Király Sándor, Korber Imre, Sándor Gyula, a VIII. osztályból: Czikó István, Csiszér Imre, Domokos Árpád, Ferencz Gyula, Fejér Botond, Glósz Ernő és Wellman Géza. Ezek közül személyes kitüntetésben részesültek: Korber Imre VII. és Wellman Géza VIII. o. t. disz oklevelet nyertek; Csiszér Imre VIII. o. t. ezüst remontoir órát nyert; a csiksomlyói r. k. főgymnasium pedig ezen felül diszoklevéllel lett kitüntetve.

A tornaversenyen megjelent ifjuságunkról Kolozsvárt való egész tartózkodása alatt a róm. kath. Status gondoskodott atyailag szállás és teljes ellátásról. Kolozsvár városa pedig diszebed és különféle kedvezményekkel és ingyenes instructiv multságokkal kedveskedett az ifjuságnak. Kolozsvárról elutazva, megtekintette az ifjuság a maros-ujvári sóbányát, hol a legnagyobb szivélyességgel fogadtatott s nagyszerű „Stefanie“ bányát villanyvilágítás mellett behatóan — termelés közben — megtekintette — a kalauzóló mérnök ur pedig egy alkalmat sem mulasztott el, hogy székely ifjuságunknak minden nevezetesebb dolgot megmagyarázzon. Ezután a vezető tornatanárral kirándult Gyula-Fejérvárra, hol a város minden nevezetességét megtekintette, az ifjuság nagyságos Imets F. Jákó kanonok vezetése mellett, ki egyszersmind dus ebéddel, a tanári testület pedig diszes vacsorával kedveskedtek az ifjuságnak.

Junius 8—10-én a gymnasium IV., V. és VI. osztálya Csikvármegye déli részének megtekintésére rándult ki Csathó János és Haydn Hugó tanárok vezetése alatt, mely alkalommal a tusnádi fürdőt, a bükszádi üveggyárt, a torjai kénbarlangot és fürdőhelyeket, a szénsavgyárt és a szent Anna tavát tekintették meg. A 3 napig tartott tanulmányutról az ifjak gazdag tapasztalatokkal és a fáradságos ut daczára a legjobb egészségi állapotban tértek vissza. Az ifjuságot mindenütt kiváló előzékenységgel fogadták.

III.

Tanári testület.

Sorszám	A tanár neve	Tantárgyak, melyeket előadott	Osztályok, melyekben tanított	Heti órák száma	Tanárkodási éveinek száma	Észrevételek
1	Bándi Vazul, igazgató, egyházi, okl. r. tanár	Hittan	I. III. VII.	6	19	Főgyűnasium, főnövelde és internatus igazgatója
2	Csathó János, egyházi, szakvizsgázott h. tanár	Vallástan Magyar nyelv Természetrajz	V. IV. ~~V.~~ IV. IV. V. VI.	18	3	A IV. o. főnöke, a természetrajzi szertár és a botanikus kert őre
3	Glósz Miksa, világi, okl. r. tanár	Magyar nyelv Latin nyelv Görög pótló	III. III. VIII. VIII.	21	21	A III. osztály főnöke, a tanári könyvtár, az érem és régiségek tárának őre
4	Haydn J. Hugó, világi, okl. r. tanár	Magyar nyelv Német nyelv	VI. IV. VIII.	17	13	Tanártest. jegyző, az ifjúsági könyvtár őre
5	Jakab Antal, világi, okl. r. tanár	Mennyiségtan Természettan Term. földrajz	II. IV. VI. VIII. VIII. IV.	18	16	A VIII. o. főnöke
6	Kassai Lajos, egyh., okl. r. tanár	Magyar nyelv Latin nyelv	VII. VIII. VI. VII.	17	9	A ~~III~~ o. főnöke, az ifj. önképző kör vezetője, az intern. felügyelője
7	P. Kopatz Pátrik, szt. Ferenczrendi áldozár, r. tanár	Hittan Magyar nyelv Latin nyelv	VI. VIII. II. II.	16	15	A II. oszt. főnöke, a Sárló Boldogasszonyról nevezett Mária Társulat elnöke, exhortator
8	Nagy István, egyházi r. tanár	Magyar nyelv Latin nyelv	I. I. IV.	18	24	Az I. oszt. főnöke, az ifjúsági kölcsönkönyvtár őre, a főnövelde aligazgatója
9	Pál Gábor, világi, okl. r. tanár	Mennyiségtan Természettan Bölcsészeti előtan	III. V. VII. VII. VII. VIII.	18	19	A VII. osztály főnöke, a természettani szertár őre
10	Pap András, világi, okl. r. tanár	Magyar nyelv Történelem Görög nyelv	V. IV. V. VIII. V.	20	16	Az V. o. főnöke
11	Petres András, világi, r. tanár	Latin nyelv Görög nyelv	IV. VI. VII. VIII.	19	18	
12	Sipos Sándor, világi, r. tanár	Mennyiségtan Rajz Szépiprás Görög pótló rajz	I. I. IV. I. II. V. VIII.	22	24	A rajzszerter őre
13	Szász Károly, világi okl. r. tanár	Földrajz Történelem Magyar nyelv Polit. földrajz Görög pótló	I. II. III. IV. VII. V.	17	17	A földrajzi és történelmi szertár őre
<i>Rendkívüli tanár:</i>						
14	Korber Imre, vil., rendk. tanár	Torna, ének, zene, francia nyelv	I–VIII.	22	17	A zene- és tornaszerek őre

IV.

A bevégzett tananyag.

I. Rendes tárgyak.

I. ELSŐ OSZTÁLY.

Osztályfőnök: **Nagy István.**

Hittan, heti 2 óra. Az ember rendeltetése és végcélja; a hit; az apostoli hitvallás 12 ágazata; Istennek tiz, és anyaszentegyház öt parancsa; a bűnök-, erények-, szentségek- és szentelményekről szóló tan. Részletek a kath. egyház történelméből. — Tankönyv: Egri Közép Katekizmus.

Tanította: **Bándi Vazul.**

Magyar nyelv, heti 6 óra. a) Elbeszélő prózai és költői olvasmányok, különösen népmese, klasszikus mythosz, magyar történelmi monda, a földrajz és természetrajz köréből. Az olvasott darabok tartalmának magyarázása és elbeszélése. Versek szavalása. b) Nyelvtan. Egyszerű mondat és mondatrészek. A teljes alaktalan. Szóképzés. c) Két hetenkint egy isk. dolgozat. Kézikönyv: Dr. Szinyei J. Kisebb Magyar nyelvtana és Olvasókönyve.

Tanította: **Nagy István.**

Latin nyelv, heti 7 óra. Olvasás: névragozás, mellénevek fokozása, névmások, számnevek, a „sum“ igének és a 4 rendes ige ragozás. A nyelvtan egyes részeinek megfelelő gyakorlatoknak és 36 mesének fordítása. Emlézve: Taurus et Musca. Sol et stella. Poena rixae. Vacca, capra, ovis et leo. Pastores et lupus. Het. 1. isk. dolgozat. — Kézik. Dr. Szamosi János: Latin Nyelvtana és Olvasókönyve.

Tanította: **Nagy István.**

Földrajz, heti 4 óra. Tankönyv: Visontay-Borbás: „Földirat“. Lange-Cherven; Iskolai atlas. Tananyag Általános földrajzi alapfogalmak, a magyar állam, az osztrák császári birodalom és Európa többi államainak földrajza, a legjellemzőbb állat-, növény- és ásványvilág ismertetésével, főbb tekintettel a térképkészítés elsajátítására.

Tanította: **Szász Károly.**

Számтан, heti 3 óra. Tizes számrendszer. Római számjegyek. A négy alapművelet egész számokkal, tizedes és közönséges törtekkel. Különböző mértékek és pénznemek ismertetése. Kézikönyv: Dr. Mocnik F. és Dr. Schmidt A.: Számтан.

Rajzoló geometria, heti 3 óra. Kk.: Fodor L. és Dr. Wagner A. „Rajzoló Planimetria“. Planimetriai idomok különböző tételei, geometriai ornamentális rajzolás, egyenes és görbealakú idomok, táblarajz után rajzeszközökkel és szabadkézzel.

Szépíráás, heti 1 óra. Nagy S. szépíráás mintái után, magyar folyóíráás és a német íráás alapvonalai, a szépíráás szabályainak magyarázata mellett, táblai előíráás nyomán.

Tanitotta: Sípós Sándor.

II. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: Kopatz J. Patrik.

Hittan, heti 2 óra. A külső isteni tisztelet szüksége. A sz. helyek, idők, egyházi készletek és az isteni tisztelet sz. cselekményei. Tk. Pokorny Emanuel: Katholikus Szerartástana.

Tanitotta: Csató János.

Magyar nyelv, heti 6 óra. Az I. osztály tananyagának ismétlése. A határozók; az egyszerű és összetett mondat, mondatrészek; a mellé- és alárendelt mondatok viszonya és képletei; szaképzés, synonymák, ikerszavak. Prózai olvasmányok: „A kevély császár“, „A két hü barát“, „Erdei kunyhó“, „Este“, „Hogyan fogott a huszár ellenséget“, „Jó tét helyébe jót várj“, „Farkas kaland“, „Deák Balázs hős tette“, „Leonidás“, „Nagy Sándor és orvosa“, „A koldus gyermek“, „Egy pár papucs“, „Furesa faluk“, „A Tisza“, „Külföldi fanemek“, „A tülevelü fák“, „Géza fejedelem megtérése“, „Sz. István király“, „Korona és kard“, „Sz. László és a kunok“, „Kálmán és utódai“, „A magyar kereszties hadjárat“, „Nándorfejérvár ostroma“, „Görög-persa háboruk“, „Sz. István és a gyilkos“.

Költőiek: „Sz. László tüve“, „IV. Béla“, „A pusztá télen“, „Buvár Kund“, „Isten hozzád“, „A gazdag“, „A megfagyott gyermek“, „A rab“, „Alkony“, „Éji látogatás“, „Tavaszzsal“.

P. Kopatz J. Patrik.

Két hetenként egy iskolai dolgozat. Kézi könyv: Dr. Szinnyi I. „Iskolai magyar nyelvtana“ és „Olvasó könyve“. II. rész.

Latin nyelv, heti 7 óra. Az első osztály tananyagának ismétlése ntán az igék ragozása; áttekintése perfectumok és supinumok szerint. Rendhagyó, hiányos és személytelen igék. Előljárók. Határozók. Kötőszók. Szóképzés. Olvasmányok: „Pavo et Juno“, „Saturnus et cuculus“, „Corvus et vulpes“, „Cervus od fontem“, „A tavasz“, „Asinuset vulpes“, „De vitiiis hominum“, „Canis fidelis“, „Musca et equus“, „Leo et vulpes“, „A holló és a róka“, „A fülemile és a tengelicz“, „Leo asinus et vulpes“, „Climax“, „Agricola et filii“, „Jupiter és a békák“, „Leo et mus“, „Asinus pelle leonis indutus“, „Gallus“. „Pica et columba“, „Lupus et haedus“, „Vulpes et ciconia“, „Mures et felis“, „Canis carnem ferens“, „De mundo“, „De sole“, „De luna“, „De stellis“, „Fe terra“, „De montibus“, „De arboribus“, „De frugibus“, „De argonautis“, „Herculis duodecim labores“, „Stephanus et Martinus“, „Pater et filius“, „Brutus consul suorum filiorum judet“, „De bello Trojano“, „De origine urbis Romae“, „De septem Romanorum regibus“, „Coriolanus“. hetenként egy írásbeli isk. dolgozat. Kézikönyv: Dr. Szamosi János Latin nyelvtana és Olvasókönyve.

Tanitotta: P. Kopatz J. Patrik.

Földrajz, heti 4 óra. Ázsia, Afrika, Amerika és Ausztrália földrajza oro-, hydro- és ethnographiai tekintetben, a természeti tárgyak kiváló figyelembe vétele mellett. Tankönyv: Visontai-Borbás.

Tanitotta: Szász Károly.

Számтан, heti 4 óra. Az I. osztály tananyagának ismételésével kapcsolatosan számolási rövidítések és korlátolt pontosságú eredményhez vezető számtani műveletek. Közönséges tört átváltoztatása tizedes törtté és viszont. Egyszerű arányok és aránypárok. Hármasszabály. Százalék számítás száztól, százra és százban. Havonként két iskolai írásbeli dolgozat. Kézikönyv: Mocknik-Schmid: „Számтан.“

Tanította: **Jakab Antal.**

Rajzoló geometria, heti 3 óra. Sztereometriai elemek. Kézik. Fodor L. és dr. Wagner A. „Rajzoló Sztereometria“. Egyszerűbb testidomok szemléltetése, ábrázolása, rajzolása, hálózata és modelljeinek elkészítése. Planimetria ornamentális rajzolás táblarajz után. Sodrony- és bádogtestminták távlati rajzolása, árnyékolva.

Szépírás, heti 1 óra. Nagy S. mintái után. Kalligraphiai magyar és német folyóírási gyakorlatok, kellő magyarázatok mellett. Táblai előírás után.

Tanította: **Sipos Sándor.**

III. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: **Glósz Miksa.**

Hittan, heti 2 óra. Tankönyv Róder F. „Ó. és Ujszövetségi bibliai történetek. I. r. Tananyag: az ó-szövetség története.

Tanította: **Bándi Vazul.**

Magyar nyelv, heti 3 óra. Az egyes beszédrészek ismételése után a mondatnagyon egészen. Prózái Olvasmányok: Egy régi udvarház. A magyar becsület szó, Nagy Lajos és a nápolyi hadjáratok. Hunyadi János. Hunyadi László. Mátyás király udvara. A mohácsi vész. A tűzokádó hegyek. A könyvnyomtatás feltalálása. Japán. A görög ember lakása. Athaenei élet. Az olympiai játékok. A rómaiak mindennapi élete. Költői olvasmányok: Zivatar. Az elhagyott lak. Családi kör. A szegény asszony könyve. A félkezű koldus. Kont. Hunyadi. Mátyás (népmonda). Mátyás király Gömörben. A tudós. Hymnusz. Szózat. Mátyás anyja. Ezek emlékezése és szavalása. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tank. ifj. Szinyei József „Rendszeres magyar nyelvtana és olvasókönyve. III. r.

Tanította: **Glósz Miksa.**

Német nyelv, heti 4 óra. Az alaktan megfelelő gyakorlatok alapján. Olvasmányok: Der Morgen. Der Abend. Der Frühling. Der Sommer. Der Herbst. Die halbgefüllte Flasche. Das Lamm im Walde. Ein theures Kopf und ein wolffeiler. Die hiertenflöte. Der Hirsch und die Mücke. Der Blinde und der Lahme. Der Fuchs und die Weintraube. Die drei Brüder. Der Wolf und der Mensch. Des Königs Minister. Frisch gewagt ist halb gewonnen. Müsziggang ist aller Laster Anfang. Die Fahrt der Argonauten. Heracles Jugend und erste Thaten. Költemények: Der Fuchs. — An den Mei. Der Grenadier, emlézve. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Kézikönyv: Felsmann J. „Német nyelvtana és gyakorló könyve“. Harrach J. „Német olvasókönyv“. I. k.

Tanította: **Glósz Miksa.**

Latin nyelv, heti 6 óra. A szótan főbb vonásokban való ismételésével egyidejűleg felvetetett, a mondatrészek egyeztetése, az esettan és a viszonyzó, a főnevek, melléknevek és névmások. Olvasmányok: Róma története.

A királyok kora. A köztársaság kora. Költői olvasmányok: Lupus et agnus. Canis per fluvium carnem ferens. Vacca et Capella. Ovis et leo. Lupus et gruis. Cervus ad fontem. Vulpes et Corvus. Canis fidelis. Rana rupta et bos. Leo senex, aper taurus et asinus. Canes famelici. Viatores et latro. Calvus et Musca. Vulpes et Caper. Phaedrus meséiből 5 db emléztetett is. Minden héten egy iskolai írásbeli gyakorlat. Tankönyv: Dr. Szamosi János „Latin Mondattan“-a és Elischer József „Olvasókönyv“-e.

Tanította: Glósz Miksa.

Történelem-földrajz, heti 4 óra. a) Történelem. Magyarország története a honfoglalástól az 1867-iki kiegyezésig; különös tekintettel hazánk művelődési és alkotmányos viszonyaira. Kézikönyv: Ribáry „Magyarország története“. — b) Földrajz. Az osztrák-magyar monarchia földrajza. Mindkettőnek hegy és vízrendszere. Magyarország vármegyéi és az osztrák örökös tartományok egyenkint. A legnevezetesebb községek felemlítése után népeségi viszonyok, vallás, mezőgazdaság, ipar, közlekedés, kereskedelem, szellemi műveltség, alkotmány, törvényhozás és közigazgatás. Tankönyv: Cherven „Az Osztrák-Magyar monarchia földirata“.

Tanította: Szász Károly.

Mathematikai és fizikai földrajz, heti 2 óra. Fizikai előismeretek: természet tünemény, erő, vonzás, gravitatio, a föld vonzása, a nehézség hatása, sulypont, pont, cohaesio, halmazállapot. A folyadék tulajdonságai közül: fenéknymomás, oldalnyomás, közlekedő csövek, felfelé gyakorolt nyomás. A levegő nyomása s nyomásának meghatározása. A hőről: hőmérséklet, hőmérők, áramlás, halmazállapot, változások. A fényről: a fény egyenes vonalú terjedése, visszaverődése, törése és a színszóródás. A lencse, a nagyító és a messzelátó megismertetése. A delejes és villamos tüneményekből: a delejes vonzás törvénye és az iránytű, dörzsölés és oszlatás által keltett villamosság és ezek alapján a légköri villamosság. A matematikai földrajz elemei: a föld alakja, ábrázolása. Száraz föld, víz, levegő. Az égboltozat látszólagos mozgása, a föld mozgása saját tengelye és a nap körül. Földünk állása a naprendszerben. Kézik. Scholtz Albert és Roth Arnold: A matematikai és fizikai földrajz elemei.

Tanította: Jakab Antal.

Számítan, heti 3 óra. Az összetett arányok és aránypárok. Összetett hármasszabály. Kamatszámítások. Leszámolás. Időhatárszámolás. Egyszerű és összetett vegyítési szabály. Lánczszabály. Kéthetenként 1 isk. írásbeli dolgozat a legközelebb tárgyalt tananyag köréből. Kk. Mocknik-Schmidt: Számítan.

Tanította: Pál Gábor.

Rajzoló geometria, heti 2 óra. Constructiv Planimetria. Kézik. Fodor L. és dr. Wagner A. A planimetriai nevezetesebb idomok kibővítése, fontosabb constructiv feladatok. Továbbá az idomok és a természetben a területek felmérése, ábrázolása és meghatározása mérő asztallal.

Tanította: Sipos Sándor.

IV. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: Csató János.

Hittan, heti 2 óra. Az új szövetség története. Tankönyv Róder Florent: Új szövetség története.

Tanította: Csató János.

Magyar nyelv, heti 4 óra. Tárgy: Az egyszerű és szép irály kellékei, megfelelő olvasmányokkal. A hangsúlyos és időméretes vers ismertetése. Olvasmányul s beható fejtegetésül Arany Toldija. Kéthetenként 1 isk. írásbeli dolgozat. Emlzésül több válogatott költemény. Tankönyv. Névy László. „Stilisztika I. r.“ és Arany Toldija, magyarázza Lehr Albert.

Tanította: Csató János.

Német nyelv, heti 3 óra. Az alaktan folytonos ébrentartása mellett a mondattanból a szóegyeztetés, szóvonzat, szórend, igeidők és módok használata, megfelelő gyakorlatokkal. Olvasmányok: Der Gotteskasten. Der kleine Friedensbote. Einer oder der andere. Der Fischer. Heister Hämmerlin. Deutsche Treue Kaiser Karl in der Schule. Der fromme Graf von Habsburg. Die Einkehr. Schwert und Pflug. Der Reisende. Der Vater und die drei Söhne. Der Herbst. Der Winter. Ein Blumengarten im Frühling. Der Sommermorgen. Die belohnte Redlichkeit. Graf Richard Ohnefurcht. Der getreue Eckart. Die Kapelle. Der Vater und die drei Söhne. Die belohnte Redlichkeit. Die Kapelle. Emlézve. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Kézikönyv; Felsmann J. „Német nyelvtana“ és „Deutscher Lesebuch“ II. k.

Tanította: Haydn J. Hugó.

Latin nyelv, heti 6 óra. Az igeidők és módok. A mellékmondatok. Az infinitivus. Gerundium és gerundivum. Supinum. Participium. Kötőszók. A szórend. Prozodia és metrika. Olvasmányok. Liviusból: A köztársaság kezdete. A plebeusok és patriciusok egyenetlenkedése. A decemvirek. Ovidiusból: Romulus és Remus megmentése. Remus halála. Gabii városának bevétele. Philemon és Baucis. Midas. 118 vers emlézve. Hetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Kézikönyv: Dr. Szamosi János „Latin mondattana“. Elischer J. „Latin olvasókönyve“.

Tanította: Petres András.

Történelem, heti 3 óra. A keleti népek és görögök történelme egészen; a rómaiaké a császárság felállításáig. Tankönyv: Vaszary Kolozs Világtörténelme. I. r.

Tanította: Pap András.

Algebra, heti 3 óra. Alapfogalmak. A négy alaplüvelet egész algebrai számokkal, a szorzásnál kiterjeszkedve a kéttagnak négyzetének és köbének kiképzésére s az osztásnál a geometriai haladvány ismertetésére. Tényezők felbontása, legnagyobb közös osztó s legkisebb közös többszörös. A négy alaplüvelet törtszámokkal. Elsőfoku egyismeretlenű egyenlet. Havonként 1 isk. írásbeli dolgozat a megelőzőleg tárgyalt tananyag köréből. Kk. Mocnik-Klamarik-Wagner Algebra.

Tanította: Jakab Antal.

Rajzoló geometria, heti 2 óra. Constructiv Planimetria. Kk. Dr. Fodor L. és dr. Wagner A. Planimetriai szerkesztések, testmértani alaptételek tárgyalása. Ellipsis, hyperbola és parabola — származása, szerkesztése s különböző tételei. A pont, egyenes és görbe vonal, szög és lapidomok s testek ábrázolása, helyzete és projectioi a síkon. Építmények, homlok és alaprajzok és azok átmetszeteinek ismertetése.

Tanította: Sipos Sándor.

Természetrajz, heti 3 óra. Tankönyv Kriesch-Koch „Ásvány-, kőzet és földtan.“ Az alapvető vegytani elemi ismeretek megszerzése után az ásványok alaki, physikai és vegyi tulajdonságainak ismertetése. A leíró ásvány-

tan. Egyszerű és összetett kőzetek. A földtanból a korok és a földtani alakulások tényezőinek ismertetése. Kedvező időben geológiai kirándulások.

Tanította: Csató János.

V. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: *Pap András.*

Hittan, heti 2 óra. A kath. vallás alaptana, nevezetesen: Jézus istensége és a róm. kath. egyház isteni tekintélyének bebizonyítása. Kk. Dr. Wappler Antal: A kath. egély. tankönyve. I. rész.

Tanította: Csató János.

Magyar nyelv, heti 3 óra. A szép irány kellékei. A szerkezet törvényei; az anyaggyűjtés, a tétel kidolgozása (vázlatok készítése), az előadás főbb formái. A prózai műfajokat megvilágító olvasmányok. Arany J. balladainak fejtegetése. Szavaltatok. Havonként egy házi írásbeli dolgozat. T. K. Névy L. „Statisztika“. II. R.

Tanította: Pap András.

Német nyelv, heti 3 óra. Herder Cid-románzcibbl 1—9. 15—18. 21—39. 42—48. 50—56. 62—70. Prózai olvasmányok: Karl d. Grosze, Das Ritterwesen, Die Auswanderung der Schweitzer, der Sängerkrieg a. d. Wartburg, Araber in Spanien, Nagy. ném. ford. Fáy. A. 15 meséje. Szavallatok. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat, fordítás magyarról németre. T. k. Heinrich: „Herder Cid-románcai“ és Harrach J. „Német olvasóköny“. III. R.

Tanította: Haydn J. Hugó.

Latin nyelv, heti 6 óra. Kézikönyvek: 1) T. Livii Ab Urbe Condita libri. Edidit Stephanus Dávid. Vol. I. Libros XXI—XXV. Continens. Budapestini. 1892. 2) Anthologia Latina. Szemelvények a lyrai és didaktikus költészetből. Bevezetéssel, magyarázatokkal és metrikai függelékkel ellátta Pirchala Imre. II. kiadás. Budapest. 1885. Liviusból olvasták a XXI. könyvet egészen. Emléztettek: Hanno, Scipio és Hannibal beszédei. Az Anthologiából olvastak: *Cn. Naevius* és *Qu Ennius*: saját sirjára. *G. Valerius Catullus*: Felajánlás. Lezbia verebének haláláról. Bucus Bythiniától Testvére sirjánál, Uj divat. *P. Vergilius Maro*: Ecloga I., Ecloga IX., Ex Georgicon Libris: A zivatar. A méhek életmódja. *Qu Horatius Flaccus*: Bucus Vergiliustól. Tavaszi dal, Életbölcesség, A vitézség dicsérete, A boldog falusi élet. A rómaiakhoz. — *Albius Tibullus*: A költő boldogsága. Háboruban. *Sextus Propertius*: Az actiumi győzelemre, A régi Róma. *P. Ovidius Naso*: A költő halhatatlan, *Deukalion* és *Pyrrha*, *M. Valerius Martialis*. *Marcus Antoniusra*. Egy fukar olvasójához. Ószinte szó. Emlézve: IX. Eccloga. Életbölcesség. Háboruban. A költő halhatatlan. Az olvasmányokkal kapcsolatban az egyes írók és költők élete és műveinek ismertetése. Nyelvtani, tárgyi és széptani magyarázatok. — A régiségtanból a rómaiak hadügyének rendszeres ismertetése. Szemléltetés Rich. Baumeister és Langl nyomán. Extemporálék. Havonként 2 írásbeli iskolai gyakorlat.

Tanította Nagy István.

Görög nyelv, heti 5 óra. Az attikai alaktanból a névragozás és Omega végű igék ragozása. Olvastattak kisebb mesék, még pedig szám szerint 22. Ezekből emléztetett 3. u. m. A hálátlan utasok és az örökpásztor.

Tankönyv dr. Szamosi János: Görög nyelvtana és olvasókönyve.

Tanította Pap András.

Görögötpótló tanfolyam. Magyar irodalmi olvasmányok, görög irodalom és művelődés történelem. Heti óraszám 2. Kézikönyvek: Dr. Jancsó Benedek. Magyar irodalmi olvasmányok. — Szilasi Mór. Szemelvények Thukydidesből. Olvasmányok A Hunyadiak kora, Salamontól. Baróti Szabó Dávidtól: Egy ledült diófához; Rajnistól: Egy igaz magyar ruhába öltözött leánynak képéről; Révaitól; A lélek hallhatatlansága; Virágtól: Változás. Lautomboz, Bátorítás. A bölcsről, Nunkovits György emlékezete; Berzsényi nevezetesebb ódái mind. — Kazinczy és Berzsényi levelezéseiből 19 levél. — Kölcsey szónoki műveiből: Védelem P. J. számára, Magyar játékszin, Emlékbeszéd Kazinczy felett, Emlékbeszéd Berzsényi felett, A magyar nyelv ügyében. — Kármán műveiből: Urania, A nemzet csinosodása, Remekek a düsseldorfi képpalotában. Tukydidésből: II. könyv, VI. és VII. könyv. Emlézésül: Berzsényinek 3 költeménye. Három írásbeli házi dolgozat.

Tanította Szász Károly.

Történelem, heti 3 óra. a) Az ó-kor történelméből a római császárság kora a nyugat római birodalom bukásáig. (476.) b) A középkor története. A népvándorlás korszakától a fölfedezések korszakáig. (1492.) Tankönyv: Vaszary Kolos. „Világtörténelem“. II. rész.

Tanította: Pap András.

Mennyiségtan, heti 4 óra. a) Algebra h. 2 óra. A több ismeretlenű egyenletek megfejtési módjai. Hatványmennyiségek: a kéttagnak magasabb hatványai; Pascal-féle háromszög és ezzel kapcsolatban a számtani haladvány; a több taguak 2-ik és 3-ik hatványra emelése. Gyökmenyiségek a gyökvonás fogalmából folyó tantételek, négyzetgyök és köbgyök kivonása és ezzel kapcsolatban a négyzetes egyenletek megfejtése. b) Mértan heti 2 óra. A plánumetria. Havonkint 1 iskolai írásbeli dolgozat az eltárgyalt tananyag köréből. Kk. Mocnik-Klamarik-Wagner: Algebra és Mértan.

Tanította Pál Gábor.

Természetrájkz, heti 2 óra. Az organographia fogalmai. A növények szövettana. A nevezetesebb virágtalan és virágzó növények ismertetése és rendszerbe foglalása. Kirándulások növénygyűjtésre és munkálatok a botanikus kertben. T. k. Kriesch-Simkovich „A növénytan iskolakönyve“.

Tanította: Csató János.

VI. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: Kassai Lajos.

Hittan, heti 2 óra. Isten léte és tulajdonai, a Szentháromság tana. Az angyalok, anyagvilág és az ember teremtése. Az öszszülők bünbeesése, a bün következményei, az emberi nem megváltásának ígérete, teljesedése, az ember ujjá születése, megszentelése, a szentségek és szentelmények által A négy utolsó dolgokról szóló tan. K. k. Dr. Wappler: A kath. egyh. tankönyve. II. r.

Tanította: P. Kopatz J. Pátrik.

Magyar nyelv, heti 3 óra. A történetírás, szónoki beszéd és értekezés elmélete és története. Olvasmányok: Mutatványok a régibb és újabb történetírókból. Kölcsey, Deák, Kossuth, gr. Széchenyi beszédeiből. Értekezések. Szavalatok. Havonkint egy házi írásbeli dolgozat. T. k. Névy L, „Rhetorika“ és „Olvasókönyv arhetorikához“.

Tanította: Haydn J. Hugó.

Német nyelv, heti 3 óra. Bürger, Goethe és Schiller életrajzának, a német ballada és románcz fejlődésének ismertetése után olvastattak: Lenora. Der wilde Jäger. Das Lied vom braven Mann. Der Lootse. Der Fischer. Lied des Fischerknaben. Erlkönig. Mignon. Der Sönger. Der Zauberlehrling. St. Peter mit der Geiss. Die wandelnde Giocke. Psaumis und Puras (Kopisch). Der Szekler Landtag (Chamisso). Hans Euler (Seidl). Eine Wildschützengeschichte. Der Seiler von Fürfeld. Die erste Seeschlacht der Römer. Erste Olynthische Rede. Des Pericles Leichenrede. Denkrede auf Jean Paul. Magyarról ném. ford. „Thukydides.“ (Hunf. P. T. O. T.). Szavalatok. Havonkint egy iskolai írásbeli dolgozat, fordítás magyarról németre. K. k. Heinrich G. „Német baladák és románczok“ és Deutsches Lehr und Lesebuch.“ I. K.

Tanította: **Haydn J. Hugó.**

Latin nyelv, heti 6 óra. Olvastatott Sallustius Jugurthájából 60 fejezet; Vergilius Aeneisének I—II. könyve; Cicerónak „De imperio Cn. Pompeii“ beszéde. Emléztetett Jugurthából 14 fejezet; Vergilius Aeneisének II. könyvéből 220 vers. A rómaiak vallása. Szemléltetés Rich és Bummester nyomán. Kétketenkint egy isk. dolgozat. K. k. Sallust ed Holub M. Vergil ed. G. Némethy. Ciceró ed. Steph. Dávid.

Tanította: **Kassai Lajos.**

Görög nyelv, heti 5 óra. Tk. Dr. Szamosi János Görög nyelvtana és Horváth-Elischsr Xenophon Chrestomathiája. A nyelvtannak főbb vonásokban való ismételése után „mi“ és „cu“ végzetű igék rendhagyó alakjai. Rendhagyás az igék jelentésében. Ékezetek. Szóképzés. Xenophou Anabasisából: Az ifjabb Kyros. Vonulás a király ellen. A kunaxai ütközet. Cyrus jelleme. Xenophon Anabasisából emléztetett 60 sor. Havonkint két írásbeji gyakorlat.

Tanította: **Petres András.**

Történelem, heti 3 óra. Európa államainak története az ujkor századaiban és a legujabb kor története 1897-ig. Tankönyv Vaszary Kolos „Világtörténelem“ III. rész.

Tanította: **Szász Károly.**

Mennyiségtan, heti 3 óra. a) Algebra a hatványozás műveletének általánosítása. Számrendszerek összefüggésének ismertetése. A logaritmikusok és alkalmazásaik: kitevői és logaritmusi egyenletek megfejtése. b) Mértau. A planimetria tanulmányok kiegészítésül az úgy nevezett kúpszelet-vonalak sajátosságainak ismertetése és a trigonometria egészen. Havonkint egy iskolai írásbeli dolgozat. K. k. Mocnik-Klamarik-Vagner: Algebra és Geometria.

Tanította: **Jakab Antal.**

Természetráajz, heti 3 óra. Az állati test fejlődése és szervei éllattani vonatkozásokkal. Az emberi test egyes részeinek ismertetése. Az állattypusok, osztályok. rendek és családok rendszeres ismertetése, neme és fajok felemlítése. Kirándulások rovargyűjtésre.

Tanította: **Csató János.**

VII. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: **Pál Gábor.**

Hittan, heti 2 óra. K. k. Dr. Wapler: a kath. egély tankönyve. **Tananyag:** Az isteni akarat és teljesítésének feltételei; a cselekmények erkölcsi

volta és beszámítása; erények és bűnök; a megigazulás szüksége és lefolyása, a külső isteni tisztelet erényei. Isten, önmagunk és felebarátunk iránt tartozó kötelmeink. A keresztény családi és társadalmi élete, a keresztény tökéletesedés eszközei.

Tanította: **Bándi Vazul.**

Magyar nyelv, heti 3 óra. Kézikönyv: Névy L. Poétika és Olvasmányok a poétikához. Rövid bevezetés az aesthetikába. A verstan tüzetes tárgyalása. A lírai, epikai és drámai költészet elmélete és története. Olvasmányok: számos lírai költemények; a legkiválóbb világirodalmi eposzoknak szemelvényeken alapuló ismertetése; a magyar eposzirodalom legkiválóbb termékeiből szemelvények; számos kisebb epikai költemény: görög, shakespearei és magyar drámai művekből szemelvények. Havonként egy írásbeli házi dolgozat. Emlézésül kisebb elbeszélő és lírai költemények.

Tanította: **Kassai Lajos.**

Német nyelv, heti 3 óra. Bevezetés Goethe „Hermann und Dorothea“-jához. Ezen idylli eposz olvasása szükséges magyarázatokkal. Gudrun, Lohengrin, Michael Kohlhaas. Das Wunder, Der sterbende Sshwan, Herr v. Münchhausen erzählt. Der erste Gesang aus dem „Oberon“, Die Frühlingsfeier, An Ebert, Kassandra. Magy. ném. ford. Kisf. K. „Csalódások“ (O. K.) Szavaltatok. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat, fordítás magyarról németre. K. k. Wéber R.: Goethe „Hermann ud Dorothea“ és Heinrich G. „Deutsches Lehr- und Lesebuch“ II. R.

Tanította: **Haydn J. Hugó.**

Latin nyelv, heti 5 óra. Olvastatott Ciceróból: a) Philippica in M. Antonium I. és II. b) 15 válogatott levél. T. Maccius Plautus Trinummsa, nyelvi, tárgyi és aestetikai fejtegetések mellett. Mindkét szerzőtől olvasott tananyag részben emléztetett is. Római államrégiségek. Extemporálék. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Kézikönyvek Ciceronis orationes selectae, edidit Stephanus. Dávid. Ciceró válogatott levelei, ed Köpesdy T. Maccius Plautus Trinummusa, ed. Gerevics. Szemléltetés: Baummeister és Rich nyomán.

Tanította: **Kassai Lajos.**

Görög nyelv, heti 4 óra. A nyelvtannak főbb vonásokban való ismétlése és az ioni szójárás előadása után Homeros Hiásából felvétel a III., VI. és V. ének. Herodotból: De Croeodilo. De Rhampsinito, rege Aegyptiorum, eiusque thesauris. Cheops, pyramidis maximae aedificator. De Graecorum deorum et oraculorum origine Aegyptia. De fontibus Nili. Babylonis descriptio. Homeros Hiásából emléztetett 52 vers; Herodotból pedig 27 sor. Tk. Dávid Istvántól: Herodoti Epitome és dr. Csengery Jánostól: Homeros Iliása. Havonként egy iskolai írásbeli gyakorlat.

Tanította: **Petres András.**

Politikai földrajz, heti 2 óra. Európa államainak, ugyszintén az európa államokhoz tartozó kül gyarmatoknak rövid történelmi áttekintése után azok földjének természeti jellemzése, őstermelés, ipar és kereskedelem. lakosság és államszervezet. Hasonló módon Amerika államai és Ázsia azon államai, hol az európai befolyás érezhető, ugyszintén Afrika és Ausztrália. — Tankönyv: Schultz A. Politikai földrajza.

Tanította: **Szász Károly.**

Mennyiségtan, heti 3 óra. a) Algebra h. 1 óra. A másodfoku egyenletek általános elmélete, a képzetes gyök mértani értelmezése, a másodfokuakra redukálható magasabb foku egyenletek. A haladványok és alkalmazásaik: tőkefelzaporodás, járadék és törlesztési számítások kamatos-kamattal b) Mértan h. 2 óra. A testmértan egészben. Hetenkint egy iskolai írásbeli dolgozat. K. k. Mocnik-Klamarik-Wagner: Algebra és Geometria.

Tanította: Pál Gábor.

Természettan, heti 4 óra. Általános és részletes erőműtan: szilárd, cseppfolyós és légnemű testek egyensúly- és mozgástana. Hangtan. Fénytan: K. k. Fehér Ipoly: Kísérleti Természettana.

Tanította: Pál Gábor.

Bölcsészeti előtana, heti 2 óra. A lelki tünetmények csoportosítása. A mozgalmasság tényeinek-, az érzékenység nyilvánulásainak-, az értelem és akarat tényeinek ismertetése. K. k. Jolz Hensrik: Philosophia Propaedeut.

Tanította: Pál Gábor.

Szabadkézi rajz, mint a görög nyelvet helyettesítő tárgy, heti 2 óra. Diszitmények tolytatása bővebb ismertetésekkel. Kéz, láb és az emberi fejnek rajzolása jó graphikus mintákról: megelőzőleg a különféle részek felosztásai és arányainak magyarázata mellett.

b) *Ábrázoló geometria*. Heti óra sz. 2. K. k. Adamovics János. A térelemek derékszögű ábrázolása és viszonylagos vonatkozásai. A középsíkok és a téralakok helyzetváltozásai. Metsző parallel és kitérő deréklő egyenesek. A sík nyomvonalai. Egyenesen fekvő pont és egyenes, a sík metszés pontja, síkon fekvő pont, egyenes és idom. Sík képsíkszögei. Az egyenes vonal valódi hossza, a kör és szabályos idomok valódi nagysága forgatás által.

Tanította: Sipos Sándor.

VIII. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: **Jakab Antal**.

Hittan, heti 2 óra. A kath. egyház története annak alapításától a legújabb korig. K. k. Wappler: A kath. egyház története.

Tanította: P. Kopatz J. Patrik.

Magyar nyelv, heti 3 óra. A magyar irodalom története s ezzel kapcsolatban mutatóványok a fontosabb írókból, kiválóbb irodalomtörténeti értékekből. A magyar nyelv törvényeinek rövid ismertetése. Havonkint egy írásbeli házi dolgozat. Kézikönyv: Beöthy Zsolt. A magyar nemzeti irodalom történeti ismertetése.

Tanította: Kassai Lajos.

Német nyelv, heti 2 óra. A német vigjáték elmélete és fejlődésének ismertetése után olvastatott: Lessing „Minna von Barnhelm“-je. Griechenland nach Natur und Bevölkerung, Was ist Aufklärung? Die deutsche Literatur um 1770. Die Sage. Das Märchen. Wodan. Szavaltatok. Magy.-Német ford. Kisz. K. „Pártütők“. (O. K.) Havonkint egy iskolai írásbeli dolgozat, fordítás magyarul németre. K. k. Heinrich G.: Lessing „Minna von Barnhelm“ és „Deutsches Lehr- und Lesebuch“ III. K.

Tanította: Haydn J. Hugó.

Latin nyelv, heti 6 óra. K. k. Horatius Pozder-féle kiadás, David-Pozder-Tacitus szemelvények. Olvasmányok: Horatius életrajza, műveinek

epodon, az ódákból: I. k. 1., 4., 8., 11., 18.; a II. k.: 18. óda; III. k.: 13., 19. és 30. óda; IV. k.: 7., 10., 12. óda. Leveleiből: az I. k.: 1., 3., 12., a méltatása után, satiraiból az I. k. 1., 3. és 9. satira, a II. k. 4., 6., a liber II. k. 3. epist. Tacitusból: Augusztus. Tiberius. A római legiók lázadása Germaniában. Nyelvi, tárgyi és esztétikai fejtegetésekkel. Szóbeli stílusgyakorlatok. Extemporálék. Szövegelemzés. Kéthetenhint egy iskolai írásbeli dolgozat. A régiségtanból a családi régiségek. Szemléltetés Baummeister, Rich és Langl nyomán.

Tanította: Glósz Miksa.

Görög nyelv, heti 4 óra. K. k. Homer Odysseája Dr. Csengery Jánostól. Szemelvények Plato műveiből dr. Szamosi Jánostól. Elischer József szótára Homer két eposához. A nyelvtani ismeretek gyarapítása és ébrentartása mellett Homeros Odysseájából a IX. és X. ének. Plato Apologiája egészen. Tárgyi és esztétikai fejtegetések. Extemporálék. Havonkint egy iskolai írásbeli gyakorlat. Homeros Odysseájából emléztetett 67 sor.

Tanította: Petres András.

Magyar irodalmi olvasmány, görög irodalom és műv. történelem. Heti 2 óra. Gróf Széchenyi István, Kölcsey, br. Eötvös Józ., br. Kemény Zsigm., szemelvényes prózai művei. — Válogatott részletek Platon és Aristoteles munkáiból, a görög próza irodalom fejlődésének ismertetésével. Tankönyvek: Dr. Jancsó Benedek: Magyar irodalmi olvasmányok IV. kötet. Alexander B. Platon és Aristoteles: Schill Sal. Görög irodalom történet.

Tanította: Glósz Miksa.

Történelem, heti 3 óra. Magyarország oknyomozó történelme a magyarok bejövetelétől 1967-ig. Tankönyv: Horváth M. „A magyarok története rövid előadásban.”

Tanította: Pap András.

Mennyiségtan, heti 2 óra. Kapcsolástan, Newton binominalis tételének lefejtése és alkalmazása mélyebb fokú gyökkivonásra. Az algebra alkalmazása a mértanra. A pont helyzetének és két pont távolságának jellemző meghatározása. Ezután az egész algebrai és mértani tanulmányok csoportokba szedett és gyakorlati példák kidolgozásával kapcsolatos ismétlése. Havonkint egy iskolai írásbeli dolgozat. K. k. Mocnik-Klamarik-Wagner: Algebra és Mértan.

Tanította: Jakab Antal.

Természetan, heti 4 óra. A vegytan alapvonalai: a vegyületek törvényei, egyszerűbb vegyületcsoportok, ezek összetétele és főbb tulajdonságai. Továbbá a hótan, a mágnesség és villamosság tüneményei és röviden a Cosmographia. Tankönyv; Fehér Ipoly: Kisérleti Természetan.

Tanította: Jakab Antal.

Bölcsészeti előtan, heti 2 óra. Logika. Analysis és synthesis. A deductiv kutató-módszer és ennek eszköze a syllogismus. Az inductiv-módszer és tényezői. A tudományok osztályozása és az egyes fajok módszerei minőségeinek megállapítása. K. k. Joly Henrich: Philosophiai Propaedeutika.

Tanította: Jakab Antal.

b) *Szabadkézi rajz*, folytatólag: kezek, lábak és fejek rajzolása különféle állásban jó graphikus minták és ötvények után.

a) *Abrázoló geometria*, szögletes, szabályos és gömbölyű testek ezek síkkal és egyenessel való átmetszései és kifejtésök. Az eltanult testek saját

és vetett árnyékainak meghatározása és ábrázolása. Ezek vonatkozásai, a térelemek és kifejtésök.

Tanította: Sipos Sándor.

Tornászat.

A gymn. ifjuság 4 külön-külön csoportra osztatott, még pedig az I. oszt. az 1-ső, a II. és III. oszt. a 2-ik, a IV. és V. oszt. a 3-ik; és a VI., VII., VIII. osztálybeliek a 4-ik csoportba.

1. *Csoport: I. osztály*, heti 2 óra. Rend-, járó- és szabadgyakorlatok; Kirándulások, labdázás, kötélhuzás és társas játékok.

2. *Csoport: II., III. osztály*, heti 2 óra. Sor- rend-, szabad- és szergyakorlatok; kirándulások, labdázás, kötélhuzás és társas játékok.

3. *Csoport: IV., V. osztály*, heti 2 óra. Rend- és szabadgyakorlatok ismétlése; kanyarodás, fejlődés; műrend és társasgyakorlatok; támfekvés vivő és rohamállások; futás. Szertornázás csapatokban: a) Mászás: az előbbi gyakorlatok ismétlése; versenymászás. b) Korlát: ismétlés; támszökdelés. lóbalás; szögtámaszgyakorlatok, ülésből; henger; korlátugrás. c) Nyujtó: ismétlés: kelepfellendülések; lóbalás és függéscsere; forgások és átugrások zsinigre. d) Gyűrűhinta: ismétlés; hintázás közben egyszerű gyakorlatok. e) Ugrások: magasan és messzebb akadályokon át; versenyugrás. f) Ló; ismétlés; ülécserék; átugrások, nehezebb kivitellel; szabadátugrások. Távgyaloglás. Kirándulások. Birkozás. Társas játékok.

4. *Csoport: VI., VII., VIII. osztály*, heti 2 óra. Ugyanaz, mi az V., VI. osztálynak, csak hogy nehezebb kivitellel; menetgyakorlatok; távgyaloglás; kirándulások; társas játékok. A vivás elemei.

Tanította: Korber Imre.

2. Rendkívüli tárgyak.

É n e k.

1. Gymn. ifjuság az énekekben 2 csoportba osztatott, ugymint: kezdők, a) haladók és b) haladók, miután alattírt zenetanár álta a mult tanévben a 4 alsóbb osztály a kezdők és a 4 felsőbb osztály a haladók oktatásában részesült.

1. *Kezdők.* Az I. osztály tanulói és oly ifjak, kik más intézetből jöttek. Ebhez képest az alapismeretekből u. m. vonalrendszere, a hangjegyeknek ezen rendszerbe való beillesztése; a hangjegyek írásmódja, mennyisége és értéke, ütemek, térközök; továbbá az egyszerű és kettős keresztek jelentősége és használata; feloldó jel, h-gedü vagy g-kulcs, pontok különféle helyei, szün-, ismétlő-, zár-, köt- és előadásjelek, segédelőadásjelek hangkapocs (syncope). A hangjegyek és lépcsők gyakorlati kifejezése, a hangszervek időmitása, előbb előhangoztatás és éneklés mellett, később az egyeseknél, azután csoportokban. — Fokozatos gyakorlatok a rendszeres hangjegyolvasáshoz és énekléshez. Egyházi énekek és választékos irányu könnyebb világi dalok betanulása.

2. a) *Haladók.* A II., III. és IV. osztály tanulói, minthogy ezek a mult tanévben már a kezdők oktatásában részesültek, röviden ismételtetett a mult elméleti és gyakorlati rész. A már énekelt egyházi és világi énekek áttanulmányozása s ujjabaknak betanulása. K. k. Zsasskovszky-Bartalus.

3. b) *Haladók.* Az V., VI., VII. és VIII. osztály tanulói. Ugyanaz, mi a haladóknak, csak hogy a nehezebb kivitellel; szigorubb átvitele, alkalmazása és összeolvasztása az elméleti résznek a gyakorlati részbe. Heti egy óra.

4. *Dalkör.* Az ifjúsági dalkör a haladók jobbjából alakított (60 ifju), kik ünnepélyesebb alkalmakkor választékos irányu dalokat adtak elő, szóló, kettős, négyesben, továbbá férfi- és vegyeskarban: különben az egész ifjúság is egy „monstre-dalkört” képezett, a mennyiben négy külön hangu (Soprán, Alt, Tenor és Bassus) együtt több egyházi és világi dalt tanult be, s azt ünnepélyek alkalmával együttesen adta elő.

Tanította: Korber Imre.

Z e n e.

A zenei oktatásnál is az ifjúság (66 ifju) a folyó tanévben épen úgy, mint az éneknél, mint „kezdők”, „a) haladók” és „b) haladók” tanítottak. Összesen heti 7 órában.

1. *Kezdők.* A kezdőknek a jelen tanévben (szám szerint 30 ifju) előadattak: a zenei alapismeretek oly forma egymásutában, mint az éneknél jelezve van, azon különbséggel mégis, hogy a hol az énektanításnál a hangszervi gyakorlatok kezdődnek; ott a zenénél a hangszerek alkalmazása és kezelése vette kezdetét. A hangszer leírása és egyes részeinek elnevezése, a test és hangszer tartása, felszerelése és hangolása, a nyirettyü egyensúlyos kezelése, az ujjak szabályszerű elhelyezése. Ezután a rendes gyakorlati zene, zeneiskola fokozatos, de minél biztosabb haladással. K. k. Huber Károly.

2. a) *Haladók.* A haladók csoportja a mult tanévben sikerrel végzett kezdők sorából alakított (36 ifju). A mult tanévi elméleti és gyakorlati rész rövid ismételése után folytatása az Etudesnek egy, két, három b-vel és kereszttel, nyolczadok, tizenhatadok és harminczkettedek játszása a kötött és staccató-hangjegyek kivitele, továbbá a második fekvés ismertetése, végre összjáték. úgy mint duett, quartett és egész zenekarban. K. k. Huber K.

3. b) *Haladók.* Ugyanaz, mi a haladóknak. Azon felül keresztek és b-k teljes számbani használata. A második és harmadik fekvés ismertetése és betanulása. Öszhangtan elemei.

4. *Zenekar.* Az ifjúsági zenekar az a) haladók és b) haladók jobbjából alakított (34 ifjn), kik ünnepélyesebb alkalmakkor a nemzeti és classicus zenéből vonó hangszereken darabokat adtak elő ugymint: szóló, duett, quartett és egész zenekarban. Folyó tanévben az ifjúsági zenekar 3 egyházi, 18 magyar népdalt, 4 táncz darabot és 3 classicus (Mozart) zenedarabot tanult be s adott elő.

Tanította: Korber Imre.

Francia nyelv.

A francia nyelvet tanuló ifjúság ezen tanévben is 3 csoportra, azaz „kezdők”, „haladók” és b) haladók csoportjára osztott. Összesen heti 4 óra.

1. *Kezdők,* heti 2 óra. K. k. Dr. Rloetz; Syllabaire. Tananyag: Hangtan a francia olvasás szabályai. Az egyszerű mondatból kiindulva az igeahajlítás, állító, kérdő, tagadó és kérdő tagadó alakban. Körülírt igeragozás. A határozott, határozatlan és részelő névelő. Főnevek ejtegetése. A melléknévek neme, egyeztetése és fokozása. A számnevek. A névmások. Szótanulás. Fordítások. Havonkint egy írásbeli iskolai dolgozat.

2. *Haladók*, heti 1 óra. K. k. Hofer Károly „Rendszeres francia nyelvtan; a beszédrészek nyelvtana részletesen, a rendes és rendhagyó igék ragozása behatóan. Olvasmányok. Szótanulás. Fordítások. Költemények és mesék betanulása. Havonkint egy írásbeli iskolai dolgozat.

b) *Haladók*, heti 1 óra. K. k. Hofer Károly „Rendszeres francia nyelvtan és Kohn Adolf olvasókönyve; rendes és rendhagyó igék ismétlése behatóan. Olvasmányok fordítása francziából magyarra és magyarból francziára. Költemények és mesék betanulása. Francia társalgás.

Tanította: **Korber Imre.**

Írásbeli feladványok az 1893—4. tanévben.

Magyar nyelv.

I. OSZTÁLY.

1. Egyszerűen másolás a helyesírás szabályaira. 2. Egyszerű mondatok. 3. Mondatelemző kérdések. 4. Feleletek a kérdésekre. 5. „A béka és az ökör“ cz. olvasmány leírása. 6. „Az okos leány“ leírása. 7. Egyszerű mondatok jelentő, föltételes és felszólító módu igékkel. 8. A beszédrészek, mint a mondat alanyai. 9. A beszédrészek, mint a mondat tárgyai. 10—11. Egyes mondatok a határozók használatára. 12. „Attila Isten ostora“ cz. olvasmány leírása. 13. Egyes mondatok a tulajdonság jelző használatára. 14. Egyes mondatok számjelző használatára. 15. Egyes mondatok a birtokjelző használatára. 16. Egyes mondatok a kiegészítő használatára. 17. A szótövek szabályainak leírása. 18. „A ló“ cz. olvasmány leírása.

P. Kopatz J. Patrik.

II. OSZTÁLY.

1. A -ban, -ben, -n, -nál, -nél, -val, -vel, -ul, -ül raggal képezett ige-határozókra. 2. A -ból, -ből, -ról, -ről, -től, -től raggal képezett ige-határozókra. 3. A -ba, -be, -ra, -re, -hoz, -hez raggal képezett ige-határozókra. 4. A -nak, -nek, -vá, -vé, -ig, -hoz, -ért raggal képezett ige-határozókra. 5. A -képen, -kép, -ként, -tul, -stul raggal képezett ige-határozókra. 6. Az összetett mondatokra vonatkozó gyakorlat. 7. A mellékmondatokra. 8. Az alanyi és tárgyi mondatokra. 9. Az egyenes és függő beszédre. 10. Helyhatározó mondatokra. 11. Időhatározó mondatokra. 12. Mód- és okhatározó mondatokra. 13. Célhatározó és feltételes mondatokra. 14. Feltételes mondatokra. 15. Összevont mondatokra. 16. A mellékmondatok rövidítésére. 17. Többszörösen összetett mondatokra. 18. Ismétlésre vegyes mondatok.

Glósz Miksa.

III. OSZTÁLY.

1. Az állító mondatok szórendjére. 2. A tagadó mondatok szórendjére. 3. Az összetett mondatokra. 4. A mellérendelt mondatokra. 5. Az ellentétes mondatokra. 6. A „Családi kör“ című költemény prózába való áttétele. 7. „Az égi háború“ című rövid olvasmány összefoglaló leírása. 8. „Az elhagyott lak“ című költemény prózába való áttétele. 9. Az értelmezvényre. 10. A hasonlítás és mértékhatározókra. 11. „A tudós“ cz. költemény prózába való áttétele. 12. A tár-határozókra. 13. A jelzőre. 14. A „Mátyás király Gömörben“ cz. költeménynek prózában való leírása. 15. A tulajdonság jelzőre. 16. A mennyiség jelzőre. 17. A névelőkre. 18. A birtokos jelzőre. 19. A szó-rendre.

Petres András.

IV. OSZTÁLY.

1. Egy nemeskeblű ifju gondolatal az iskolai év kezdetén. 2. Arany János „Toldi“ első énekének rövid tartalma. 3. Köszönő levél szülőimhez. 4.

Arany János „Toldi“ második énekének rövid tartalma. 5. Az őszi (leírás). 6. „Lehel kürtje“ cz. balladának értelmezése prózában. 7. Üdvözlő levél atyám névnapjára. 8. A karácsony. 9. A tél (leírás). 10. A személyesítésre vonatkozó allegoricus példák. 11. A tél utolsó napjai. 12. A metaphora és metonymiára vonatkozó példák. 13. A hyperbolera vonatkozó példák. 14. Hunyady János jellemzése. 15. Arany János „Toldi“ tizenegyedik énekének tartalma. 16. A pünkösdi búcsu Csik Somlyón. 17. Májusi kellemei. 18. Gondolatok az iskolai év végén.

Szász Károly.

V. OSZTÁLY.

1. Szilágyi és Hajmási históriája (a hasonczimű költemény alapján). 2. Itéletek és következtetések. 3. Gondolatok a temetőben halottak estéjén. 3. „V. László“ prózába átírva. 5. Téli tájkép. 6. Az állatok sorsa télen. 7. A közelgő kikelet. 8. Husvétii gondolatok. 9. A középkor jelleme. 10. Ki mint vet, úgy arat. (Visszapillantás a lefolyt tanévre.)

VI. OSZTÁLY.

1. A szülőföld. 2. A történelem tanulásának előnyei. 3. Házi állataink haszna. 4. A „Tudós nők“ meséje. 5. A macska-faj. 6. Szónoki érvek szerkesztése. 7. Szónoki beszéd (3 tételből szabadon vál.). 8. A kereszties hadjáratok befolyása a művelődésre. 9. Az új-kor jelleme. 10. A fa haszna.

Haydn J. Hugó.

VII. OSZTÁLY.

1. Az élet küzdelem. 2. A költészet a valláshoz való viszonyában. 8. A barátság. 4. „Cserhalom“ tartalma, szerkezete és szépségei. 5. A székely népmesék legjellemzőbb sajátosságai. 6. Mi az oka, hogy napjainkban a regény rossz hirbe keveredett? 7. A hang hatása az ember lelki világára. 8. Tekintünk multunkra s okuljunk belőle. 9. Egy szabadon választott dráma ismeretése. 10. Minő hatást tettek rám poetikai tanulmányaim?

VIII. OSZTÁLY.

1. A magyar nemzeti irodalom történeti tanulmányozásának fontossága. 2. A XVIII. évszázad utolsó negyedében feltűnt költői irányok közül melyeknek köszönhet többet a magyar nyelv, irodalom és művelődés? 3. A víz a természetben és az emberiség szolgálatában. 4. Az Auróra és az Athenaeum jelentősége irodalmunkban. 5. Pázmány Péter, mint szónok, író és hazafi. 6. Jósika Miklós báró emlékezete. 7. A jellem. 8. A magyar dráma története. 9. Az írásbeli érettségi vizsgálat tételei: a) Kik hatottak szépprózánk fejlesztésére és minő irányban? b) Erdély szerepe a török hódoltság korában. c) Mit értünk az erély megmaradásának elve alatt?

Kassai Lajos.

Latin nyelv.

I. OSZTÁLY.

1. Latin próbairás. 2. Egyszerű mondatok az I. igeragozás jelentő mód jelen idejére. 3. Egyszerű mondatok az I. névragozás eseteire. 4. Egyszerű

mondatok a II. név- és igeragozásra. 5. Egyszerű mondatok a nemről szóló főszabályokra. 6. Egyszerű mondatok a m. nevek ragozására. 7. Egyszerű mondatok a III. név- és igeragozásra. 8. Egyszerű mondatok az l és or végzetű főnevekre. 9. Egyszerű mondatok az er végzetű fő- és mellénnevekre. 10. Egyszerű mondatok az o, do, go, io végzetű nevekre. 11. Egyszerű mondatok az i törzsű dolog nevekre. 13. Egyszerű mondatok a c, al, ar végzetű nevekre. 14. Egyszerű mondatok az u törzsű nevekre. 15. Egyszerű mondatok az imperfectum és III. ragozású melléknevekre. 16. Egyszerű mondatok az V. névragozás eseteinek használatára. 17. Egyszerű mondatok a rendhagyó nevekre. 18. Egyszerű mondatok a melléknevek fokozására. 19. Egyszerű mondatok a rendhagyó melléknevek használatára. 20—21. Egyszerű mondatok a számnevek használatára. 22—24. Egyszerű mondatok a névmások használatára. 25. Egyszerű mondatok az I., II. névragozásra. 26. Egyszerű mondatok a III. névragozásra. 27. Egyszerű mondatok a m. nevek fokozására. 28. Egyszerű mondatok a IV. V. névragozásra. 29. Egyszerű mondatok a számnevek ragozására. 30. Egyszerű mondatok a névmások használatára. 31. Egyszerű mondatok az I. igeragozásra. 32. Egyszerű mondatok a II. igeragozásra. 33. Egyszerű mondatok a III. igeragozásra. 34. Egyszerű mondatok a IV. igeragozásra.

P. Kopatz J. Pátrik.

II. OSZTÁLY.

1. Mondatok a Verbum deponens I. igeragozására. 2. Mondatok a verbum deponens II. igeragozására. 3. Mondatok a verbum deponens II. igeragozására. 3. Mondatok a verbum deponens III. igeragozására. 4. Mondatok a verbum deponens IV. igeragozására. 5—14. Mondatok a rendhagyó igék begyakorlására. 15. Mondatok a Perfectum si-re. 16. Mondatok a verba inchoatívákra. 17. Az álszenvedők perfectumaira. 18. Sum, possum, edo és eora. 19. Queo, nequeo, fio, fero igére. 20. Volo, nolo, malo-nak begyakorlására. 21. A verba defectívákra. 22. Ugyanazokra. 23. Verba impersonaliákra. 24. A viszonyzókra. 25. De Iphigenia. 26. De Iphigenia (folytatása). 27. De Polyphemo. 28. De Polyphemo (folytatólag). 29. De Aeolo. 30. De Aeolo (folytatása). 31. De Aeolo (befejezőleg). 32. De Laestrigonibus. 33. De regibus expulsis. 34. De regibus expulsis (folytatása).

Glósz Miksa.

III. OSZTÁLY.

1. Az alany és mondomány egyezése. 2. Az alany és mondomány egyezése. 3. A jelzőre. 4. Az appositóra. 5. A nomiutivusra. 6. A vocativusra. 7. Az accusativusra. 8. Az accusativusra. 9. Az accusativusra. 10. Az accusativusra. 11. A genitivusra. 12. A genitivusra. 13. A genitivusra. 14. A dativusra. 15. A dativusra. 16. A dativusra. 17. A távolabbi dativusra. 18. A viszonyzókkal összetett igékre. 19. Az érdekelt személy vagy dolog dativusára. 20. A cél dativusára. 21. Az ablativus sepativusra. 22. Az ablativus limitationisra. 23. Az ablativus locativusra. 24. Az ablativus temporisra. 25. Az ablativus modira. 26. Az ablativus instrumentumra. 27. Az ablativus qualitatisra. 28. Viszonyzó az accusativussal. 29. Viszonyzó az accusativussal. 30. Viszonyzó az accusativussal. 31. Viszonyzó az ablativussal. 32. Viszonyzó az ablativussal. 33. Viszonyzó az ablativussal. 34. Viszonyzó két esettel. 35. Viszonyzó két esettel. 36. Viszonyzó az ablativussal. 37. Viszonyzó két esettel. 38. Viszonyzó az accusativussal.

Petres András.

IV. OSZTÁLY.

1—24. Egyes összetett mondatok az eltanult tananyagnak megfelelően. 25. Négy összetett magyar mondat az infinitivus mint alany gyakorlására. 26. Négy összetett magyar mondat az infinitivus mint tárgy gyakorlására. 27. Négy összetett magyar mondat, az accusativus cum. infinitivo mint alany gyakorlására. 28—29. Négy-négy összetett magyar mondat az acc. cum. inf. mint mondattárgy gyakorlására. 30. Négy összetett magyar mondat a nominativus cum. inf. használatának gyakorlására. 31. Négy összetett magyar mondat a gerundium használatának gyakorlására. 32. Négy összetett magyar mondat a gerundivum használatának gyakorlására. 33. Négy összetett magyar mondat a supinum használatának gyakorlására. 34. Négy összetett magyar mondat a participium használatának gyakorlására.

Nagy István.

V. OSZTÁLY.

1. Hamilcar és Hasdrubal. 2. Hannibal jelleme. 3. Hannibal első hadi vállalatai. 4. Saguntum ostroma. 5. A római küldöttség sorsa. 6. Saguntum eleste. 7. Az időszámítás zavara. 8. Hannibal utnak indul Italia felé. 9. Az elefántok átszállítása a Rohne folyón. 10. Az Alpokon való átkelés. 11. Scipio beszéde. 12. Hannibal beszéde. 13. A Ticinus melletti ütközet. 14. A Trebia melletti csata kimenetele. 15. A költő boldogsága. 16. Az actiumi győzelem. 17. A régi Róma. 18. Ovidius Naso élete. 19. A költő halhatatlan. 20. A vízözön.

VI. OSZTÁLY.

1. Vergilius Aeneisének tartalma. 2. Juno haragjának okai. 3. Aeolus a szeleket kibocsátja. 4. Aeneas buzdítja társait. 5. Venus Aeneasnak megjelenik. 6. Aeneas Carthagoban. 7. Dido a carthagoiakat oltalmáról biztosítja. 8. Aeneas elveszett nejét keresi. 9. Adherbal megöletése. 10. A rómaiak Jugurthanak háborút üzennek. 11. Pártviszálokodások Rómában. 12. Hadi események Numidiában Sulla eljöveteléig. 13. Bocchussal folyt békealkudozások. 14. A Mithridates-féle háboru szükségessége. 15. A Mithridates-féle háboru nagysága. 16. Pompeius jelleme. 17. Archias költő mellett mondott beszéd tartalma. 18. A művészetek és tudományok magasztalása.

Kassai Lajos.

VII. OSZTÁLY.

1—7. Az I. Philippika egyes szakaszainak az eredetitől eltérő mondat szerkezetekben, magyarról latinra fordítása. 8—11. Virgil Aeneise V. könyvének egyes szakai az eredetitől eltérő mondat szerkezetekben magy. latinra fordítatnak. 13. Cicerónak Pompejushoz írt leveléből 12 sor. 14. Cicerónak Atticushoz írt levele. 15. Cicerónak Tentia, Tulliola és Ciceróhoz írt leveléből 11 sor. 16. Cicerónak Catóhoz írt leveléből 10 sor. 17. Cicerónak Brutushoz írt leveléből 12 sor.

Nagy István.

VIII. OSZTÁLY.

1. Themistocles. 2. Sophisták. 3. Masinissa. 4. Domitian. 5. Agesilaus mértékletes életmódja. 6. Archimedes haláláról. 7. Levél. 8. Socrates és Aeschines. 9. A latin nyelvről. 10. Atticus. 11. Saturnus uralma. 12. Pluto és az alvilág. 13. Hercules. 14. Arion. 15. Augustus uralkodá-a. 16. Tiberius. 17. Nero.

Glósz Miksa.

Német nyelv.

III. OSZTÁLY.

1—2. A helyesírás begyakorlására szövegírás. 3—4. Diktandó írás. 5—8. Puszta és bővített mondatok az eltanult tananyagnak megfelelően. 9—12. Egyszerű magyar mondatok kibővítve az eltanult tananyag következtében megismert beszédrészekkel németre fordítatnak. 13—18. Négy bővített magyar mondat haben, sein, werden segédigék ragozásának gyakorlására. Négy bővített magyar mondat a gyöngé és az erős igék ragozásának gyakorlására.

IV. OSZTÁLY.

1. A névszók ejtegetésére (mondatok ford. magyarról németre). 2. Az igék ragozására (mondatok ford. magy. németre). 3—4. A határozókra (mondatok ford. magy. németre). 5. Előjárókra (mondatok ford. magy. németre). 6. Szóképzésre (mondatok ford. magy. németre). 7—8. Az egyszerű mondatra (mondatok ford. magy. németre). 9—14. Az eltanult tananyag begyakorlására szolgáló egyes összetett magyar mondatok németre fordítása. 15. Négy összetett magyar mondat az egyenes szórend gyakorlására. 16. Négy összetett magyar mondat a fordított szórend gyakorlására. 17. Négy összetett magyar mondat a nyomatos szórend gyakorlására. 18—19. Négy-négy összetett magyar mondat a fő- és mellékmondatok szórendének gyakorlására.

Nagy István.

V. OSZTÁLY.

1. A struczmadár. 2. Az oroszán és a nyul. 3. A Cid-románcok hőse. 4. A törpék lakodalma. 5. A nehéz teher. 6. U az (folyt.). 7. Az okos szultán. 8. A létai fuvaros. 9. U. az (folyt.). 10. Egy nemes vonás (fordítások magyarról németre).

VI. OSZTÁLY.

Fordítások magyarról németre. 1. A német irodalom ballada éve. 2. Bürger élete. 3. Goethe élete. 4. U. az (folyt.). 7. Adoma. 8. A jó orvosság. 9. U. az (folyt.). 10. A bűvész-inas.

VII. OSZTÁLY.

Fordítások magyarról németre: 1. „Hermann und Dorothea“-ból „Kaliope“ tartalma. 2. „Terpsichore“ tartalma. 3. „Thalia“ tartalma. 4. Euterpe tartalma. 5. Hildebrand és Hadubrand. 6. Egy derék ember története. 7. U. az folyt. 8. Karácsonj. 9. Tud németül. 10. Az ügyes seregély.

VIII. OSZTÁLY.

Fordítások magyarról németre: 1. Lessing élete. 2. Lessing irodalmi működése. 3. Az óriás leányka. 4. Siegfried sárkányviadala. 5. Buda halála. 6. U. az folyt. 7. Edward. 8. A dalnok átka. 9. U az folyt.

Haydn J. Hugó.

Görög nyelv.

V. OSZTÁLY.

1. Öt mondat az I. névragozásra tartozó nőnemű főnevekre. 2. Hat mondat a hímnemű főnevek ragozására. 3. A II. egyszerű névragozásra hat

mondat. 4. Öt mondat az összevont névragozásra. 5. Hat mondat az attikai ragozásra. 6. Hat mondat a III. névragozásra tartozó néma és folyékony mássalhangzón végződő törzsű főnevekre. 7. Öt mondat a bangzón végződő törzsűekre. 8. A praesens és imperfectum ragozására hat mondat. 9. Öt mondat az összevont igékre. 10. Öt mondat a futurum és I. gyenge auristusra. 11. Hat mondat a perfectumra. 12. Öt mondat a plusquam perfectumra. 13. A futurum exactumra hat mondat. 14. Hat mondat az I. és II. sz. auristusra.

VI. OSZTÁLY.

1. Öt mondat a histémi. 2. Hat mondat didomi. 3. Öt mondat tithémi. 4. Öt mondat deiknumi igékre. 5. Hat mondat a köthangzó nélkül képzett auristusokra. 6. Öt mondat a törzshangzót megújító igékre. 7. Öt mondat az a IV. (sprilout) felvevőkre. 8. Hat mondat az *an-t* felvevőkre. 9. Öt mondat az *sk-át* felvevőkre. 10. Öt mondat a „mi“ végű igék második osztályára. 11. Hat mondat mondat az *isk* szótagot felvevők osztályára. 12. Hat mondat a verba inchoativára. 13. Öt mondat a vegyes törzsűekre. 14. Hat mondat ugyan a vegyes törzsűekre. 15. A két kutyakölyök. 16. A juh és kutya. 17. A ló és szarvas. 18. A mezei és házi géger cz. mesék.

Pap András.

VII. OSZTÁLY.

1. A „*νι*“ végzetű igék első osztályára. 2. A „*νι*“ végzetű igék második osztályára. 3. Az orrhangu rendhagyó igékre. 4. A vegyes törzsű rendhagyó igékre. 5. A kettős nominativusra. 6. A kettős accusativusra. 7. Az accusativus cum inf.-ra. 8. A célhatározó mondatokra. 9. A „*οτι*“ használata. 10. A genitivus absolutusra.

VIII. OSZTÁLY.

1. A polgárokról. 2. A szolgálókról. 3. A tanácsról. 4. A törvényekről. 5. Homer Odys. I. é. 1—10. 6. Homer Odys. II. é. 1—12. 7. Homer Odys. II. 260—275. 8. Plato Critoja 10. feje. 9. Plato Critója 16. feje.

Petres András.

Görög pótló irodalom.

VII. OSZTÁLY.

1. A Murányi Venus első énekének tartalma. 2. A parodos tartalma. 3. Az első epeiseidon méltatása. 4. A második Stasimon tartalma. 5. Higeneja jellemzése. 6. Agamemnon jellemzése. 7. Klütaimnésztra jellemzése.

Glósz Miksa.

Mennyiségtan.

I. OSZTÁLY.

1. Egy embernek következő bevételei vannak: munkadíjből 403 frt 8 kr, erdő eladásából 8607 frt 68 kr, gabona eladásából 370 frt 48 kr, földbirtok eladásából 3246 frt 27 kr, állatok eladásából 608 frt 79 krt, hány forint a bevétele?

2. A következő számoknak: 35·068, 960·9, továbbá 703·04, 892·06, valamint 8907·96 és 40930·603-nak mekkora az összege?

3. a) Egy ember tartozik 908·47 frttal, vagyona tézsen összesen 8703 frtot; mennyi az igazi vagyona?

b) Egy kereskedésben van 698·045 méter szövet, — abból eladnak 209·009 métert. mennyi még eladandó?

4. a) Ha egy méter szövetnek az ára 6 frt 98 kr, akkor 506 méter szövetnek hány forint az ára?

b) Ha egy ablakra a függönynek az ára 7 frt 63 kr, akkor 68 ablakra hány frtba kerül?

c) Egy hektóliter gabonának az ára 8·95 forint; kérdés, hogy 89·7 hektóliterért hány frtot kell kiadni?

5. a) Kiadnak 38 embernek 408·09 frtot, mennyit kap egy ember?

b) Egy kereskedőnek évi bevétele 98705 frt, hány forint esik egy napra?

6. Egy udvar kikövezésénél egy négyszög méter kerül 3·98 frtba; 8097·96 frttal hány négyzetmétert lehet elkészíttetni?

7. Egy ház fedelit, anyagot adván hozzá, befednek egy négyzetmétert 3·65 frtéért, akkor 6807·06 négyszögméter hány forintba kerül?

8. A személynek bevételei 963·48 frt, meg 679·96 frt és 49·06 frt; de abból adósságot fizetett 385·92 frtot, mennyi pénze maradt meg?

9. Egy juh-seregnek becsértéke 9784·46 frt; ha darabja 5·68 frt, akkor hány darabból áll a juh-sereg?

10. a) 3720, b) 4807 tényezői keresendők.

11. a) Kerestessék a legnagyobb közös osztó: 372 és 1032 között.

b) Valamint keresendő 306 és 1167 között.

12. Keresendő 5, 12, 8, 10, 21, 28, 30, 15, 60 számok legkisebb közös többsége.

13. Valamely ötszög oldalai egyenkint véve ha $64\frac{3}{8}$, másik $8\frac{1}{8}$ méter, meg $24\frac{5}{8}$, következő $15\frac{6}{7}$ és $9\frac{7}{8}$ méter, — mekkora a kerülete?

14. Egy embernek bevétele $326\frac{2}{3}$ frt, de kiadása $45\frac{6}{7}$ frt, hány forintja marad?

15. Ha egy rhomboidnak az alapoldala 896·045 méter és a magassága 74·03 méter, hány négyszögméter a területe?

16. Egy rhombusnak a területe 6463·98 négyszögméter, ha a magassága 24·3 méter, hány méter az alapoldala?

17. Ha egy köbméter fának az ára $7\frac{1}{2}$ forint, akkor $7\frac{5}{8}$ köbméter fáért hány forintot kell fizetni?

18. a) Ha egy méter szövetnek az ára $2\frac{1}{4}$ frt, akkor $276\frac{3}{4}$ frttal hány méter szövetet lehet venni?

b) Bizonyos árucikkből egy darabnak az ára $3\frac{2}{5}$ frt, akkor 463 darabnak hány forint az ára?

19. Egy ember gabonát adott el $463\frac{1}{4}$ frtéért, tüzfáért kapott $328\frac{1}{3}$ frtot és házbért $712\frac{2}{5}$ frtot, ezen bevételek után hány frttal rendelkezik?

Sipos Sándor.

II. OSZTÁLY.

I. a) Egy valakinek birtoka áll 31·284 ha szántóföldből, 0·95 ha kertből, 11·256 ha rétből és 28·5 ha erdőségből; mekkora ez a birtok?

b) Valamely szántóföldből, melynek nagysága 4·42 ha, eladatik 2·082 ha; mennyi marad meg?

II. a) Egy valakinek öt hordó bora van, melyekben egyenként $18\frac{7}{20}$, $17\frac{1}{2}$, $16\frac{3}{4}$ és $15\frac{5}{10}$ hl. foglaltatik; mennyi a bor az öt hordóban együtt véve?

b) Valamely test megmértén, sulya a levegőben volt $17\frac{3}{8}$ dg, viz alatt megmértén pedig sulya csak $14\frac{3}{4}$ dg-ot tett; mennyit veszített a test sulyából a víz alatt?

III. a) Ha egy meter szövethet az ára 11·28 korona; mennyi az ára 58·75 meter szövethet? — b) Hány fillért tesz 0·085 korona?

IV. Vásárolunk $6\frac{1}{2}$ kg czukrot a $\frac{2}{6}$ frton, $2\frac{1}{4}$ kg kávét a $1\frac{1}{6}$ frton; mennyit kapunk vissza egy tizesből?

V. a) Ha egy kg. szinaranyból 3280 koronát készítenek, hány koronát lehet készíteni 899 kg. szinaranyból?

b) Ha egy hl bor 96 frtba kerül; mennyibe kerül 599 hl bor?

VI. a) Valamely gőzmozdony 4·56 óra alatt 18·324 mfdet tesz meg; mily hosszú utat tesz meg egyenlő sebesség mellett egy óra alatt?

b) Ha egy hl bornak az ára 78·5 korona; mennyi az ára egy liter bornak?

VII. a) Ha 5 öl bükkfának az ára 87·5 korona, mennyi az ára egy öl bükkfának?

b) Egy lépcső építendő, melynek magassága 4 méter és minden lépcsőfok 0·125 m. magas; hány lépcsőfokot lehet e lépcsőn alkalmazni?

VIII. a) Tizedes törtekké változtathatók $\frac{7}{23}$ és $\frac{4}{11}$.

b) Közönséges törtekké változtathatók: 0·625 és 0·270.

IX. Három tőke kamatai: 456·1809, 648·07463 és 784·2078 frt; mennyi a három tőke kamatja együtt? (2 és 3 tizedessel röviden.)

X. Egy hektoliter = 1·7671 bécsi akó; kérdés 562·2436 hl. hány bécsi akó? (röviden 2 tizedessel.)

XI. a) Ha 562·2436 hl. 993·53 bécsi akót tesz, akkor egy hl. hány bécsi akót tesz? (röviden 3 tizedessel.)

b) Ha 173·8 kat. hold = 100·03 ha, egy kat. hold hány hektár? (röviden 2 tizedessel.)

XII. a) Fejezzük ki egész számokkal a következő arányokat: $4\frac{3}{4} : 6\frac{1}{2}$ és $9\frac{4}{6} : 7\frac{1}{3}$.

b) Fejezzük ki kisebb számokkal a következő arányokat: 375 : 50 és 28 : 63.

XIII. Fejezzük ki legkisebb egész számokkal a következő aránypárokat: $x : 10\frac{1}{2}$ $4\frac{3}{7}$ $9\frac{1}{3}$ és $3·5 : 4$ $5·75 : x$.

XIV. a) Egy malomban 6 köre 21 nap alatt bizonyos mennyiségű buza őrletik meg; hány örlökövet kellene igénybe venni, hogyha e buzamenynységet 9 nap akarnák megőrlni?

b) 4 m³ kőnek hordatása kerül $53\frac{3}{4}$ frtba; mennyibe kerül ugyanazon körülmények között $17\frac{1}{10}$ m³ kő hordatása?

XV. a) Hány %-ra kell 900 frtot tőkésíteni, hogy ugyanazon idő alatt épen oly nagy legyen a kamat, a mily kamatot kapunk 840 frt tőke után 6%-ra?

b) Valamely tőke $4\frac{1}{2}$ %-ra bizonyos idő alatt kamatozik 239 $\frac{2}{5}$ frtot; mennyit kamatozik e tőke ugyanazon idő alatt $5\frac{1}{2}$ %-ra?

XVI. a) Általában fölveszik, hogy a cukorrépából 5% nyerscukrot nyernek, hány kg. cukorrépa szükséges, hogy 4720 kg. nyerscukrot kapjunk?

b) Hány %-ot jövedelmez az a ház, melynek vételára 8340 frt és az évi házbér 375 frt 30 krt tesz?

XVII. Mennyibe kerül 1180 brutto kg. gyapot, ha a tara 6% és ha 100 netto kg. 107 $\frac{3}{4}$ frtba számítatik?

XVIII. Egy valaki valamely áruból vesz 960 kgot, kgjéért fizet 3·6 K.; ha azonnal fizet $3\frac{1}{2}$ %-os lerovat engedtetik; mennyit kell azonnal fizetnie?

III. OSZTÁLY.

I. Mily arányban áll két munkásnak munkaereje, a kik közül az egyik 4 nap alatt naponként 12 óráig dolgozván, a másik 5 nap alatt naponként 8 óráig dolgozván ugyanazt a munkát végzi?

II. 15 kg fonalból 90 m-t szöhetni oly vászonnál, mely 115 cm. széles; hány m-t szöhetni 7 kg. fonalból, ha a vászonnak 105 cm. szélesnek kell lenni?

III. 39 munkás elkészül valamely munkával 8 nap alatt, ha naponként 9 órát folyvást dolgozik. Hány munkás kell, ha a napi munka időt 8 órára szállítják és a munkával 13 nap alatt akarnak készen lenni?

IV. Mennyi a kamat $4\frac{1}{2}\%$ -ra 1305 frt és 58 krtól 1 év és 5 hónap alatt?

V. Mennyit kamatoz 7623 korona $5\frac{1}{2}\%$ -ra 3 év 7 hónap s 17 nap alatt?

VI. Mekkora tőke kamatoz $4\frac{1}{2}\%$ -ra $4\frac{3}{4}$ év alatt 3105.49 koronát?

VII. Mennyi idő alatt kapunk 8674 korona 56 fillér után $5\frac{1}{2}\%$ -ra 862. K. 82 fillér kamatot?

VIII. Hány százalékra volt 14788 korona kikölcsönözve, mely 4 év alatt 3105 K. 48 fillér kamatot hozott?

IX. Valamely 9265 koronából álló adósság $1\frac{1}{2}$ év múlva törlesztendő; lefizettetik pedig 6% -os disconttal azonnal; mekkora a most lefizetett összeg?

X. Egy 849 frt értékű augusztus 15-én lejáró váltót $6\frac{1}{2}\%$ -al leszámolnak már június 26-án; mennyit ér e napon a váltó?

XI. Mikor kell egyszerre lefizetni 6 egyenlő tőkét, egy-egy tőke tesz 800 frtot, ha e tőkéket külön, 4, 5, 7, 9, 10, 14 hónap múlva kellene lefizetni?

XII. Valamely vállalatból, melyhez A adott 3500 frtot, B 2850 frtot, C 4180 frtot, 11% -os haszon fordul; mennyit kap e haszomból mindegyik a vállalkozók közül?

XIII. Három kőmives közösen végzett építéseért kap 2700 frtot; ezt az összeget ők a munkások számának és a munkaidő arányához képest maguk között elosztják. A adott 16 munkást 40 napig, B adott 20 munkást 36 napig és C adott 25 munkást 32 napig; mennyit kap mindenik kőmives-mester?

XIV. a) Egy aranyművesnek van 840 és 650 ezredrészű aranya; mennyit kell — hogy $10\frac{1}{10}$ kg aranyat nyerjen — mindenikből vennie, melynek szintartalma 750 ezredrészű legyen?

b) Egy korcsmárosnak 100 liter 50 kros bora van; mennyi vizet kell hozzá elegyíteni, hogy 35 kros bort nyerjen?

XV. Minő arányban kell 1.94 frtos Kuba, 1.76 frtos Mokka és 1.42 frtos Domingo kávét elegyíteni, hogy 1.70 frtos elegyet kapjunk s mennyi veendő mindenik fajból 100 kg elegy előállítása végett?

XVI. A német mázsában van 100 font, mindegyik ily font = 0.5 kgmal; hány o. é. frtba kerül abból a portékából 100 kg, melyből 3 német mázsa kerül $208\frac{1}{2}$ márkába, ha 100 márká $56\frac{3}{5}$ o. é. frt.

XVII. Egy valaki letesz 2500 frtot, hogy azt 30 évig 4% -al kamatoztassák, azután pedig az évi kamatokat 10 szegény sorsu tanuló közt osztják szét. Mennyit kap egy-egy tanuló évenként.

XVIII. Egy atya 10 éves fia részére 20 éves korára 5600 frtot akar biztosítani oly módon, hogy jelenleg valamely takarékpénztárba 5% kamatok-kamatja mellett bizonyos összeget lefizet. Mennyit kell neki e célból a takarékpénztárnak fizetni?

IV. OSZTÁLY.

1. Következő műveletek végzendők :

$$a) (3x+5y) - \left[(7x-3y) - (5x-7y) \right] + (x-y) =$$

$$b) (7a-2b) - \left[(3a-c) - (2b-3c) \right] =$$

$$c) (1.7x+0.07n) - (9.15p-0.62n) - (0.69n-1.45p+1.0x) =$$

2. Következő műveletek végzendők :

$$a) (7^{3/4}x-2y) + \left[(1^{1/2}x-4^{1/4}y) - (x+3y-z) \right] - (3x-2y+z) =$$

$$b) 3m-2n - \left\{ -5n - \left[6m-4n - (3m-5n) \right] \right\} =$$

$$c) \left[6.45a - (0.8x-3.7) \right] - \left[(3^{1/4}a-8.3x) + 4.2 \right] - 6^{1/2}x =$$

3. Következő kivonások végzendők :

$$a) 6x+7y - \left\{ -6x+7y - \left[(6x+7y) - (6x-7y) \right] \right\} - \left\{ 6x - \left[(6x+7y) - (6x-7y) \right] \right\} =$$

$$b) (12a^2+7+1) - (6a^2+11a+3) - \left[x^3-49x-120 - (x^3+10x+25) \right] =$$

4. Következő kifejezésekben a műveletek elvégzendők :

$$a) (2a^2b-3ab^2-4b^3) - (2a^2b-3ab^2+4b^3) =$$

$$b) (a+b)(m-n) - (a-b)(m+n) =$$

$$c) (a^5-4a^3b+6a^2b^2-4ab^3+b^4) - ab =$$

5. Következő hatványozások végzendők :

$$a) (9x^2+4x^3-x^2)^2 =$$

$$b) (2.4a^2-1.8b^2)^2 - (-a+2b-3c)^2 =$$

$$c) (27x^6-54x^4+36x^2-8)^2 =$$

6. Következő hatványozások végzendők :

$$a) (0.9a^2-2.3b-1.4c^3)^2 =$$

$$b) (m+n)^2 - (m-n)^2 =$$

$$c) (1+n)^3 + (1-n)^3 =$$

7. Következő hatványozások végzendők :

$$a) (9.8a^2-1.3b^3)^3$$

$$b) 0.8071^3 =$$

$$c) (m^2-2m-1)^3 =$$

8. A következő hatványozás- és osztások végzendők :

$$a) (0.3a^3-1.3a^2b-ab^2+1)^2 =$$

$$b) 9ab^2c^3x : -3ab^2c =$$

$$c) -288a^{3n+x-2} : 9a^{2n-x+1} =$$

9. Következő műveletek végzendők :

$$a) \left(\frac{a^3}{x^3} + \frac{2a^2}{x^2} + \frac{3a}{x} \right) \cdot 4x^2 =$$

$$b) x^2 \left(\frac{a}{x^2} - \frac{b}{x} + c \right) =$$

$$c) \left(-\frac{5x^2}{3y^2} + \frac{8yz}{3x} - \frac{7y^2}{4z} \right) : \frac{8xy}{7z} =$$

$$d) \left(\frac{5a}{3bc} - \frac{3b}{2ac} + \frac{4c}{3ab} \right) : \frac{6}{abc} =$$

10. Következő osztások végzendők:

$$a) (4a^3 - 4by^3 + 4cs^3) : \left(\frac{ax^3}{yz} - \frac{by^3}{xz} + \frac{cz^3}{xy} \right) =$$

$$b) \left(6 - \frac{33y}{x} + \frac{21y^2}{x^2} \right) : (2x^2 - 11xy + 7y^2) =$$

$$c) \left(\frac{2a^2}{9} - \frac{ax}{19} - \frac{3x^2}{16} \right) \left(\frac{2a}{3} - \frac{3x}{4} \right) =$$

$$d) (x^2m - y^2n) : (xm - yn) =$$

11. Következő osztások elvégzendők:

$$a) \left(-3 + \frac{8y^2}{b^2} - \frac{4y^2}{b^4} - \frac{4x^2y^4}{a^2b^2} + \frac{3x^2}{a^4} \right) : \left(-1 + \frac{2y^2}{b^2} + \frac{3x^2}{a^2} \right) =$$

$$b) \left(x^{3m} + x^{2m}y^n - m x^{3n} - y^{4n} \right) : \left(x^{2m} - y^{3n} \right) =$$

$$c) 5x \quad (3x + 7y) =$$

12. Következő osztások végzendők:

$$a) \left(x^4 - \frac{5ax^2}{24} - \frac{6a^2x^2}{5} - \frac{263a^3x}{80} - \frac{9a^4}{5} \right) : \left(\frac{3x^2}{2} - 2ax + \frac{9a^2}{4} \right) =$$

$$b) (3x^2 - 2y^2)^3 : (4x^2 - y^2)^2 =$$

13. a) Valamely geometriai haladvány első tagja 2, második tagja -4 ; mekkora a 10-ik tag és mi az első tíz tag összege?

b) Egy geometriai haladvány első tagja 216, hányadosa $\frac{1}{2}$; mekkora a 11-ik tag és mennyi a tizenegy első tag összege?

c) 247 forint 5 károsult között úgy osztandó szét, hogy minden következő félannyit kapjon mint az előbbi; mennyi jutott mindeniknek?

14. Keresendő a következő mennyiségek legnagyobb közös osztója és legk. közös többsége:

$$a) (x-2), 5(x-2), 20(x^2-4) \text{ és } 6(x+2)^2$$

$$b) 2(x+1), 3(x-1)^2 \text{ és } (2^2-1)$$

15. Következő összeadások végzendők:

$$a) \frac{3a-2}{5} + \frac{2a+3}{2} =$$

$$b) \frac{x-1}{x-1} + \frac{x^2+2x}{x^2-1} =$$

$$c) \frac{1}{m} + \frac{5a}{2m^2} + \frac{3bc}{4m^3} + \frac{4dcf}{5m^4} =$$

$$d) \frac{5x^3+9x+14}{2x^2+3x-2} + \frac{3c-5}{x+2} + \frac{x-4}{x-2} =$$

16. A jelölt műveletek, elvégzendők és az eredmények közös nevezővel láthatók el:

$$a) \left(\frac{1}{n} + \frac{1}{n+1} - \frac{2n}{n^2-1} \right) (n+1) =$$

$$b) \left(\frac{1}{a} + \frac{1}{a-1} - \frac{3}{a+1} + \frac{4}{a+2} \right) \cdot \frac{a^2-1}{(a+1)(a+6)} =$$

17. Rendezendők a következő egyenletek:

$$a) \frac{9x+8}{6x+9} = \frac{3x+2}{2x+1}$$

$$b) \frac{8x-3}{2x+1} = \frac{3x+4}{x+1} + 1$$

$$c) \frac{x}{2} + \frac{x+1}{3} + \frac{x-1}{4} = \frac{2x}{5} + \frac{7}{4}$$

18. Rendezendők a következő egyenletek:

$$a) x = 1 + \frac{x}{2} + \frac{x}{4} + \frac{x}{8} + \frac{x}{16} + \frac{x}{32}$$

$$b) 0 = \frac{2x}{3} + \frac{x}{2} + \frac{x}{6} - 1\frac{3}{4}x + 2\frac{1}{8}x - 3\frac{9}{10}x + 61$$

$$c) \frac{307x}{16} + \frac{x-0.08}{5} = \frac{3x}{8} - 0.00925$$

19. Következő egyenletek rendezendők:

$$a) 12.9x - 1.45x - 3.29 - 0.99x - 11x + 0.32 = 0$$

$$b) \frac{a+b}{a-b} \frac{a^2-b^2}{ab} = x \frac{(a-b)^2}{ab}$$

$$c) (a-5b) n = (12a^2-4ab-5b^2) : (8a^2-2ab-3b^2)$$

Pál Gábor.

V. OSZTÁLY.

$$I. a) \left(\frac{5a}{9b} - \frac{3x^2}{4y^3} \right)^2 = ?$$

$$b) (25x^6 - 9x^4y)^2 : (5x^3 + 3x^2y) = ?$$

$$II. \text{ Megfejtendő ezen egyenlet: } \frac{13}{x-5} + \frac{3}{4} = \frac{65}{2x-10}.$$

$$III. \text{ Megfejtendő a következő egyenlet: } \begin{cases} \frac{5x-7}{7} + 8 = \frac{4+5y}{4} + 21 \\ \frac{3x+14}{8} - \frac{13-8y}{9} = 2. \end{cases}$$

IV. Positiv egész számokkal megfejtendő ezen határozatlan egyenlet:
 $25x - 11y = 20$.

V. Kifejtendő e kéttagu mennyiség magasabb hatványa: $(x^2 + 3y)^5 =$
és $2a - b^2)^4 =$

VI. Valaki 12mnyi kutat ásat; az első m.-ért fizet 4 frt 50 krt és minden következőért 40 krral többet; mennyibe került az egész kut s mennyibe az utolsó méter?

VII. Fejezzük ki a következő kifejezés hatványát: 1894^3

VIII. a) Egyszerősítendő a következő kifejezés:

$$3\sqrt{20} - 2\sqrt{54} + 7\sqrt{45} + 10\sqrt{180} - 8\sqrt{24} - 4\sqrt{96} + 11\sqrt{320} - 9\sqrt{150} - 3\sqrt{216} + 5\sqrt{405} = ?$$

b) Mekkora az alapja egy oly háromszögnek a melynek területe 204 dm² s magassága 16 dm?

IX. a Meghatározandó a következő kifejezés értéke:

$$\sqrt{25 - 70a + 129a^2 - 236a^3 + 235a^4 - 198a^5 + 121a^6} =$$

b) Mekkora a sugara oly körnek, melyben a szabályos háromszög egyik oldala = 6.66 m.?

X. a) Egy háromszög magassága 8 dm-rel nagyobb alapvonalánál, területe pedig 48 dm²; mekkora az alapvonala?

b) Valamely órának a perczmutatója 2.5 cm. hosszú; mekkora utat fut be a mutató hegye egy óra alatt?

Jakab Antal.

VI. OSZTÁLY.

1. a) Mekkora központi tartozik 248.6 cm² területű körszelőhöz, ha a leíró sugár 7.8 cm.?

b) $\frac{\sqrt{2} - \sqrt{-3}}{\sqrt{3} - \sqrt{-2}}$ kifejezésben a nevező gyöktelenítendő.

2. a) $(3a^2b - 5x\sqrt{-1})(3a^2b + 5x\sqrt{-1})$ szorzatnak értéke keresendő.

b) Eg. körgyűrű külső kerülete 345.9 dm., belső kerülete 138.4 dm.; mekkora ezen körgyűrű területe?

3. a) Egy elyipsis nagy tengelye 6.38 m., kis tengelye 5.16 m.; mekkora a középpont-kivülisége?

b) Egy körszelő területe 398.4 dm², központi szöge 19°8'39"; mekkora a körszelőt leíró sugár?

4. Következő kifejezések értéke meghatározandó logarokkal:

a) $\frac{0.78 \sqrt{0.34956} \cdot 89 \cdot 5 \sqrt[3]{63 \cdot 218}}{1.008^5} =$

b) $3 \sqrt[3]{\frac{0.8 \sqrt{7.7985}}{0.58^3}} =$

5. a) $47x = 255$ egyenletben mi az x értéke?

b) $\sqrt[4]{\frac{0.84 \sqrt{7.7985}}{0.093224^3}}$ kifejezésnek mi az értéke?

6. a) $\sqrt{\frac{2m\sqrt{a}}{3a\sqrt[3]{m}}} \sqrt[3]{\frac{3a^2 \sqrt{am}}{2m\sqrt{a^3}}}$ hányados logarozandó.

b) $\left. \begin{array}{l} 2^x 3^y = 15650 \\ 4^x : 3^y = 27865 \end{array} \right\}$ egyenlet rendszerben mekkora az x és y értéke?

7. a) Egy rhombus egyik átlója 62.3, másik átlója 8.07 cm; mekkorák a rhombus szögei?

b) Egy derékszögű egyenközény egyik oldala, melynek hossza 162.63 m., az átlóval 65°43'40" szöget alkot; mekkora a másik oldala és mekkora a területe?

8. Egy szabályos bur-hatszögben egy oldal hossza 704·29 cm.; mekkora az ugyanezen körhöz tartozó érintői szabályos tizenhatszög területe?

9. Egy háromszög egyik oldala 207·78 m., másik oldala 293·32 m., az ezek által bezárt szög $19^{\circ}21'58''$; mekkora a háromszög harmadik oldala?

10. Az egység sugárral leírt körben a sugárral egyenlő hosszúságú hurhoz tartozó körszeletnek mekkora a területe?

VII. OSZTÁLY.

I. Megfejtendő ezen egyenlet: $\frac{2x+7}{x+18} = \frac{x}{11}$.

II. Ezen adott gyökökből: 10 és $-\frac{2}{3}$; valamint $-\frac{4}{3}$ és 3, szerkesztendők az egyenletek s kimutatandók azok valódisága!

III. Megfejtendő a következő egyenlet: $2x^2 + 2x\sqrt{3} - \sqrt{2} = 0$ és gyöke lehetőleg végszerűsítendő.

IV. a) Bontsunk fel 20-at két részre oly módon, hogy az egyes részek négyzeteinek összege a lehető legkisebb legyen.

b) Fejtsük meg a másodfokúra redukálható következő egyenletet:

$$\frac{x^3+3}{17-x^3} = \frac{1}{x^3+3}$$

V. a) 3 és 8 közé ugy kell beiktatni 9 tagot, hogy ezekkel együtt egy új számtani haladványt képezzenek.

b) Valamely egyenes hasáb alapja szabályos nyolczszög, melynek egyik oldala 2·5 dm. magassága 2·3 dm., mekkora a hasáb köbtartalma?

VI. a) Mekkora azon egyenes hengernek felülete, a melynek palástja $141\cdot3\text{m}^2$, s az átmérője 2·5 m.?

b) Ezen végérhetetlen sornak: $0\cdot333\dots = \frac{3}{10} + \frac{3}{100} + \frac{3}{1000} + \dots$ mekkora az összege?

VII. a) 6 és $\frac{3}{1024}$ közé ugy iktatandó be 10 tag, hogy amazokkal együtt egy új mértani haladványt képezzenek.

b) A szabályos négyoldalú piramis alapéle $= 3\cdot4$ m., oldaléle 7·3 m., mily nagy a felszíne?

VIII. a) Valamely tartomány jelenlegi népessége 548,200 lakos, mekkora lesz a népessége 14 év múlva $1\frac{1}{2}\%$ -os évi szaporodás mellett?

b) Valamely szabályos hatoldalú csonka piramis alapéleinek hosszúsága 4·2 és 2·5 m., oldaléle 9·7 m.; mekkora a felszíne?

IX. Egy szabályos nyolcz lapu test mindenik éle 3·5 cm.; mekkora a térfogata?

X. a) Egy valaki 20,684 frtnyi adósságát 5% mellett törleszteni akarja 15 év alatt, mekkora lesz a törlesztendő összeg?

b) Mekkora átmérőjű golyót önthetni 50 kg. vashól, ha fajsúlya 7·2 g.?
Jakab Antal.

VIII. OSZTÁLY.

1. Két tőke 3 év alatt kamatokkal együtt 10626 frtra növekedett, ha az első tőke 3%-ra, a második 4%-ra van elhelyezve; ellenben a két tőke 5 év alatt kamatokkal együtt 11250 frtra növekszik, ha az első tőkét 4%-ra, a másodikat 3%-ra helyezzük el. Mekkora eredetileg a két tőke?

2. Két fényforrás intenzitásának az aránya 18 : 7, egymástól való távolságuk 5 m.; a két fényforrás között hová kell egy ernyőt helyezni, hogy azt mindkét fényforrás egyformán megvilágítsa?

3. a) $\sqrt[3]{x^4} - 3\sqrt[3]{x^2} = 54$ egyenlet megfejtendő.

b) Egy szabályos tizenkét oldalú összeg oldala 3·4 cm.; mekkora a területe?

4. Megfejtendő a következő egyenlet:

a) $\sqrt{x^{25} + 3x} = 5$

b) Egy szabályos tizenkétlap egy éle 8·4 cm., mekkora a felszíne?

5. a) Mekkora a Nap nappali ivének hossza Csik-Somlyón, azon napon, midőn a Nap eltérése $-17^{\circ}48'10''$? Csik-Somlyó földi szélessége $46^{\circ}22'$.

b) Egy derékszögű háromszög befogói 5 és 4 dm.; ha ezen derékszögű háromszöget átfogója körül megforgatjuk egy kettős kup iratik le; mekkora ennek felülete?

6. Meghatározandó Lissabon és London közötti távolság földrajzi mfdekben ezen városok földrajzi hosszából és szélességéből. Egy foknak 15 földrajzi mfd felel meg.

7. 320 dm³ térfogattal bíró légnemű test feszítő ereje 710 mm., midőn hőmérséklete 14°C.; mekkora lesz feszítő ereje, ha térfogata 400 dm³-re növekedik a hőmérséklete 0°-ra száll?

8. Egy hegy lábánál elterülő síkságon a magasság méréshez alapul vett távolság 685·48 m.; a hegy csúcsától az alaptávolság végeihez képzeletben húzott egyenesek hajlásszöge $40^{\circ}36'18''$ és $41^{\circ}58'3''$; mekkora ezen hegy relativ magassága?

Az írásbeli érettségi vizsgálat tétellei.

a) *A magyar nyelvből és irodalomból*: 1. Kik hatottak szép prózánk fejlesztésére és minő irányban? Dolgozta 7. Ezek közül 1 jeles, 5 jó, 1 elégséges.

2. Erdély szerepe a török hódoltság korában. (Nem választotta senki.)

3. Mit értünk az erély megmaradásának elve alatt? Dolgozta 5. Mind jó eredménnyel.

b) *Német nyelvből*: „Nagy Lajos és a nápolyi hadjáratok kezdete“ Schack B. „Magy. szövb. ném. ford.“ 37. sor). Dolgozott jelesen 5, jól 4, elégségesen 2, elégtelenül 1.

c) *Latin nyelvből*: „A vesztaszüzekről.“ Fordítás magyarból latinra. Dolgozott jelesen 2, jól 5, elégségesen 5.

d) *Görög nyelvből*: Homér Ilias XIX. ének 283—309. versig. Fordítás görögből magyarra. Dolgozott jelesen 5, jól 4, elégségesen 3.

e) *Mennyiségtanból*: 1. A vízszintes síkhoz $35^{\circ}25'15''$ szög alatt hajló irányban 600 m. sebességgel kilőtt ágyugolyó hány mp. alatt éri el legnagyobb magasságát, mekkora a hajlítási magassága és hajtási távolsága?

2. Budapesten, melynek földrajzi szélessége $47^{\circ}29'12''$, meddig tart a csillagászati szürkület a nyári napállás idején, mikor ugyanis a Nap eltérése (declinációja) $23^{\circ}27'54''$? Dolgozott jelesen 3, jól 6, elégségesen 3.

Irásbeli dolgozatok az 1894—5. tanévben.

Magyar nyelv.

I. OSZTÁLY.

1—2. Egyszerű másolás a helyesírás szabályaira. 3. Egyszerű mondatok. 4. Mondatelemző kérdések. 5. A béka és az ökör írásba foglalva. 6. Feleletek a feladott kérdésekre. 7. Egyszerű mondatok rendhagyó, személytelen és hiányos igékkel. 8. Az Okos leány leírása. 9. Beszédrészek, mint a mondat alanyai. 10. Beszédrészek, mint a mondat tárgyai. 11—13. Egyes mondatok a határozók használatára. 14. Attila, Isten ostora című olvasmány írásba foglalva. 15. Tulajdon jelző. 16. Számjelző. 17. Birtokos jelző. 18. Kiegészítőre vonatkozó mondatok szerkesztése. 19. A tücsök és hangya leírása prózában.

Nagy István.

II. OSZTÁLY.

1. Pusztá mondatok. 2. Tárgyas mondatok. 3. Jelzős mondatok. 4. -n, -ban, -ben ragos mondatok. 5. -nál, -nél ragos mondatok. 6. -ból, -ből, -ről, -ről, -től, -től, -ba, -be, -nak, -nek ragos mondatok. 7. -val, -vel, -ül, -ül ragos mondatok. 8. Névutós határozós mondatok. 9. Kapcsolt mondatok. 10. Választó és ellentétes mondatok. 11. Hely- és időhatározó m. mondatok. 12. Mód-, ok- és célhatározói m. mondatok. 13. Feltételes és megengedő m. mondatok. 14. Jelzői m. mondatok. 15. Összevont mondatok. 16. Összetett mondatok rövidítése. 17. „Furcsa faluk“ cz. olvasmány helyi alkalmazása. 18. Többszörösen összetett mondatképletek. 19. Körmondatok.

Kopatz J. Patrik.

III. OSZTÁLY.

1. A hangtanra. 2. A főnevek használatára. 3. A melléknevek használatára. 4. A számnevekre. 5. A névmásokra. 6. A jelentőmód használatára. 7. A kötőmód használatára. 8. Az egerek Achilleusa. 9. Az egyszerű mondat nemeire. 10. Az alanyra. 11. Az állítmányra. 12. A kiegészítőre. 13. A tárgyra. 14. A tulajdonság jelzőre. 15. Az értelmezőre. 16. A tulajdonság jelzőre. 17. A mennyiség- és birtokos jelzőre. 18. A szórendre. 19. Az alárendelt mellékmondatokra.

Glósz Miksa.

IV. OSZTÁLY.

1. A tanév kezdete. 2. Mire tanította Sokrates az ifjúságot? 3. Toldi I. énekének tartalma. 4. C. Marcius jellemének ismertetése. 5. Toldi II—III. énekének elbeszélése. 6. Menenius Agrippa meséjének ismertetése. 7. Toldi IV. énekének tartalma. 8. Toldi V. énekének tartalma. 9. Példák a jó hangzatra. 10. Cato életmódja. 11. Toldi VI—VII. énekének tartalma röviden. 12. A rómaiak erkölcei. 13. A várnai ütközet. 14. Toldi VIII—IX. ének tartalma röviden. 15. Példák a szóalakzatokra. 16. Példák a szóképekre. 17. Toldi X.

énekének rövid tartalma. 18. Arany „Koldus ének“-ében a tropusok. 19. Toldi XI—XII. énekének tartalma röviden.

Csató János.

V. OSZTÁLY.

1. A tavasz és az ifjúkor. 2. A vásár. 3. A testvéri szeretet. 4. A kutya. 5. Miért van oly sok város a folyamok partjára építve. 6. A hizelgő. 7. Hunyadi János (jellemzrajz). 8. Életrajz (Tetszés szerint való czimmel). 9. Az élet hasonló az utazáshoz. 10. A feudalizmus és annak szerepe a középkorban.

Pap András.

VI. OSZTÁLY.

1. A tudomány szeretete első kelléke a tanulni vágyásnak. 2. Az emberi élet korai és az év szakai. 3. Philaminte jelleme a „Tudós nők“ alapján. 4. Coriolan jelleme a dráma alapján. 5. Az állati szervek életműködése. 6. Szónoki érvek. 7. Szónoki beszéd. 8. Mire int minket a kikelet? 9. Mi volt az oka annak, hogy a francia forradalom oly romboló irányt vett. 10. Az emlősök és madarak összehasonlítása.

Haydn J. Hugó.

VII. OSZTÁLY.

1. Az élet szépségeinek feltételei. 2. Miben áll az igaz hazafiság? 3. Magány és társaság. 4. Egy szabadon választott magyar elégiának műtani taglalása. 5. Az emlékezet és képzelet. 6. Történeti és költött elemek a „Zrinyiász“-ban. 7. Az irányregény jogosultsága. 8. Az egyén, a család és a társadalom vallással és vallás nélkül. 9. Az éposz, regény és dráma közös jegyei és megkülönböztető vonásai.

VIII. OSZTÁLY.

1. A hegyek és tengerek jelentősége széptani, művelődési, politikai és gazdasági szempontból. 2. Pázmány Péter „Kalauza“ I. és II. könyvének ismertetése. 3. A közállapotok és országos események hatása irodalmunkra a renaissance korától a nemzetietlen korig. 4. A hőforrások. 5. Irodalmunk viszonya az angol, francia, német és olasz irodalomhoz a 16., 17. és 18. században. 6. A magyar honvédelmi rendszer fejlődése a legrégebb időktől a mohácsi vészig. 7. Jellemeztessenek azok a nevezetesebb szépirodalmi művek, melyek a reformkorszak eszméivel és törekvéseivel összefüggésben vannak. 8. A katolikus egyház és Magyarország ezer éves multja.

Kassai Lajos.

Német nyelvből.

III. OSZTÁLY.

1. Helyesírásra. 2. Állító és kezdő mondatok. 3. Az erős névragozás. 4. A gyenge névragozásra. 5. A melléknév ragozására. 6. A melléknév fokozására. 7. A határozott számnevekre. 8. A határozatlan számnevekre. 9. A személyes és birtokos névmásokra. 10. A mutató és visszamutató névmások begyakorlására. 11. A segédigék használatára. 12. A gyenge hajlítású igék cselekvő alakjára. 13. A gyenge hajlítású igék szenvedő alakjára. 14. Az erős

hajtogatásu igékre. 15. Das Schaf. 16—18. A rendhagyó igékre. 19. A viszonyszókra.

Glósz Miksa.

IV. OSZTÁLY.

1. A névszók ejtegetésére. 2. Az igeragozásra. 3—4. A határozókra. 5. Az előljárókra. 6. A szóképzésre. 7—8. Az egyszerű mondatra. 9. A szóegyeztetésre. 10. A jelzői genitivusra. 11. Az accusativus használatára. 12. A dativus használatára. 13—14. A viszonykiegészítők használatára. 15. Az egyenes szórendre. 16—17. A nyomatos szórendre. 18—19. Az igeidők használatára.

V. OSZTÁLY.

Fordítások magyarról németre: 1. A tölgy. 2. U. az, folyt. 3. A burgonya és dohány. 4. U. az folyt. 5. A tél. 6—7. U. az folyt. 8—10. A rózsa.

VI. OSZTÁLY.

Fordítások magyarról németre: 1. Az ember lelke. 2. U. az folyt. 3. A falu. 4. A város. 5—7. Az orozslán. 8—10. A méhek.

VII. OSZTÁLY.

Fordítások magyarról németre: 1. A Rajna. 2. U. az folyt. 3. „Hermann und Dorothea“ I—III. tartalma. 4. „H. u. D.“ IV—V. tartalma. 5—7. A hizelgő. 8. Sebus Johanna. 9—10. Vadászkalandok.

VIII. OSZTÁLY.

Fordítások magyarról németre: 1. Korona és kard. 2. U. az folyt. 3. Az első habsburgi szövetséges. 4. Minna v. Barnhelm“ I—III. felv. tart. röviden. 5. A zivatar. 6. U. az folyt. 7. A tavasz. 8—9. A buvár.

Haydn J. Hugó.

Latin nyelv.

I. OSZTÁLY.

1. Latin próbairás. 2. Egyes mondatok az I. igeragozás ind. praes. és az I. névragozás nominativusára. 3. Egyes mondatok az I. névragozás többi esetére. 4. Egyes mondatok a II. név- és igeragozásra. 5. Egyes mondatok a nemről szóló szabályokra. 6. Egyes mondatok a II. nr. tartozó nevek ragozására. 7. Egyes mondatok a III. név- és igeragozásra. 8. Egyes mondatok a *b* és *or* végzetű nevekre. 9. Egyes mondatok az *er* végzetű fő- és melléknevekre. 10. Egyes mondatok a *do*, *go*, *io* végzetű nevekre. 11. Egyes mondatok a *men* végzetű nevekre. 12. Egyes mondatok az *i* törzsű fő- és melléknevekre. 13. Egyes mondatok az *ab* és *ar* végű nevekre. 14. Egyes mondatok az *u* törzsű nevekre. 15. Egyes mondatok az ind., impf. és a III. nr. tartozó másnevekre. 17. IV. névragozás használatára. 18. V. névragozás használatára. 19. A rendhagyó nevek használatára. 20. A melléknevek tokozására. 21. A rendhagyó melléknevek használatára. 22—24. A számnevek használatára. 25—28. A névmások használatára. 29. Mutató névmásra. 30—31. Viszszavivó névmásra. 32. Kérdő névmásra. 33. Határozatlan névmásra, 34. I.

igeragozásra. 35. II. igeragozásra. 36. III. igeragozásra. 37—38. IV. igeragozásra vonatkozó magyar mondatok latinra fordítása.

Nagy István.

II. OSZTÁLY.

1—3. A cselekvő igeragozás gyakorlására egyes mondatok. 4—6. Egyes mondatok a szenvedő igeragozásra. 7—8. Egyes mondatok a körülírt igeragozásra. 9—10. Egyes mondatok a deponens igék ragozására. 11—12. Egyes mondatok a semideponens igék ragozására. 13—18. Vegyes gyakorlat az igék gyakorlására perf. és supinum törzs szerint. 19. Az I—II. ragozású álszenvedő igékre. 20. A III. ragozású álszenvedő igékre. 21. A *possum* és *edo* ragozására. 22. A *fero* és összetételei ragozására. 23. A *nolo, volo, malo* ragozására. 24. Az *eo, queo, nequeo* ragozására. 25. A hiányos igékre. 26. A személytelen igékre. 27. Az ige-határozókra. 28. Vegyes gyakorlatok. 29. Gyakorlatok a viszonzóakra. 30. Gyakorlatok a kötőszókra. 31—35. Vegyes gyakorlatok.

III. OSZTÁLY.

1. Az alanya. 2. A mondomány egyeztetésére. 3. A mondat bővülésére. 4. A nominativus és vocativus használatára. 5—8. Az accusativus használatára. 9. A városnevek szókötése. 10. Genitivus subiectivus és obiectivusra. 11. Genitivus qualitatisra. 12. Genitivus partitivus- és quantitatisra. 13. Genitivus obiectivus a melléknevek mellett. 14. Genitivus criminisre. 15. Alexander magnus et pirata. 16. Dativus commodi medeor stb. igék mellett. 17. Ablativus copiae- et inopiaere. 18. Az ablativus causae-re. 19. Az ablativus comparativusra. 20. Az ablativus locativusra. 21. Ablativus sociativusra. 22. Az ablativus absolutusra. 23. Az accusativust vonzó viszonzószók használatára. 24. Az ablativust vonzó viszonzószókra. 25. Az accusativust és ablativust vonzó viszonzószókra. 26—27. Az ablativus ismétlésére. 28. Cervus ad fontem. 29. Sol et Aquillo. 30. Ranae. 31. Croesus a Cyro rege Persarum vincitur. 32. Folytatás. 33. befejezés.

Glósz Miksa.

IV. OSZTÁLY.

1. A főnevekre. 2. A melléknevekre. 3—6. A névmásokra. 7. Az igék nemeire. 8. Az indicativus praesentisre. 9. Az indicativus perfectire. 10. A két futurumra. 11. Az indicativus imperfectire. 12. A coniunctivusra. 13. Az imperativusra. 14. A jelentőmódu mellékmondatokra. 15. A kötőmódu mellékmondatokra. 16. A jelentő- és kötőmódu mellékmondatokra. 17—18. A consecutio temporumra. 19. A kérdő mondatokra. 20. Az időhatározó mondatokra. 21. A hasonlító mondatokra. 22. A feltételes mondatokra. 23. A megengedő mondatokra. 24. Az okhatározó mondatokra. 25. A célzatos mondatokra. 26. A következményes mondatokra. 27. A visszavívó mondatokra. 28. A helyhatározó mondatokra. 29. A „hogy“ kötőszó fordítására. 30. A quominus használatára. 31. Az infinitivusra. 32. Az accusativus cum inf.-ra. 33. Az acc. cum inf.-ra. 34. A nominativus cum inf.-ra. 35. A nom. cum inf.-ra. 36. A supinumra.

Petres András.

V. OSZTÁLY.

1—7. A latinra fordítandó magyar szöveget esetről-esetre a tanár szerkeszti a T. Livii XXI. könyvéből feldolgozott olvasmányok nyomán. 8.

Scipio beszéde. 9. Folytatás és befejezés. 10. Hannibal beszéde. 11. A Ticinus melletti ütközet. 12. A Trebea melletti ütközet kimenetele. 13. Folytatás és befejezés. 14. A költő boldogsága. 15. Az actiumi győzelem. 16. A régi Róma. 17. A költő halhatatlan. 18. A fukar olvasójához. (A latinra fordítandó magyar szöveget a tanár készíti meg esetről-esetre az Anthologia Latinából feldolgozott szöveg nyomán.)

Nagy István.

VI. OSZTÁLY.

1. P. Vergilius Mars élete. 2. A vihar. 3. Neptunus lecsillapítja a háborgó tengert. 4. A trójaiak Didótól oltalmat kérnek. 5. A csalfa Iinon. 6. Aeneas álma. 7. Priamus halála. 8. Aeneas menekülése. 9. A történelem be-
cse. 10. A numidák királyi családja. 11. Jugurtha Hispaniában. 12. Cirta városának ostromlásáig történt események. 13. Folytatás. 14. Zama ostroma. 15. De imperio Gn. Pompei című beszéd tartalma. 16. A Manilius-féle törvényjavaslat. 17. Az ázsiai háború fontossága. 18. Lucullus magasztalása. 19. Pompeius fényes haditettei. 20. Az előbbinek folytatása.

VII. OSZTÁLY.

1. Cicero élete. 2. Cicero mint szónok. 3. M. Antonius életrajza. 4. Cicero panaszának okai. 5. A consulok dicsérete. 6. Cicero száfolja Antoniust. 7. Antonius mint Lupercus. 8. Cicero intelmei Antoniushoz. 9. Cicero Metellus Celert barátságáról biztosítja. 10. A római ügyek állása Caesar és Bibulus consulsága alatt. 11. Cicero kéri Atticust, hogy jöjjön Rómába. 12. Cicero bevonulása Rómába. 13. A baráti hűségről. 14. Cicero hadi tettei. 15. T. Maccius Plautus élete. 16. A vigjáték eredete és fejlődése a rómaiaknál. 17. Plautus műveiről. 18. A Trinummus tartalma. 19. Lysiteles monológja. (Trinummus, actus II.)

Kassai Lajos.

VIII. OSZTÁLY.

1. De legibus Numae. 2. De Tullo Hostilio. 3. De Caesare cum Gallis decertante. 4. De dictatura. 5. De Decemviris. 6. De Tito Manlio iuvene. 7. De Marci Valerii Corvi magna aetate. 8. De Socrate et Aeschine. 9. De Regulo. 10. De captivis Romanis post pugnam Cannensem. 11. Materia instituta porro tractatur et absolvitur. 12. De P. Cornelio Scipione natu maiore. 13. De Catonis natu maioris aequitate. 14. De Caio Mario. 15. De gladiatoribus Romanis. 16. Descriptio Syracusarum. 17. De genere vitae eligendo.

Glósz Miksa.

Görög nyelv.

V. OSZTÁLY.

1. Öt mondat az I. névragozásra. 2. Hat mondat a II. névragozásra. 3. Hat mondat a II. összevont névragozásra. 4. Hat mondat a III. névragozásra és pedig a néma és folyékony mássalhangzón végződő törzsűekre. 5. Hat mondat a hangzón végződő törzsűekre. 6. Öt mondat a névmásokra és számnevekre. 7. Öt mondat a három végződésű melléknevekre. 8. Hat mondat a két és egy végződésű melléknevekre. 9. Öt mondat a rendhagyó fokragozásra és igehatározókra. 10. Öt mondat az összevont igék ragozására. 11. Öt mondat a futurum és imperfectum ragozására. 12. Hat mondat a per-

fectum és plusquamperfectum ragozására. 13. Hat mondat az I. v. gyenge aoristus és futurum exactum ragozására. 14. Öt mondat a II. erős aoristus ragozására. 15. Hat mondat az I. és II. szenvedő aoristus törzs ragozására,

Pap András.

VI. OSZTÁLY.

1. A rendhagyó főnevekre. 2. A rendhagyó melléknevekre. 3. A „mi” végzetű igék első osztályára. 4. A „mi” végzetű igék második osztályára. 5. Az ige-törzs hangzóját megnyújtó rendhagyó igékre. 6—7. Az orrhangu rendhagyó igékre. 8. A verba inchoativára. 9—10. A vegyes törzsű rendhagyó igékre. 11. A folyékony rendhagyó igékre. 12. A jelzőre. 13. Az appositióra. 14. A genitivusra. 15. A dativusra. 16. Az accusativusra. 17. A „hota” használatára. 18. A célzatos mondatokra.

VII. OSZTÁLY.

1. Homeros Iliása I. é. 254—265. 2. Homeros Iliása I. é. 503—515. 3. Homeros Iliása II. é. 142—154. 4. Homeros Iliása VI. é. 369—380. 5. Homeros II. VII. é. 1—12. 6. Herodot lib. I. cap. 19. 7. Herodot lib. I. cap. 25. 8. Herodot lib. II. cap. 59. 9. Herodot lib. II. cap. 81. 10. Herodot lib. II. cap. 117.

VIII. OSZTÁLY.

1. Homeros Odys. II. ének 296—309. 2. Homeros Odys. V. é. 351—365. 3. Homeros Odys. VI. é. 1—15. 4. Homeros Odys. VIII. é. 182—198. 5. Xenophon memorab. 1. fej. 6. Xenophon memorab 4. fej. 7. Plato Critója 3. fej. 8. Xen. Socrates nevezetességei I. 21—23. 9. Xen. Socrates nevezetességei I. 46—48.

Petres András.

Görög pótló irodalom.

V. OSZTÁLY.

1. Kármán József irodalmi működésének méltatása. 2. Thukydides, mint történetírónak az olvasottak alapján irodalmi méltatása. 3. Kölcsey Ferencz irodalmi működésének méltatása az olvasottak alapján.

Szász Károly.

VI. OSZTÁLY.

1. Gróf Széchenyi István jellemzése. 2. Platon jellemzése. 3. Aristoteles ethikájának méltatása.

Glósz Miksa.

Számtan.

I. OSZTÁLY.

1. Egy takarékpénztárban van 87603 frt 87 kr, meg 6459 frt 69 kr betét 975 frt 78 kr, kamatot befizettek 3786 frt 75 krc, hány frt és kr áll rendelkezés alatt?

2. Egy kereskedésben a szövetnek az ára 8093·04 frt, a kész ruha áll 708·62 frtba, követelése van 6075·98 frt, készpénzben 970·98 frt, meennyi azon kereskedés vagyona?

3. a) Egy uradalomnak 690864·047 négyszögméter birtoka van, de

abból elárusítanak 8907·98 négyszögmétert, következésképpen hány négyszögméternek birtokosa?

b) Egy város erdőséget vett 875964·95 frttal, azelőtt a pénztárban volt 1957867·08 frt. hány frt marad rendelkezés alatt?

4. a) Egy hectoliter gabonának az ára 7 frt 34 kr, mi az értéke 5206 hectoliter gabonának?

b) Egy kilogramm kávénak az ára 2·18 frt, mi az értéke 879·65 kilogramm?

5. Ha egy hectoliter búzának az ára 6·98 forint, és egy kereskedő 675·04 hl-t vásárol, mennyit kell fizetnie?

6. Egy takarékpénztárnak 89075 frt jövedelme van, ha ennek a birtokosa 508 ember hány forintot esik ebből egyikre?

7. Egy kereskedő megrendelt 9705·085 kilogramm cukrot, az átvétel-nél egy süveg 9·06 klgr., hány süveg áll rendelkezésére?

8. Ha egy hectoliter gabonának az ára 3·04 forint és egy ember elad 436·09 hectolitert; de ebből lefizeti 86·69 frt adósságát, ezen lefizetés után hány frttal rendelkezik?

9. Ha egy derékszögű paralelogrammának az alapoldala 968·08 m. és a magassága 7·36 m., hány négyszögméter a területe?

10. Tényezőkre bontandó 5400 és 8600.

11. Keresendő 3276 és 9867 számok legnagyobb közös osztója.

12. Keresendő 77, 35, 42, 26, 69, 65, 2, 5 számok legkisebb közös többsége.

13. Egy embernek adósságot fizettek 264 $\frac{2}{3}$ frtot, még volt 17 $\frac{3}{8}$ frtja, és gabonát adott el 79 $\frac{4}{10}$ frtéért; hány frtja van összesen?

14. a) Egy tisztviselőnek havi fizetése 84 $\frac{9}{10}$ frt, ebből megtakarított 36 $\frac{2}{9}$ frtot, mennyit költött el?

b) Egy vendéglőben 63 $\frac{4}{6}$ klgrm kávéból elfogyasztottak 24 $\frac{3}{7}$ kilogramm, mennyi van még rendelkezés alatt?

15. a) Ha egy liter bornak 1 $\frac{7}{9}$ frt az ára, akkor 48 liternek hány frt az ára?

b) Ha egy hltr gabonának az ára 6 $\frac{4}{6}$ frt, akkor 32 hltrnek mennyi az ára?

16. Egy kereskedésben van 902 $\frac{14}{10}$ mtr szövet, abból eladnak 375 $\frac{12}{10}$ mtrt, hány méter marad meg?

17. a) Ha egy méter szövetnek az ára 4·05 frt, akkor 37·69 frttal hány méter szövetet lehet venni?

b) Eladandó 68·03 méter szövet, és egy méternek az ára 2·86 frt, mennyi az értéke?

18. Ha egy hltr gabonának az ára 8 $\frac{3}{6}$ frt, kérdés 96 $\frac{2}{6}$ frttal hány hectolitert lehet venni?

19. Egy embernek fizetnek 459 $\frac{6}{8}$ frtot és 587 $\frac{4}{6}$ frtot, meg 98 $\frac{2}{3}$ hány frtot tehet takarékpénztárba?

Sipos Sándor.

II. OSZTÁLY.

I. Egy tisztviselő évi fizetése 1950 frt, kiadásai ezek: lakásra 320 frt, élelemre 774·5 frt, ruházatra 103·75 frt, fűtésre és világításra 107·5 frt, háztartási beszerzésekre 89·45 frt, egyéb kiadásra 345·87 frt. Mennyit takarított meg?

II. Valamely 538 $\frac{3}{10}$ frtot tevő adósságból időközönként törlesztetik 86 $\frac{1}{10}$, 104 $\frac{3}{10}$, 118 $\frac{7}{10}$ és 158 $\frac{37}{10}$ frt; mily nagy még a tartozás?

III. Mennyibe kerül egy derékszögű 9·25 m. hosszú, 34·096 m. széles udvar kiköveztetése, ha 1 m²-ért 3·075 K. fizettetik?

IV. Egy olajjal telt hordónak sulya 563¹/₂ kg. külön a hordó sulya 32³/₄ kg.; mennyi olaj van a hordóban s mennyi annak az ára, ha kgja 1¹/₂ koronába számítatik.

V. Egy valaki vásárol 41 hl. búzát 7·5 frtjával, 2·5 hl. rozst 3·25 frtjával, 125 hl. árpát 2·75 frtjával s 56 hl. zabot 2·1 frtjával; mennyi pénzt költött el összesen? (röviden).

VI. a) Ha 199 kg. kávénak az ára 398 frt; mennyi az ára egy kg. kávénak?

b) Az a ki 16 nap alatt elkölt 127·2 frtot, mennyit költ el egy nap alatt?

VII. a) 5¹/₂ mázsa kerül 53⁴/₅ K-ba; mennyibe kerül egy mázsa?

b) Ha 0·5 hl. bornak az ára 16 frt; mennyi az ára 1 hl. bornak? (röviden).

c) Ha 2·5 m. posztónak az ára 17·5 frt; mennyi az ára 1 m. posztónak? (röviden).

VIII. a) Ha 2³/₄ ha-t tevő szántóföld eladatott 5040·67 K. ért; mennyibe kerül egy ha?

b) Ha 9⁵/₈ m. valamely portékából kerül 22·75 K.-ba; mennyibe kerül egy meter?

IX. Közönséges törtekké változtatandók a következő szakaszos tizedes törtek: 0·270 és 0·571428.

X. Kiszámítandó századokig való pontossággal, mennyi:

a) $5·782 + 3·819 - 5·458 + 19·07 - ?$

b) $17·3926 + 7·3945 - (11·8135 + 0·9205) = ?$ és

c) százezredig való pontossággal: $4·123 + 7·369 + 4·203 + 6·73294 + 0·042 + 68 + 9·413694 + 6·122 = ?$

XI. a) Az első erdélyi vasut hossza 27·79 ausztriai mérföld 7·56594 kilometer? (röviden 2 tizedessel).

b) Buda, a várhegy legmagasabb pontja 537·52 bécsi láb; vajjon hány meter; ha egy bécsi láb 0·31608 meter? (röviden 2 tizedessel).

XII. Egy áru szállitmány 546·34506 bécsi font; vajjon hány kilogramm, ha 1 kg 1·7855 bécsi font? (röv. 2 tized).

XIII. a) Fejezzük ki kisebb számokkal a következő arányokat: 132 : 168 és 80 : 48.

b) Fejezzük ki legkisebb egész számokkal a következő arányokat: $12\frac{1}{2} : 8\frac{3}{4}$ és $16\frac{2}{3} : 6\frac{2}{3}$.

XIV. a) Milyen alakot vehet fel a következő aránypár a nélkül, hogy megszűnnék helyes maradni: 6 : 2 - 12 : 4.

b) Fejezzük ki egész számokkal a következő aránypárt $\frac{1}{2} : \frac{2}{3} = \frac{3}{6} : \frac{4}{6}$.

XV. a) Valamely malomban 16 óra alatt megőrölnek 5 hl. rozst; hány óra alatt örölnek meg 68 hl-t?

b) 36 munkás valamely munkát elvégez 22 nap alatt; hány munkás fogja azt a munkát 8 nap alatt elvégezni?

XVI. A marhahus főzés által 15%-ot, sütés által pedig 19·2%-ot veszít; ha 3 kg. marhahus főzetik vagy süttetik meg; mennyi a suly vesztesége?

XVII. Egy olajjal telt hordónak sulya 875·5 kg; mit kell az olajért fizetni, ha az olaj netto kgjának az ára 0·36 frt s ha 4³/₄%-os tárát számítanak?

XVIII. Bizonyos alkusz másnak megbizásával vesz 1245 kg. czukrot, kg.-ját 0·56 K.-án; az alkuszdíj $\frac{1}{2}$ %-a, a mi a számla összege?

XIX. Egy valaki valamely áruból vesz 738 kg-ot, kg-jáért fizet 68²/₅ frtot; ha azonnal fizet 3¹/₂%-os lerovat engedtetik; mennyit kell azonnal fizetnie?

Jakab Antal.

III. OSZTÁLY.

1. Következő aránypárok a legkisebb egész számokban fejezendők ki:

$$a) 9\frac{17}{18} \quad 10\frac{1}{9} = 27\frac{2}{9} : x, \quad b) 7\frac{4}{5} \quad 2\frac{1}{6} = x : 5\frac{5}{8}$$

2. a) Egy szekér széna kerül 28¹/₂ frtba és a szekérrel együtt tett 1975 kgot; ha a szekér súlya 280 kg., mennyibe kerül 100 kg. széna?

b) Két kereskedő együtt vesz 2385 kg. olajat; egyik megtart 1842 kgot és fizet 1473³/₈ frtot. Mennyi olaj jut a másiknak és mennyit kell érte fizetnie?

3. a) 2·37 m. hosszú öntött vas kihülés után 0·23 dm-rel lett rövidebb; hány %-ot tesz ezen rövidülés?

b) Mily tőkének tesz havi kamatja 326 frt 60 krt 5³/₄ %-al számítva?

4. a) 4 arató 6 nap alatt, naponként 15 órát dolgozva, 9 holdat képes learatni; 12 holdra hány arató kell, hogy 8 nap alatt, 10 munka-óra mellett, az aratás be legyen végezve?

b) 40 m. hosszú, 5 m. magas és 75 cm. vastag falat elkészít 15 kömives 10 nap alatt, ha naponként 12 órát dolgoznak; mily magas azon 50 m. hosszú, 1 m. vastag fal, melyet 18 kömives, naponként 11 órát dolgozva, 25 nap alatt tud elkészíteni?

5. a) Ha 100 frt 1 év alatt 5 frtot kamatoz, mennyit jövedelmez 3748 frt tőke 2¹/₄ év alatt?

b) Ha 2345 frt 50 kr 3 és ¹/₂ év alatt 328 frt 37 krt kamatoz, mennyi kamat esik 100 frt után 1 évre?

6. a) 4567 frt 80 kr 5·5%-al mennyi idő alatt kétszereződik meg?

b) 8765 frt 9 kr 3 év és 5 hónap alatt 4¹/₂%-al mennyi kamatot hoz?

7. a) 2345 frt kölcsön után 42 napra mennyi kamatot kell fizetni 7 %-al számítva?

b) Mennyi idő alatt kapunk 9421 frt 28 kr tőke után 5%-al 270 frt kamatot?

c) Ha valamely tőke 6%-al kamatozik, hány év alatt kétszereződik meg?

8. a) A tartozik B-nek 5 év múlva 1245 frtot fizetni; mennyit kellene 2 év múlva fizetnie 5¹/₂ %-os leszámolás mellett?

b) Valakinek a házáért 25230 frt készpénzt vagy 9 hónap múlva fizetendő 26355 frtot ígérnek; melyik ajánlat előnyösebb, ha 5-os leszámolást teszünk?

9. a) Valaki 4 hónap múlva fizetendő 3210 frt tartozását most (t. i. 4 hónappal előbb) 3147 frttal kiegyenliti; hány %-os volt a lerovat?

b) Valaki 1234 frt tartozását 1200 frttal rója le; mennyi idővel fizette tartozását hamarabb, ha a lerovat 50%-os volt?

10. a) Valaki 2345 frt 80 krral egyenliti azon tartozását, melyet 1 év és 2 hónap múlva lett volna köteles lefizetni; mekkora volt a tartozás, ha a lerovat 4¹/₂%-al számítottott?

b) Egy kereskedő 3 hónap múlva fizetendő 1000 frt értékű árucikkért 980 frt készpénzt fizet; hány %-os a lerovat (pro anno)?

11. a) Mikor kellene 1800 frt tartozást egyszerre lefizetni, ha abból

300 frt 1 év múlva, 400 frt $2\frac{1}{2}$ év múlva és a maradék $3\frac{1}{2}$ év múlva kamattal nélkül visszafizetendő?

b) Valamely adósság $\frac{1}{4}$ része 3 hónap múlva, $\frac{1}{8}$ része 6 hónap múlva, a többi része 9 hónap múlva lenne fizetendő; mikor van az egyszerre fizetés középhatárídeje?

12. a) Valaki 2548 frt 80 kr tartozását 1 és $\frac{1}{2}$ év múlva tartozik lefizetni, de abból 500 frtot 4 hó múlva, 200 frtot 1 év 3 hó múlva lefizetett; mennyi idő múlva tartozik lefizetni a többit?

b) A porcellán készítéséhez kell 25 rész agyag, 5 rész kavics, 1 rész gipsz; mennyi van ezekből 105 kg. porcellánban?

13. a) Valaki 1160 frt örökségét 3 rokouának hagyta, oly módon, hogy A kapjon kétannyit, mint B, C háromannyit, mint B és még 200 frtot; mennyit kap mindenik?

b) Valaki 12500 frt vagyonát 3 élő fiának és egyik elhalt fia 3 árvájának hagományozza: mennyit kap mindenik?

c) Ötön 846. m. vásznat vettek; A 20, B 24, C 32, D 36 és E 48 frtért mennyit kap belőle?

14. a) Egy pénzverőnek 900 és 600 ezredrészű aranya van, de 6 klgr. 700 ezredrészűre volna szüksége, mennyit kell venni azokból?

b) Egy ezüstmivesnek 650 ezredrészű 8·5 dg. ezüstre van szüksége, azonban nincs neki más, csak 720 ezredrészű és tiszta ezüstje, minélfogva vörös rézet is kell vegyíteni hozzá: mennyit kell azokból összetenni?

15. a) 3456 forint 60 kr 5 év 6 hónap alatt 648 frt 50 kr kamatot hozott; hány %-al gyümöleszött?

b) Mennyi ideig kell kamatoznia 2000 frt tőkének $4\frac{1}{2}$ %-al, hogy 1200 frt kamat gyűljön össze?

16. a) Junius 30-án fizetendő váltóinak, mely 3210 frtról szól, mi a mai (ápr. 27.) értéke, ha a lerovat $5\frac{1}{2}$ %-al számítatik?

b) Valaki olyan tőkért, melyet 4 év múlva kellett volna törlesztenie, azonnal fizet 1600 koronát; a lerovat 288 korona; hány %-os az engedmény egy évre?

17. a) Valaki 3456 frt tartozását, melyből 1456 forintot azonnal, a többit 5 havi időközökkel négy egyenlő részletben tartozik megfizetni, mennyi idő múlva fizetheti le egyszerre?

b) Egy év és 8 hó múlva fizetendő 2100 frt tartozásnak $\frac{2}{3}$ részét 7 hónap múlva megadja az adós; mennyi ideig maradhat nála a tartozás többi része?

18. a) egy földmunka keresztülvitelében 4 vállalkozó következőleg vett részt: A 36 munkással 20 nap, B 25-tel 24 nap, C 35-tel 16 nap, D 48-al 15 nap. Az összes költség 2600 frt, hogyan oszlik a vállalkozók között?

b) 720, 800, 940 ezredrészű ezüsből és vörös rézből 10 kg. 760 ezredrészű ezüstöt kell vegyíteni; hány kg-ot kell venni mindenik fajtából?

19. a) Kr. u. az első században 40 urna közönséges uj bor 300 sestertiusba került; hány fillér volt egy liter, ha egy urna 13·13 liter és 100 sestertius 11·74 koronát tesz?

b) Egy német mázsában van 100 font; minden ilyen font 0·5 kg.; hány frtba kerül abból az árucikkéből 100 kg., melyből 3 német mázsa 208 $\frac{1}{2}$ márka, ha 100 márka 56 $\frac{3}{5}$ frt?

IV. OSZTÁLY.

I. Meghatározandók a következő összegek értékei:

a) $(+7a) + (+11a) = ?$ b) $(-5a) + (12a) = ?$ c) $(-4a) + (-9a) = ?$
 d) $(+3a) + (-11a) = ?$ e) $(-3a) + (-2a) + (-a) + (+2a) + (-a) + (+6a) = ?$

II. A zárójelek eltávolítása után egyszerűsítendők a következő kifejezések: a) $25a^2b^3 - 196^3 - \{36^2 - [4a^2b^3 - (56^3 - 6ab)] - 8a^2b^3\} = ?$

III. Elvégzendők a következő szorzatok:

a) $(9a^4bc^3 - 5a^3b^2c^4 - 3a^2b^3c^5 + 7ab^4c^6 - 2) \cdot 4a^2bc^2 = ?$

b) $-5a(3a^2 + 5a + 7) + 3a(4a^2 - 6a - 8) = ?$

c) $7a^2b(2a^2b - 2ab^2 - 3ac^2 + 3b^2c) - a^2b(14ab - 21bc) = ?$

IV. a) $2a^4 - 3a^3(4a^2)(2a^6 - 3a^5 + 5a^4) = (7a - 3b)(7a + 3b) - (7a + 8b)^2 = ?$

b) $74^2 = ?$

V. a) $(5x^2 - 3x)^2 = ?$ b) $67^3 = ?$

VI. a) $(-32x^6y^6z^3) : (-8x^3y^2z) = ?$ b) $(-288a^{3n+x-2}) : 9a^{2n-x+1} = ?$

c) $(18am^2y^3 - 26bmy^3 + 36cy) : (-3y) = ?$

d) $10x^4y^2z - 25x^3z^2 - 15x^0y^2z^3 + 5xy^2z^4) : 5xy^2z = ?$

VII. a) $(27x^6y^4z_4 - 30x^4y^6z_6 - 77x^3y^6z_6 + 72x^2y^7z_7 - 55xy^8z_8) : (3x^2y^2z^3 - xy^3z^4 - 11y^4z^5) =$

b) $(x^6 - y^6) : (x - y) =$

VIII. a) Valaki januáriusban megtakarított 1 krt és minden következő hónapban háromszor annyit, mint az előbbiben; mennyit takarított meg decemberben?

b) Valamely geometriai haladvány első tagja $\frac{1}{641}$ hányadosa 2; mekkora a 10-ik tag?

IX. Valaki 6-szor tesz a lotteriára; először 10 krt s minden következő húzásra kétszer-annyit, mint az előtte valóra; a hatodik húzásnál nyer s utolsó betétét 4800-szor kapja vissza. Mennyit nyer s mennyit rakott összesen?

b) Mi ezen geometriai haladvány: 2, 6, 18, 54, 172   nyolcz tagjának az osszege?

X. Az egyszerű tényezők felkeresése után meghatározandó a következő mennyiségek legnagyobb közös osztója: a) 60060 és 117810, b) $165xyz$ és $114x^2y^3a$.

XI. A következő algebrai kifejezések legnagyobb osztója keresendő: $6x^5 - 4x^4 - 11x^3 - 3x^2 - 3x - 1$ és $4x^2 + 2x^3 - 18x^3 + 3x - 5$.

XII. Egyszerűsítendők a következő algebrai kifejezések: $\frac{x}{x^2-1}$
 $+ \frac{x^2+x-1}{x^3-x^2+x-1} = ?$

XIII. Egyszerűsítendők a következő algebrai kifejezések: $\frac{2x^2+2xy}{2xy+3y^2}$
 $\frac{4x^2+4xy-3y^2}{4xy}$

XIV. a) $\left(\frac{1}{a-b} - \frac{1}{a-b} + \frac{a}{a^2-b^2}\right) \cdot (a^2-b^2) = ?$

b) $\frac{5m^2n^2}{7p^2q^2} \cdot \frac{3m^2-5n^2-7mn}{6p^2+9q^2-11pq} = ?$

V. OSZTÁLY.

1. Az alábbi tényezőkből kihozott szorzat közös nevezővel látandó el és egyszerűsítendő :

$$a) \left(\frac{3x^4}{a^4} - \frac{4x^2y^2}{a^2b^2} + \frac{8x^2}{a^2} - \frac{44^4}{b^4} + \frac{8y^2}{b^2} - 3 \right) \left(\frac{4x^3}{a^2} + \frac{2y^2}{b^2} - 1 \right)$$

$$b) \left(\frac{5y^2}{12} - y^2 + \frac{5z^2}{3} \right) \left(\frac{6y}{5} - \frac{3z}{2} \right) \left(\frac{2y}{3} + z \right)$$

$$2. \left. \begin{array}{l} \frac{3}{x} + \frac{8}{y} = 3 \\ \frac{15}{4} - \frac{4}{x} - \frac{4}{y} = 4 \end{array} \right\} \left. \begin{array}{l} 3x - y - z = 10 \\ \frac{x}{3} + \frac{y}{4} + \frac{z}{2} = 13 \\ \frac{x}{2} + \frac{y}{8} + \frac{z}{5} + 10 \end{array} \right\} \text{ egyenlet-rendszereket a hasonlítási módszerrel kell megfejteni.}$$

$$3. a) \left. \begin{array}{l} \frac{1}{y} + \frac{1}{z} = a \\ \frac{1}{x} + \frac{1}{z} = b \\ \frac{1}{x} + \frac{1}{y} = c \end{array} \right\} \text{ egyenlet-rendszer megfejthető az összevonás módszerével.}$$

$$b) \left. \begin{array}{l} \frac{x+y}{7} = \frac{4}{5} \\ \frac{x}{1} = \frac{1}{1} \\ \frac{y+4}{2} = \frac{1}{2} \end{array} \right\} \text{ egyenlet-rendszer megfejthető a Bezout-féle módszerrel.}$$

4. a) Egy férfiak- és nőkből álló társaság 60 forintot költött; hány nő volt a társaságban, ha minden férfit 4 frt és minden nőre 2 frt esett?

b) Valaki 10, 5 és 1 forintosokkal akar fizetni 682 forintot; e pénzfajok mindenik fajából mennyit ad ki, ha a 10 frtosok száma egyenlő 5-ösök és egyesek számának összegével?

5. a) $\left(\frac{5a^3}{7} - \frac{5a^2b}{6} + \frac{3ab^2}{5} - \frac{2b^3}{3} \right)^3$ és 0.007032^2 hatványmennyiségek hatvány eredményei megkeresendők.

b) Egy háromszög, melynek alapja 3 dm. és 2 cm., egyenlő oly egyenközénnyel, melynek területe 24883 cm²; mekkora ezen háromszög magassága?

$$6. a) \left(\frac{x}{2} - \frac{y}{3} \right)^5 =$$

b) Egy számtani haladványnak hányadik tagja 98, ha az első tagja 5 és különbsége 3?

c) Egy számtani haladvány első tagja 4, 50-ik tagja 126.5, mekkora a különbsége?

7. a) Mekkora az 1—49-ig haladó páratlan számok és 2—88-ig terjedő páros számok összege?

b) Valamely számtani haladványban az első tag = 1, és az első 40 tag összege 9400; mekkora a különbség, és az utolsó tag?

c) Valamely számtani haladvány 11-ik tagja 47, 19-ik tagja 75; mily nagy a 283-ik tag?

8. Keresendő a köv. szorzatok és hányadosok értéke:

$$a) (2\sqrt{2+2\sqrt{-2}}) (2\sqrt{2-2\sqrt{-2}}) =$$

$$b) (x+1+\sqrt{-3})(x+1-\sqrt{-3})=$$

$$c) (\sqrt{-20}-\sqrt{-15}) : \sqrt{-5} =$$

$$d) \left(\frac{x}{a}-\frac{y}{b}\right) : \sqrt{\frac{a}{x}} + \sqrt{\frac{b}{y}} =$$

9. Gyöke keresendő a köv. kifejezéseknek:

$$a) \sqrt{(25-70a+139a^2-236a^3+2335a^4-198a^5+121a^6)} =$$

$$b) \sqrt{\left(\frac{4a^6}{9b^4} + \frac{10a^3}{9b^2cd^4} + \frac{25}{30c^2d^8}\right)} =$$

$$c) \sqrt{785 \cdot 6809} =$$

$$d) \sqrt{29 \cdot 986576} =$$

10. A köv. kifejezésekből harmadik gyök vonandó:

$$a) \sqrt[3]{x^3-6xy^2+12xy^2-8y^3} =$$

$$b) \sqrt[3]{\left(\frac{64m^6}{125n^6} - \frac{16m^3}{25n^2p^2} + \frac{4n^3}{15p^4} - \frac{n^6}{27m^3p^6}\right)} =$$

$$c) \sqrt[3]{25 \cdot 634} =$$

Pál Gábor.

VI. OSZTÁLY.

I. a) Eltávolítandók a negatív kitevők a következő kifejezésekből:
 $3xy^2$, $3a^3b^{-3}$, $ab^{-1}x^{-1}y$.

b) Egy kerek tónak kerülete 94·25 m; mekkora a területe?

II. a) Ezen tizes számrendszerbeli szám: 10954 kifejezendő az ötös számrendszerben.

b) Két koncentrikus kör sugarai 6 és 4 dm; mekkora körgyűrű területe?

III. a) $\log(xyz) = ?$; $\log(4xy) = ?$; $\log[2(x^2-y^2)] = ?$.

b) Mekkora a 4 meter sugaru körben a szabályos négyszög egyik oldala által alkotott körsegmentum területe?

$$IV. a) \log \sqrt{\frac{3^4 \sqrt{17} \sqrt{13}}{97(14)^2 \sqrt{69}}} = ?$$

b) Valamely derékszögű háromszög egyik befogója 3 m., másik befogója 4 m.; mekkorák mindkét hegyes szögnek függvényei?

V. Határoztassék meg azon egyenszárú háromszög, melynek magassága 342.05 m. az alapon nyugvó egyik szög $= 30^\circ 42' 15 \cdot 08''$!

VI. A szabályos huszszög egyik oldala 12·25 cm. Meghatározandó a területe, a beírt és körülírt körök sugarai.

VII. Mily nagy a 4.18 m. sugaru körben a 75° -nyi középponti szöghöz tartozó körsegmentum területe?

VIII. Valamely háromszögben az a -oldal $= 38 \cdot 64$ m. b szög $= 36^\circ 48' 12''$, s a c szög $= 65^\circ 36' 28''$; mekkorák a többi részek s mekkora a terület?

IX. Valamely háromszögben az a oldal $= 304 \cdot 4$ m. $b = 101 \cdot 7$ m. $c = 118 \cdot 9$ m.; mekkora a terület és mekkorák a szögek?

X. Valamely négyszögben az egyik átló $= 100 \cdot 5$ m. a másik $120 \cdot 4$ m., az átlók közé zárt szög $75^\circ 25' 15''$; mekkora a négyszög területe?

Jakab Antal.

VII. OSZTÁLY.

1. a. Valamely derékszögű egyenközény hossza 7 méterrel nagyobb, mint a szélessége, a területe 494 m²; mily hosszúak az oldalai?

b) $\left(\frac{a-x}{x-b}\right)^2 = 8, \frac{a-x}{x-b} - 15$ egyenletnek melyek a gyökei?

2. a) A 600 méter kezdő sebességgel tetőirányosan kilőtt fegyvergolyó hány másodpercig emelkedik és mekkora magasságot ér el?

b) Mekkora az egy derékszögű egyenközény oldalai, melynek kerülete 252 m. és területe 3888 m²?

3. a) Milyen jelűek az $x^2 - 12x - 28 = 0$ egyenlet gyökei?

b) $35x^2 - 24x - 4 = 0$ egyenletnek melyek a gyökei?

4. a) Összeállítandó azon egyenlet, melynek gyökei: $2a + 36\sqrt{2}$ és $2a - 36\sqrt{2}$.

b) $x^2 + \left(\frac{32}{x}\right)^2 = 260$ biquadraticusra vezető egyenlet megfejtendő.

5. a) $5\sqrt[3]{3} + 4\sqrt{3} = 10$ egyenlet megfejtendő.

b) Egy ötoldalú oszlop magassága 1 dm és 8 cm., térfogata akkora, mint egy oly kockáé, melynek éle 8 cm.; mekkora az ötoldalú oszlop alapéle?

6. a) A következő reciproc-egyenlet megfejtendő:

$$x^4 + 8x^3 + 2x^2 + 8x + 1 = 0.$$

b) A négyzet alappal bíró, ferde állású hasáb alapéle 8·3 dm., oldaléle 1·8 m., ennek hajlásszöge az alaphoz 80°30'; mekkora a hasáb térfogata?

7. a) A 600 m. kezdő sebességgel kilőtt fegyvergolyó hány másodperc alatt éri el a 7·5 km. magasságot?

8. a) Valamely mértani haladvány első három tagjának az összege 156, az első tag 16; mily nagy a hányados?

b) X^6 és y^8 közé olyan 7 tagot kell iktatni, melyek e kettővel együtt mértani haladványt adnak.

c) A hideg földöv határának földrajzi szélessége 66°32'33"; mekkora ezen párhuzamos körnek forgási sebessége?

9. a) 8760 frt mennyi idő alatt növekedik 12345 forintra 4·5%-os kamatos kamattal, ha a tőkésítés félévenként történik?

b) Földünk sugara 859·5 földrajzi mérföld és a hideg földöv határát képező sarkkör földrajzi szélessége 66°32'32"; mekkora a hideg földövnél, mint gömb-süvegnek területe?

10. Milyen utólagos évi járadékra tarthatunk igényt 15 éven át, ha megelőzőleg 25 éven át minden év elején 125 frt betétet fizettünk és ha 5%-os kamatos kamatot számítottunk?

VIII. OSZTÁLY.

I. a) Mely helycserélések képezhetők „Roma” szóból és hányadik füzeté ez „mora”?

b) Mily távol vannak egymástól ama pontok, melyekben a koordináták: $x_1 = 7·5$, $y_1 = -4·5$; $x_{11} = -8·5$, $y_{11} = 9·5$?

II. a) Mily nagy oly derékszögű háromszögnek a befogója és t területe, melynek átfogója $c = 7·35$ m., másik befogója $b = 1·16$ m.?

b) 12 pont között hány egyenest húzhatni?

III. a) $(x^2 + 2y^2)^4 = ?$

b) Valamely körben az $50^\circ 20'$ -nyi központi szöghöz tartozó ív hosszúsága $20\cdot43$ m.; mekkora e körsector területe?

IV. a) $(1\cdot055)^{14} = ?$

b) Valamely derékszögű háromszögben a derékszög csucsából az átfogóhoz induló merőleges az átfogót oly két metszetre bontja, melyeknek egyike $22\cdot04$ és másika $1\cdot96$ m.; mekkorák az eredeti háromszögben a hegyes szögek függvényei?

V. A folyam egyik oldalán a part hosszában $41\cdot2$ m. hosszú alapvonalat mértünk meg, melynek végpontjaiból a folyam tulsó partján egy czölöp $68^\circ 4' 13''$ és $71^\circ 13' 10''$ -nyi szögeket képez az alapvonalal; mily széles a folyam?

VI. Valamely utasnak 520 kmnyi uthoz 3 nappal többre van szüksége, mint más olyan utasnak, ki naponként 12 kmrel nagyobb utat tesz meg; hány nap alatt végzi a két utas mindegyike az 520 kmnyi utat?

VII. Meghatározandó egy háromoldalú csonka gula köbtartalma, ha a nagy alapéle 60 cm., a kis alapéle 36 cm. s a csonkagula magassága 50 cm.

VIII. Arad földrajzi szélessége $46^\circ 9' 30''$, hossza $38^\circ 59' 11''$; Nagy-Szeben földrajzi szélessége $54^\circ 47' 4''$, hossza $41^\circ 48' 58''$; mily távol van Aradtól Nagy-Szeben, ha a föld egy foknyi ív hosszát 15 mérföldnek vesszük s ha egy mfd = 741 km.?

IX. Mikor kel fel s nyugszik le a nap Budapesten, melynek földrajzi szélessége $47^\circ 29' 12''$, a leghosszabb nappal idején, mikor a nap elhajlása = $23^\circ 28'$?

Az írásbeli érettségi vizsgálat tétellei.

a) *A magyar nyelvből és irodalomból*: 1. Arany János, mint epikus. Dolgozta 8. Ezek közül 4 jeles, 1 jó, 3 elégséges.

2. A Habsburgok küzdelme a magyar trón elnyeréséért. Dolgozta 8. Ezek közül 4 jeles. 2 jó, 2 elégséges.

3. A levegőről és a tengeráramlatokról. (Nem választotta senki.)

b) *Német nyelvből*: A régi germánok szokásai. Dolgozott jelesen 3, jól 9, elégségesen 0, elégtelenül 4.

c) *Latin nyelvből*: T. Manlius Torquatus szigora. Dolgozott jelesen 4, jól 4, elégségesen 8.

d) *Görög nyelvből*: Homéros Odysseája V. ének 3—31. vers. Dolgozott jelesen 3, jól 5, elégségesen 3.

e) *Mennyiségtanból*: 1. Határoztassék meg $\sqrt[6]{720}$ -nak az értéke 6 decimális számjeggyel gyökvonással a Newton kéttagu tétel segítségével és a logaritmusok által.

2. Valamely hengeralakú edényben, melynek alapátmérője $40\cdot56$ cm., a víz $80\cdot92$ magasan áll. Mily magasra emelkedik a víz, ha az edénybe $36\cdot41$ cm. átmérőjű golyót teszünk? Dolgozott jelesen 4, jól 4, elégségesen 8.

VI.

Önképzőkör.

Az önképzőkörnek 1894—95. évi működéséről szóló jelentést befoglaltuk Értesítőnk I. szakaszába. E helyen csak az Irattárról és a Pénztárról teszünk jelentést.

Irattárunkban van 7 kötet *Haladás* (az önképzőköri tagok munkálatai), 7 kötet jegyzőkönyv és egy iratcsomó, mely a kör beléletéhez és multjához tartozó kisebb iratokat foglal magában.

A pénztár.

a) Bevételek:

1. A mult tanévről maradt	48 frt 80 kr.
2. Az 1894—95-iki bevétel	27 frt 80 kr.
	<hr/>
Összesen :	76 frt 60 kr.

b) Kiadások

1. A „Vasárnapi Ujság“-ért és a „Magyar Szemlé“-ért (1894. jul. 1.—1995. jul. 1.)	14 frt 00 kr.
2. Egyéb kiadások (nyomdásznak, könyvkötőnek, írószerekért, postára, zöld szalagokért, szolgálatért)	17 frt 87 kr.
3. Két fin jutalmazására	5 frt 00 kr.
	<hr/>
Összesen :	36 frt 87 kr.
A bevételből, mely	75 frt 60 kr.
levonva a kiadás, mely	36 frt 87 kr.
	<hr/>
Marad :	38 frt 73 kr.

Ez évi követelés :	17 frt 20 kr.
	<hr/>
Összesen :	55 frt 93 kr.

Kassai Lajos.
vezető-tanár.

VII.

Tanszerek gyarapodása.

1. Könyvtárak.

I. A tanári könyvtár az 1894,5 iskolai évben a következő művekkel gyarapodott:

1. **Hittudomány:** Parizek-Bahunek I. Vasárnap és ünnepnapj Evange-
liumok értelmezése. Pesten 1846. 1—2 k. — Schuster-Holzammer — Végh:
Bibliai történetek magyarázata. I—IV. k. Miskolcz 1892.

2. **Magyar nyelv és irodalom:** Arany László és Gyulai P.: Magyar
népköltési gyűjtemény I—III. k. Pest 1872. — *Bessenyei:* A bihari remete,
vagy: a világ így megyen. Debreczen 1894. — *Csernátoni Gyula:* Tótfalusi
Miklós „Erdély Fénixe“ Kolozsvár 1894. — *Garay J.* Összes munkái. Budapest.
1888. I—V. k. — *Gyulai Pál:* Értekezések a nyelv és széptudományok köré-
ből. Budapest 1894. 2 frt. — A magyar tud. Akadémia elhunyt tagjai fölött
tartott emlékbeszédek. Budapest 1894. — *Katona József és Bánk-Bánja.* 1888.
I—V. k. Jókai Mór regényeinek diszkiadásából I—XX. k. Budapest 1894/5.
— *Katona József:* Összes művei. Budapest 1880. I—III. — *Magyar Helikon.*
Pozsony. 1884 I—VI. k. — *Nemzeti könyvtár:* Kármán József művei. I—II.
Budapest 1879. — *Péter János:* Az igenevek használata. Gy. Fehérvár 1894.
(Szerző ajándéka). — *Rajnis József:* A magyar Helikonra vezérlő Kalauz.
Pozsonyban 1781. (Lőrincz Sándor Mindszenti plebános ur ajándéka). — *Sim-
onyi Zs.* Nyelvtudományi közlemények. Budapest 1894. — *Szilády Áron:* Iro-
dalomtörténeti közlemények. Budapest 1894. — *Szinnyei I.* Magyar Írók
élete és munkái. Budapest 1894. — *Magyar Tájszótár.* Budapest 1890.

3. **Classica philologia:** *Cron Chr:* Platon's Gorgias Leipzig 1886. —
Laches Leipzig 1891. — Protagoras. Leipzig. 1888. — *Dræger.* Die Anna-
len des Tacitus. Leipzig 1883. 1. u. 2. Bd. — *Fábián Gábor.* Cicero összes
levelei. Pesten 1861. 1—5 k. — *Hug Arnold* Platonis Symposion. Leipzig
1884. — *Kappes K.* Vergi'u Aeneide. Leipzig 1893. — *Krieg C.* Grundrisz
der römischen Alterthümer. Freiburg in Breisgals. 1889. — *Dr. Krüger G.*
T. A. Des Q. Horatius Flaccus Satiren und Episteln. Leipzig. 1885. — *Dr.*
Nauck C. W. Des Q. Horatius Flaccus Oden und Epoden Leipzig. 1863. —
Dr. Wohlrab: Platon's Eutyphron. Leipzig 1887. — *Phaedon.* Leipzig 1884.
— Staat. Leipzig 1893.

4. **Történelem és régészet.** Archaeologiai közlemények. Budapest 1894.
— *Balbi-Czirbusz:* Egyetemes földrajz II. köt. Nagybecskerek 1894. (Fr.
Szabó Ferencz nagy-eleméri plébános ur ajándéka.) — *Dr. Hunfalvi Pál:*
Az oláhok története. Budapest 1894. I—II. k. — *Dr. Hüppe:* A lengyel al-
kotmány története. Budapest 1894. — *Jancsó B.* Szabadságharcunk és a
dakoromán törekvések. Budapest 1895. — *Ováry L.:* A magyar tudományos
Akadémia történelmi bizottság oklevél másolatai. Budapest 1894. 1—2 k. —
Szabó Károly: Székely oklevéltár IV. k. Sajtó alá rendezte: Szádeczky La-
jos. Kolozsvár 1895. — *Szilágyi S.* Erdélyi országgyűlési emlékek. XVII.
k. — *Vigouroux-Schmidt.* A biblia és az újabb felfedezések. Nagybecskerek.

1994. (Ft. Szabó F. nagyeméri pléb. ur ajándéka). — *Vitos Mózes*: Csikmegyei füzetek. Csik-Szereda 1894.

5. **Földrajz. Utleírás. Statisztika.** *Dvorzsák I.* Magyarország helységnevtára. Budapest 1894. 1—2 k. — Az osztrák-magyar Monarchia irásban és képbén. Budapest 1894.

6. **Mennyiségtan és csillagászat.** *Beke M.* Érettségi vizsgálati matematikai feladatok gyűjteménye. Budapest 1893. — *Georgius de Hungaria* Arithmetickája. Budapest 1894. — *Dr. Lengyel*: Matematikai és természettudományi közlemények. Budapest 1894. — *Szabó J.*: Értekezések a matematikai tudományok köréből. Budapest 1894.

7. **Természet- és vegytan.** *Szabó J.*: Értekezések a természettudományok köréből. Budapest 1894.

8. **Természetrajz és orvostudomány.** *Pavlicsek*: Termesztett növényeink eredete. Budapest 1894. *Reclus-Hentaller E.*: A patak élete. Budap. 1894. — A meteorológiai és földlelejességi magyar központi intézet évkönyvei XXI. k. Budapest 1894.

9. **Bölcsészet. Neveléstudomány. Aesthetika.** *Domanovszky E.* A bölcsészet története 1—3 k. Pest 1870., 1875. és 1878. — Miniszteri jelentés a közoktatás állapotáról. XXIII. k. Budapest 1894. — Miuiszteri jelentés a tanítói nyugdíj és gyámalapjáról. Budapest 1894. — *Sándor I.* Visszatekintés a székely-kereszturi gymnasium száz évére. Kolozsvár 1894.

10. **Folyóiratok és Lapok.** Akadémiai Értesítő. Budapest, 1883. *Alexander Bernát*: Országos Középtanodai Tanáregyesület Közlönye. 1894—5. évf. Budapest, 1894—95. — *Arany Dániel*: Középiszkolai Matematikai Lapok. Győr, 1895. — *Bartoniék és Rados G.*: Matematikai phisikai lapok. II. és III. évf. Budapest, 1894—95. — *Berecz A.*: Földrajzi közlemények. Budapest, 1894. — *Gyulai Pál*: Budapesti Szemle. Budapest, 1894. — *Hampel József*: Archaeológiai Értesítő. XIV. kötet. Budapest, 1894. — *Hivatalos Közlöny* II. évf. Budapest, 1894. — *Dr. Kiss*: Bölcsészeti folyóirat. Budapest. 1864. — *König Gyula*: Matematikai és természettudományi Értesítő. Budapest, 1894. — Magyar történeti életrajzok. — *Némethy G.* és *Petz G.*: Egyetemes Philológiai Közlöny. Budapest, 1894. — Nemzeti iskola. Budapest, 1894. — *Porzolt Jenő*: Hercules. Budapest, 1895. — *Szarvas Gábor*: Magyar Nyelvőr. Budapest, 2894. — *Szilády Aron*: Irodalomtörténeti Közlemények. IV. évf. Budapest, 1894. *Szilágyi S.* Századok. Budapest, 1893. — *Szily K.*: Természettudományi Közlöny. Budapest, 1893. — Történelmi Tár. Budapest, 1893. (Vétel utján.) — *Ellenzék*. XV. évf. Kolozsvár, 1894. — Közművelődés. XVI. és XVII. évf. Gyulafehérvár, 1893—94. — Közoktatás. V. évf. Budapest, 1885. Magyar Állam. XXXV. évf. Budapest, 1894. — Népujvilág. Eger. 1880., 1882., 1886. és 1887-iki évfolyamok. — *Vasárnapi Ujság* XXIV. évf. Budapest, 1877. *Ngos Imets F. Jákó* gyulafehérvári kanonok ur ajándékai.

11. **Vegyesek.** *Szentkirályi K.*: Az erd. róm. kath. Status igazgatótanács jelentése 1894-re. Kolozsvár, 1894. — Az erd. róm. kath. alapok és uradalmak költségvetései az 1895-ik évre. Kolozsvár, 1894. — Utmutatás a középiszkolai természetrajzi, földrajzi, chemiai és phisikai eszközök beszerzéséhez. Budapest, 1895.

Ez évi gyarapodás	84 példány	8 füzet	131 kötet.
Múlt évi állomány	1635	" 769	" 2721 "
Összes állomány	1719 példány	787 füzet	2852 kötet.

II. Ifjúsági könyvtár gyarapodása. a) **Ajándék útján:** *Bajkó P. m. kir. honv. százados urtól:* Tompa M. összes költeményei 4 kötet, Cantu C. Világtörténelem 1 k., Az utolsó 30 év története 1 k., Pór A. Hunyadi János 1 k., *Imets F. Jákó kanonok urtól:* Szépirodalmi kert 1 évf., *Bándi V. igazg. urtól:* Szépirodalmi kert 2 évf., *Glósz M. tanár urtól:* Magyar Szemle 1 évf. *Az ifj. önképző körtől* Magyar Szemle 1 évfolyam, Vasárnapi Ujság 1 évf.

b) **Vétel útján:** Tört. könyvtár 76 füz. *Szilágyi S.* A magyar nemzet története 19 füz. *Dr. Kőrösy S.* Katholikus költők 1 k., *XIII. Leó pápa* költeményei 1 k., *Dalmady Gy.* Hazafias költemények 1 k., *Mindszenti G.* Legújabb költeményei 1 k., *Mikszáth K.* Almanach 1895-re 1 k., Magyarország lovagvárai 1 k., A beszélő köntös 1 k., *Cervantes* Don Quijote 1 k., *Dr. Czobor B.* A magyar sz. korona és koronázási jelvények 3 péld., *Marryot* Rüsztig Zsigmond 1 köt., *Bródy S.* Kis Almanach 1 k., *Dr. Toldy L.* A régi magyarok műveltségének története 1 f., *Deák F.* Budavár visszavétele 1 f., *Bánfi J.* Munka és jutalom 1 k., A rongyszedő fia 1 k., Pupos Pista 1 k., A drótos fiu 1 k., A varró leány 1 k., A jósnő álmái 1 k., Fejes Boris 1 k., *Gaul M.* Ifjúsági színbáz 1 k., A kompánisták viselt dolgai 1 f., *Nieritz G.* A pásztor flu és kutyája 1 f., A vak fiu 1 f., Derék Jakab 1 f., A kis bányász 1 f., *Columbus* Kristóf 1 f., *Radó V.* Eredeti magyar gyermek és népmesék 1 k., *Daudet A.* Egy hajó története 1 k., *Hoffmann F.* 150 uj erkölcsi elbeszélés 1 k., Kis elbeszélések 1 k., *Tell* Vilmos 1 k., Életharczok 1 k., Pásztor és bujdosó 1 k., Szegény ember szándékát . 1 k., Jó barátok 1 k., A rossz szellem 1 k., A könnzelműség következményei 1 k., *Höcker O.* Kövesd a jót 1 k., *Benedek E.* Székely mesemondó 1 k., *Bonnet J.* Jánnossy Pál a drótos tót 1 k., A marmorstrati ültetvényes 1 k., Az elefánt vadászok 1 k., Jáva pálmás partvidékein 1 k., Az aranykeresők 1 k., A sziklás hegyvidék gyarmatosai 1 k., *Rudolf trónörökös* Tizenöt nap a Dunán 1 k., *Burnett A.* Kis lord 1 k., *Byron* Kain (mysterium) 1 f., *Ferenczy I.* Életpályák 1 k.

2. Szertárok.

A) **Történelem-földrajzi és classica-philologiai szemléltető eszközök.** A magyarok bejövetele. Munkácsi képe; a magyar birodalom királyainak képe. — A magyar korona országainak fali térképe, az Osztrák-Magyar monarchia fali térképe. — A Kilanea láva tava Havaji szigeten, Himalaja, Lofat szigetek, Mont-Perdu a Pyrenaiusokon. Papirnáché utánzatok: római sisak, mellvért, alabárd, német kard, római lándzsa, német lándzsa, diszes magyar sisak, szivalaku pajzs, magyar kard, magyar buzogány, antik sz. György tallér, Vörösmarty Mihály, Kisfaludy K., Jókai M. velencei mellvért, czombvédő a mellvérthez, billikum. — *Munkácsi L.* fényképész 16 db. fényképet adott Tusnád és környékéről.

A) **Az érem- és régiségi gyűjteményhez adakozott:** *Becze Antal* alispán ur 1 bécsvárosi papirpénz mintát. *Gombos László*, tordai kereskedő ur 1 bronz görögűs szobrocskát és egy tündérkét. *Dr. Kolonics Dénes*, körorvos ur 1 Peabodi Martini fegyvert, 5 db. római ezüst- és 13 db. római rézpénzt és 1 régi bélyegzőt. *Ózv. Orbán Jánosné* urnő, 1 régi kovás karabélyt és 1 48-beli ágyugolyót. *Nagy Gyula*, kereskedő ur 15 db. ezüst pénzt, *Fehér Endre*, plébános ur 1 db. ezüst pénzt. *Molnár Akos*, ügyvéd-jelölt ur 1 db. ezüst pénzt. *Imets Ilyés* 2 db. rézpénzt és egy ágyugolyót. *Könczey Jenő* 4 drb. rézpénzt. *Wellmann Géza* 1 db. ezüst pénzt (VIII. o.

tanulók). Eröss Béla V. o. t. 1 db. rézpénzt. Szász Gyula V. o. t. 1 papir- és 3 du rézpént. Ábrahám Á. 1 vas kemenczediszt. Lakatos J. 1 régi képet. Madár József 1 db rézpénzt. Tódor Á. 1 régi kulcsot. Simon S. 6 db rézpénzt IV. o. tanulók). Jencsevics F. V. o. t. 1 db ezüst pénzt. Benke A. 1 db papir- és 1 db rézpénzt. Bartalis B. 1 db papir- és 3 db rézpénzt. Biró K. 1 db ezüstpénzt. Kurkó I. 1 db rézpénzt. Bajkó A. 1 db rézpénzt. Kovács Albert 2 db Kossuth-bankó. Kovács Gyárfás 4 db rézpénz. Kurkó Ignác 2 db rézpénz. Márkos Endre 1 db rézpénz. Márton Sándor 2 db rézpénz. Minier Lajos 1 db réz- és 1 db ezüst pénzt. Pál András 1 db rézpénz. Pál Dénes 1 db rézpénz. Siklodi Péter 1 db rézpénz. Szakács Antal 2 db réz- és 1 db ezüst pénzt. Száva Lukács 2 db rézpénz. Biró V. 1 db rézpénzt. Csibi K. 1 db ezüst-, 8 db rézpénzt és 1 db nickel emlékérmét. Dávid A. 4 db rézpénzt. Domokos S. 1 db rézpénzt. Koncsag Károly 1 db rézpénzt (I. o. tanulók). Komán József asztalosmester 1 db réz emlékérmét.

C) **A természettani szertár gyarapodása.** Egy inga-készülék 4 ingával; piezometer Oersted-féle; Heron-lapda üvegből, csappal; Mach-féle hullámgép; fénymérő, Rhumford-féle; stereoskop 2 üveg- és 8 papirképpel; Maximum—minimum hőmérő, Hermann-Pfister-féle; gőzgép; pyrométer; radiométer, Crocckes-féle, két kerékkel, melyek ellenkező irányban forognak; drótvastagság-mérő, aczélból; a légneműek tágulási tényezőjének meghatározására szolgáló Gay-Lussac-féle eszköz és tisztelendő Lőrincz Sándor csikszentléleki plebános ur ajándékozása folytán egy belehelő készülék (inhalator).

D) **Természettudományi szertár gyarapodása.** a) **Ajándékutján:** 1 nyulakoponya, 1 patkánykoponya, 1 siketfajd, 1 csacsogó karics, 45 db mikroszkopi készítmény (növénytani) Szaktanár készítményei. 1 siketfajd Almássy Zs. m. kir. csendőrhadnagy urtól. 1 fehér gólya dr. Filep S. járásorvos urtól. 1 fekete gólya, 1 róka, 1 szürke gém és 1 bölömbika Gözsy Árpád gyógyszerész urtól. 1 közönséges fáczán ftdő Bodó Alajos alesperes-plebános urtól. 55 db mikroszkopi készítmény (állattani) Dr. Kovács D. körorvos urtól. 1400 db tojás (rendezett gyűjtemény) Korber Imre torna-tanár urtól. Minta kőzetgyűjtemény magyarországi kőzetekből (143 db) a magyar kir. Földtani Intézet-től. Emberi fej (papirmaché) a VI. oszt. tanulói. Pacsirta sólyom Korber Imre VIII. o. tanulótól. Házi galamb Pitter F. V. o. tanulótól. Gyöngygyök és házi kakas keresztezése Sándor István intézeti szolgáló feleségétől. Vipera Hary Gézáttól. Madarak kitömése és tojások Pók Gézáttól.

b) **Vétel utján:** *Rhizostoma pulmo*, *Plumularia*, *Actinia viridis*, *Echinus*, *Asterias glacialis*, *Aphrodite aculeata*, *Serpula*, *Sipunculus verrucosus*, *Maja*, *Pagurus Bernhardus*, *Squilla mantis*, *Cyamus ceti*, *Lymulus polyphemus*, *Argulus foliaceus*, *Lepas anatifera*, *Cypris pubera*, *Mygale*, *Octopus vulgare*, *Sepia officinalis*, *Clio borealis*, *Ostrea edulis*, *Mytilus edulis*. *Pholas dactylus*, *Terebratula sanguinea*, *Atlanta paronni*, *Ascidia sp.*, *Sulpa sp.*, 245 faj. rovar.

Botanikus kert felszerelése: 4 db ásó, 4 db kapa, 2 db vízfordó-csőbőr, 2 db öntözőkanna, 4 db gereblye, 1 db kerti fűrész, 1 db kertész-olló, 1 db metszőkés, 1 db vízfordó targonca, 1 db földhordó targonca. A kertben termesztett ez évben 137 faj növény.

VIII.

A gymnasiumi kölcsönkönyvtár állása 1894/95. tanév végével.

a) Pénzben :

A mult tanévről maradt	556 frt 30 kr.
Használati díj a könyvekről	350 frt 02 kr.
Kamat czimen bejött	27 frt 99 kr.
A kölcsönkönyvtár tulajdonát képező használatból kiment tankönyvek elárverezéséből	63 frt 80 kr.
Könyvszállítmányok után való 10%	31 frt 15 kr.
Tőketörlesztés	135 frt — kr.
Összes bevétel	1164 frt 26 kr.
Ebből kiadatott	672 frt 75 kr.
Pénzkészlet	491 frt 51 kr.
Ebből a csikszeredai takarékpénztárban tőkésítettett	4 frt 92 kr.
Egyeseknél el van helyezve .	469 frt — kr.

b) Könyvben :

A mult tanév végén volt	3207 kötet
Ebből elárvereztetett	194 „
Jelen évi szaporodás vétel útján	117 „
Összes könyvállomány.	3130 kötet.

A kölcsönkönyvtár kezelője *Nagy István* tanár volt.

IX.

Az ifjuság érdemsorozata.

Az érdemsorozatban előforduló számjegyek jelentése.

I. Erkölcsei magaviselet:

1 = jó; 2 = szabályszerű; 3 = kevésbé szabályszerű; 4 rossz.

II. Előmenetel az egyes tantárgyakban

1 = jeles; 2 = jó; 3 elégséges; 4 elégtelen.

I. osztály.

A tanuló neve	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Számтан	Rajz. geometria	Szépíráás	Torna	Enek	Zene	Előmenetel	
	Antal József	1	2	1	1	1	1	1	2	2	—	—	1
Abrahám János	1	3	3	4	2	2	2	2	3	3	—	4	
Bálint Károly	1	2	2	2	2	1	1	1	2	3	—	2	
Beke Konrád	1	2	2	2	2	1	1	1	2	—	—	2	
5 Bocskor László	1	2	2	3	1	3	3	3	3	3	—	3	
Balló Károly	1	3	3	3	3	4	3	3	3	4	—	4	
Bartha József	1	3	3	3	3	2	2	3	2	2	—	3	
Bogády Gábor	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	—	1	
Czirják Jenő	1	2	3	4	3	3	3	3	2	3	—	4	
10 Csibi Károly	1	2	4	4	4	3	3	3	3	—	—	4	
Csergő Venczel	1	3	4	4	2	2	2	3	4	3	—	4	
Csedő Gergely	1	3	4	4	3	3	2	2	3	3	—	4	
Daradics Illés	1	2	2	3	2	2	3	2	2	—	—	2	
Dávid Antal	1	3	2	2	1	2	2	3	2	2	—	2	
15 Domokos Sándor	1	1	1	2	2	2	1	1	2	3	2	—	2
Elthes Gyula	1	2	2	3	1	1	1	2	2	—	—	2	
Fazakas József	1	1	3	3	1	3	3	3	1	3	—	2	
Fejér István	1	2	3	3	3	2	2	3	2	1	—	3	
Gondos József	1	2	2	2	2	2	2	2	2	3	—	2	
20. Gál Béni	1	3	4	4	4	4	3	4	2	—	—	4	
Gál Kálmán	1	1	2	3	2	1	1	2	1	2	—	2	
Gál József	1	2	2	3	2	1	2	1	2	—	2	—	2
György István	1	3	3	3	3	2	1	2	2	—	—	3	
Györbíró István	1	3	3	3	2	2	2	2	2	3	—	3	
25 Holló Gábor	2	3	4	4	4	4	3	3	3	2	—	4	
Incze Vendel	1	3	4	4	4	4	3	3	3	2	—	4	

I. osztály.

A tanuló neve	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Számtan	Rajzoló geom.	Szépírás	Torna	Enek	Zene	Előmenetel
	Incze János	1	1	3	3	2	3	3	3	3	3	2
Jakab Imre .	1	3	3	3	3	2	2	2	2	—	—	3
Kádbébi László	1	2	3	3	3	2	2	3	2	3	—	3
30 Koós Ferencz	1	1	2	2	2	2	2	2	3	2	—	2
Kóródi János .	1	1	3	3	2	2	2	2	3	3	—	3
Köllő Rudolf	1	2	2	3	2	1	2	2	1	2	—	3
Keresztes Gyula	1	2	3	3	3	1	1	3	2	—	—	3
Kardos Árpád	1	2	2	2	2	3	2	2	3	2	—	2
35 Kőváry József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1
Koncsag Károly	1	3	4	4	3	2	2	2	3	—	—	4
Kőszegi Lajos	1	3	4	4	4	2	3	3	2	3	—	4
Lakatos Mihály	1	1	1	2	1	2	2	3	fm	—	—	2
László Kálmán	1	2	3	3	2	3	2	2	2	—	—	3
40 Márton Tamás	1	2	3	3	2	1	1	1	3	2	—	3
Mihály Lajos .	1	2	3	2	2	2	2	2	2	2	—	3
Márkos Sándor	1	1	3	3	1	1	1	1	2	3	—	3
Molnár Imre	1	2	3	3	1	1	1	3	3	2	—	3
Oláh Gyula	1	1	3	3	2	3	2	2	2	3	—	3
45 Orbán Mihály	1	3	2	2	1	1	1	1	2	—	—	2
Puskás Gyula	1	2	2	3	2	2	2	3	3	3	—	2
Rancz László	1	1	1	1	2	1	1	1	3	—	—	1
Sándor Adolf .	1	3	3	3	2	3	3	4	2	2	—	3
Sándor István	1	3	4	4	4	4	3	3	3	3	—	4
50 Simon Sándor	1	3	4	4	3	4	3	3	3	3	—	4
Solnai János	1	2	3	3	3	1	1	2	3	2	—	3
Sipos Lázár	1	2	2	2	2	1	1	1	2	3	—	2
Szöcs József .	1	2	2	4	3	2	2	2	2	3	—	4
Székely András	1	3	3	3	2	4	3	3	3	—	—	4
55 Szabó István .	1	2	3	3	2	3	3	3	fm	—	—	3
Tompos Gábor	1	1	1	2	1	1	1	2	2	2	—	1
Takó Albert	1	1	2	2	2	2	2	3	3	3	—	2
Wéger Béla .	1	3	4	4	3	4	3	3	2	3	—	4
Zakariás Kristóf	1	3	3	4	3	3	3	3	2	2	—	4

Vizsgálatlan maradt: Ferencz Imre, Udvary Rudolf és Angerer János magántanuló.

Évközben kimaradtak: Balázs János, Biró Vilmos, Földes Zoltán, György Dávid, Kőncse Antal, Potoczky András, Szabó Dénes.

II. osztály.

A tanuló neve	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Számítan	Rajzoló geom.	Torna	Szépíráás	Ének	Zene
Anda Géza	1	1	2	3	2	3	2	2	2	2	—
Áikler Ferencz	1	1	3	3	3	3	2	3	2	2	—
Baka János	1	1	2	2	3	2	3	3	3	4	3
Balázs Béla	1	2	3	3	2	3	3	4	3	3	—
5 Balázs István	1	3	3	3	3	3	2	2	—	—	2
Bálint Alajos	1	1	1	1	1	1	1	3	2	3	—
Bándi Béla	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	—
Beke András	1	2	3	3	2	2	2	4	3	—	—
Bodó Dénes	1	1	1	2	2	1	1	2	1	3	—
10 Botár Adolf	2	1	2	2	2	3	1	3	2	3	—
Csibi Arpád	1	1	2	2	2	2	1	2	1	1	—
Csibi Lajos	2	2	3	3	3	4	3	3	3	4	—
Demes Elek	1	2	3	3	3	3	3	2	3	2	—
Eránosz Jeremiás	2	3	3	3	2	3	3	2	3	3	—
15 Eröss Lázár	1	2	3	3	3	3	2	2	2	—	—
Élthies Károly	1	2	2	2	3	3	2	3	3	2	—
Ferencz István	1	2	2	3	3	3	2	3	3	3	—
Fülöp József	1	2	2	3	2	3	2	2	2	3	—
Gegő Imre	1	2	3	4	3	4	3	2	3	—	—
20 Glósz Miksa	1	1	1	1	2	1	1	2	2	1	—
Imre Kálmán	1	2	3	4	3	4	3	2	3	—	—
Jakab Jenő .	1	1	2	2	2	1	1	1	2	1	2
Keresztes Kálmán	1	1	2	2	2	2	3	3	2	4	—
Keresztes Péter	1	1	2	2	2	1	1	3	2	3	—
25 Korodi Imre .	1	1	1	1	1	2	1	3	2	3	—
Korodi Mihály	1	2	2	2	3	2	2	3	2	3	—
Kósa Lajos .	1	3	4	4	4	4	3	2	2	3	—
Kovács József	1	1	1	2	1	1	1	3	2	—	—
Mánya Márton	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	—
30 Mátyás Ignác	1	2	3	3	3	3	2	2	2	3	—
Nagy Ignác .	1	3	3	3	3	3	3	2	3	3	—
Nagy Tamás .	2	2	2	2	1	3	2	2	2	3	—
Pál Gábor	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
Péter Elek	1	2	3	4	3	4	3	3	3	—	—
35 Péter József	1	2	2	2	2	3	2	3	2	3	—
Pók János	1	1	1	3	1	2	1	2	2	1	—
Potyó Ignác	1	3	4	4	4	4	3	3	2	3	—
Potovszky Dávid .	1	1	3	3	2	3	3	3	3	3	—
Potovszky Ferencz	1	1	2	3	2	2	2	2	2	1	—
40 Salamon Imre	2	3	3	4	4	4	3	2	3	—	—

II. osztály.

A tanuló neve	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Számtan	Rajzoló geom.	Torna	Szépíráás	Ének	Zene
	Salamon Márton	1	2	2	3	3	3	2	2	2	3
Sándor Árpád	1	1	1	1	1	1	1	3	2	3	—
Sántha Bénéiam	1	1	1	1	1	2	2	2	2	3	—
Szász Bálint	1	2	3	4	4	4	3	1	3	—	—
45 Szultán János	1	2	2	3	2	3	2	2	1	—	2
Tatár János	1	1	2	2	3	3	2	3	2	2	—
Telman Elemér	1	1	3	4	2	3	2	2	1	3	—
Tódor János	1	2	1	2	3	2	1	1	1	3	—
Tódor József	1	1	2	2	1	2	3	2	3	3	—
50 Vadai László	2	3	3	4	4	4	3	4	3	3	—
Vass Dénes	1	1	2	3	2	2	1	3	2	—	—
Vitos Domokos	1	3	3	3	3	3	3	2	3	3	—
Zakariás András	1	2	1	2	3	2	1	3	1	1	3

Kimaradtak : Benkő Dénes, Csedő Sándor, Lajos Károly, Lakatos József, Zsidó István.

Összesen : 58.

III. osztály.

A tanuló neve	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Term. földrajz	Számítan	Rajz. mértan	Torna	Ének	Zene	Francia nyelv
	Bajkó András	1	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	—
Balázs Dénes ism.	2	3	3	3	3	3	3	3	1	2	3	—	—
Bálint Sándor	1	2	2	3	4	4	2	4	3	3	1	—	—
Bara Mihály ism.	2	3	3	3	3	2	2	3	2	1	2	—	—
5 Bartalis Béla	1	2	2	3	3	3	2	3	2	2	—	—	—
Benke Antal	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	—
Biró Károly	1	2	2	3	2	3	3	3	1	3	3	—	—
Botár Albert	1	3	3	3	4	4	3	4	3	2	—	—	—
Csedő Péter	1	3	3	3	4	4	3	4	2	3	—	—	—
10 Éltes Zoltán	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1	—	2	—
Ferencz Domokos	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	—	—	—
Gábor Ferencz	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	—	—
Gál András	1	1	3	3	3	3	3	2	1	3	3	—	—
Gergely Victor	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2	1	—	—
15 Gondos Sándor	1	2	2	2	3	1	2	2	2	2	1	—	—
Kiss Ágoston	1	1	3	3	3	2	2	3	1	1	3	3	2
Kovács Albert	1	1	2	2	2	2	2	2	1	3	3	—	—
Kovács Gyárfás	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	2	—	2
Kurkó Ignác	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	3	—	—
20 Lajos János	1	3	2	3	3	4	2	4	2	3	—	—	—
László Dezső	1	2	2	3	3	3	2	2	2	2	1	—	—
Lázár Jenő	1	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	—	2
Markos András	1	1	1	2	2	1	2	2	1	1	1	—	—
Márton Sándor	1	1	2	2	3	2	2	1	2	3	3	—	—
25 Márton Venczel	1	1	1	1	2	1	2	2	1	2	3	—	—
Minier Lajos	1	2	2	2	2	3	2	3	3	2	1	—	—
Nagy Balázs	1	2	2	2	3	2	3	3	1	2	1	—	—
Nagy Kálmán	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2	—	—
Oláh Bálint	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	—	—
30 Pál András	1	3	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	—
Pál Dénes	1	3	2	3	3	4	3	3	3	2	3	—	—
Pál Ignác	1	2	2	3	3	3	2	2	3	3	3	—	—
Péter Antal	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	—	1
Péter Imre ism.	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	2	—	—
35 Péter Sándor	1	1	2	2	3	2	2	2	1	1	1	—	—
Petrics Gusztáv	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3	—	—
Pók Gyula	1	1	1	3	3	3	3	3	3	1	1	—	—
Sántha József	1	1	2	3	3	3	3	4	3	2	3	—	—
Siklódi Péter ism.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	—	—
40 Simon Elek	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	—	—

III. osztály.

A tanuló neve	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történ. földr.	Term. földr.	Számítan	Rajz. mértan	Torna	Ének	Zene	Francia nyelv
	Szakács Antal	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	2
Székely Mihály	2	3	2	3	3	3	3	3	2	1	2	—	—
Száva Lukács	1	2	2	3	3	3	3	3	1	3	2	—	—
Szláma Ottó	1	2	1	2	2	2	2	1	1	—	—	—	—
45 Szopos Gáspár	1	1	1	1	2	2	2	2	1	1	—	—	—
Szopos Sándor	1	2	2	3	3	2	1	2	1	3	—	—	—
Todor Gyula	1	3	2	3	3	2	3	3	2	3	—	3	—
Tulit Áron	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2	—	1
Veress Dénes	1	1	2	3	3	3	2	2	2	3	2	—	—
50 Veress Gyárfás	1	1	1	1	1	1	2	1	1	3	2	—	2
Vida József	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	—

Kimaradtak: Botár Sándor, Kovács Ágoston, Köllő Márton, Orbán Sándor.

Összesen: 55.

IV. osztály.

A tanuló neve	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Torna	Ének	Zene	Francia nyelv
Albert Gábor	1	2	2	3	3	2	2	3	2	3	3	—	—
Antal Áron	1	1	1	2	2	1	1	2	1	3	4	—	—
Antal Imre	1	2	2	3	3	2	3	3	2	2	3	—	—
Ábrahám Agoston	2	2	3	3	4	3	3	3	2	2	3	—	—
5 Bakó Albert	1	1	2	3	3	3	3	4	2	3	—	—	—
Bakó Károly	1	1	2	3	3	2	2	3	2	1	—	—	—
Bálint Péter	1	1	1	2	2	1	1	3	2	3	2	—	—
Bodó Ferencz	1	1	1	1	1	1	1	2	1	3	2	—	—
Botár Benjamin	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3	—	—
10 Buttyán Sándor ism.	1	1	2	2	2	2	1	2	1	3	—	2	2
Czimbalmos András	1	1	1	2	2	2	1	2	1	2	1	—	—
Csedő András	1	1	1	1	1	1	1	2	1	3	3	—	—
Darvas Dávid	1	1	2	2	3	2	2	3	3	2	—	—	—
Dóczy Kálmán	1	1	1	2	2	2	1	1	1	2	—	—	—
15 Éltes Alajos ism.	1	2	2	3	3	2	2	1	2	3	1	—	—
Ferenczy Miklós	2	2	2	3	3	2	2	3	3	4	3	—	—
Fejér Gyula	1	1	1	2	2	2	1	2	1	2	1	—	—
Gábosi Lajos .	1	2	2	2	3	1	2	3	3	2	2	—	—
Gegő Sándor	1	2	2	3	3	2	2	3	3	3	3	—	—
20 Glósz Oszkár .	1	2	3	3	3	2	3	3	2	2	1	—	—
Kedves Péter	1	2	2	3	2	2	3	4	1	3	2	—	—
Lakatos János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	—
Lárencz László	1	1	2	3	3	2	2	3	2	2	—	—	—
Madár József	1	1	1	2	2	1	1	2	1	1	1	2	—
25 Onács Aurél .	1	2	3	3	3	2	3	3	3	3	1	2	—
Rozsnyai Gyula	1	1	2	3	2	2	2	2	2	3	1	—	—
Sándor Lajos .	2	2	3	3	3	2	3	3	3	3	1	—	—
Simon Sándor	1	1	1	2	2	2	1	3	1	3	1	—	—
Szántó István	1	1	1	2	2	2	1	3	2	4	2	—	—
30 Szebeni Lukáts	1	1	2	3	3	2	2	3	3	3	2	—	—
Tódor Árpád .	2	1	1	3	3	3	2	3	3	2	3	—	—
Veress Domokos	1	1	2	3	2	1	2	3	2	3	—	—	—

Összesen 32.

V. osztály.

A tanuló neve		Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Németnyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Történelem	Természetráaj	Mennyiségtan	Torna	Ének	Zene	Francia nyelv	Görög pótló magy.	Görög pótló rajz
	Antal Dénes .	1	1	1	2	2	2	1	2	2	1	1	—	—	—	—
	Balázs András	1	2	3	3	4	3	3	3	3	3	—	2	—	—	—
	Baricz Dénes .	1	2	3	3	4	3	3	3	3	3	3	—	—	—	—
	Biró Sándor .	1	1	1	1	2	2	2	1	3	2	1	—	—	—	—
5	Csathó József	1	2	3	3	4	—	3	2	3	2	2	—	—	3	2
	Daradics Félix	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	—	1	—	—
	Drágos Gyula	1	1	2	3	3	2	2	3	2	2	3	—	—	—	—
	Eröss Béla	2	2	2	3	3	3	3	2	2	1	2	—	—	—	—
	Eröss József	1	1	1	2	2	2	1	1	2	2	2	—	—	—	—
10	Fórika Antal	1	2	2	3	3	3	3	2	3	1	3	—	—	—	—
	Gábor János	1	1	2	3	3	2	2	1	2	1	3	—	—	—	—
	Gál Sándor	1	2	2	3	3	3	2	3	3	2	—	—	—	—	—
	Gegő Bénéám .	1	2	2	3	4	3	3	3	3	2	—	—	—	—	—
	Hochschild Gyula	1	1	2	3	3	—	2	2	2	2	3	—	—	2	1
15	Imre Béla	2	2	3	4	4	4	3	3	3	3	—	—	—	—	—
	Jakabfy András	1	1	2	3	2	3	2	1	3	3	1	1	—	—	—
	Jencsevics Félix	2	2	2	3	4	—	2	3	2	3	4	—	—	3	2
	Kádár Mátyás	1	1	2	3	3	3	2	1	3	3	2	—	—	—	—
	Keresztes József	1	2	2	2	2	2	2	1	2	3	2	—	—	—	—
20	Mihály József	1	2	2	3	3	3	2	2	3	3	2	2	2	—	—
	Nagy Károly .	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1	2	2	2	—	—
	Pitter Ferencz	1	1	1	2	2	2	1	1	2	1	2	1	—	—	—
	Potovszky András .	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	2	—	—
	Szász Gyula	2	2	1	3	3	—	1	1	2	3	2	2	—	2	1
25	Tódor Béla	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	—	—	—	—
	Vákár Péter	3	2	1	3	3	—	2	2	3	2	2	1	—	2	1

Összesen 26.

VI. osztály.

A tanuló neve	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Történelem	Természettudomány	Mennyiségtan	Torna	Ének	Zene	Francia nyelv
	Bálint János	1	1	1	2	2	2	2	2	3	2	2	—
Bartha Balázs	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	—	1
Becze László	1	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	—	—
Blénesi Péter	1	1	2	2	2	1	2	1	2	3	2	—	—
5 Eröss József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	2
Fejér József	1	2	2	2	4	3	3	2	2	2	1	1	—
Filep Imre	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1	1	—	—
Gábor József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Gergely Tamás	2	3	2	3	3	3	3	2	3	2	1	—	—
10 Graef Vilmos	1	2	2	1	2	2	1	2	2	3	1	—	—
György Gyárfás	2	3	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	2
Györpál Árpád	2	2	2	3	2	3	2	1	3	2	2	—	—
Holló János	1	2	2	3	3	3	2	3	2	3	2	—	—
Kopatz Mózés	2	2	2	3	3	3	2	3	2	3	1	2	—
15 Korber Ernő	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
Kóródi István	1	2	2	2	3	3	2	2	2	2	1	—	2
Lajos Ignác	1	2	2	3	3	2	3	3	3	3	—	—	—
Mákszem József	1	2	3	3	3	2	2	3	3	2	1	—	—
Márton Gábor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	—	1
20 Márton László	1	1	2	2	3	3	2	1	2	3	2	—	2
Petres Rudolf	1	2	3	4	4	3	3	3	3	1	1	1	—
Puskás József	2	1	2	2	2	2	2	1	2	2	3	—	2
Szabó Lajos	2	1	2	2	2	2	2	2	1	1	1	—	2
Szopos Lajos	1	2	2	3	3	3	2	1	2	1	—	—	—
25 Szőke Mihály	1	1	1	1	2	2	1	1	2	1	2	1	—
Tamás Lázár	1	2	2	2	3	3	3	2	3	2	—	2	—
Tóth Vilmos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
Várad Albert	1	2	2	3	3	2	2	1	3	1	2	—	—
Veress Árpád	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	—	1

Összesen 29.

VII. osztály.

A tanuló neve	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Földrajz	Mennyiségtan	Természetan	Bölcsészet	Torna	Ének	Zene	Francia nyelv
	Albert Péter	1	2	2	2	3	3	1	3	2	2	2	1	—
Balázs József id.	3	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3	4	—	—
Balázs József ifj.	1	2	3	3	3	3	3	2	3	3	2	—	2	—
Balló Máté	1	1	2	3	3	2	1	3	2	2	2	2	—	—
5 Csiszér Gábor	1	2	2	3	2	2	1	2	2	3	3	2	—	—
Éltes Béla	1	2	2	2	2	3	2	2	3	2	2	1	2	—
Gál Antal	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	1	—	—
Gencsy István	1	1	1	3	2	2	2	1	2	2	2	2	—	—
Imets János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
10 Király Sándor	1	1	1	1	2	1	1	2	2	2	1	1	—	—
Korber Imre	1	1	2	1	2	1	1	3	2	2	1	1	—	1
Kozma Dénes	1	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	1	1	—
Sándor Gyula	1	2	1	2	2	2	2	3	2	2	1	2	—	—

Összesen 13.

VIII. osztály.

A tanuló neve	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Németnyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Történelem	Mennyiségtan	Természettan	Bölcsészet	Torna	Ének	Zene	Francia nyelv	Görög pótló magy.	Görög pótló rajz
	Bedő Joákim	1	3	3	2	3	2	3	2	1	2	2	2	—	—	—
Csergő András	1	2	3	2	3	—	1	3	2	2	1	2	—	—	2	1
Csiszér Imre	1	2	2	2	2	2	2	3	3	2	1	1	—	—	—	—
Czikó István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	—	—
5 Domokos Árpád	1	2	2	2	3	—	2	3	3	2	1	2	—	—	2	2
Drágos Arisztid	2	2	3	2	3	3	2	3	3	2	2	2	—	—	—	—
Fejér Botond	1	3	3	3	3	—	3	3	3	3	2	1	—	—	2	2
Ferencz Gyula	1	1	1	2	2	1	1	2	2	1	2	1	—	—	—	—
Gegő Lajos	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	—	—	—	—	—
10 Glósz Ernő	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	—	—	—
Köntzei Jenő	1	2	2	3	3	3	2	3	3	2	2	2	—	—	—	—
Sántha András	1	1	1	2	2	—	1	2	2	2	2	—	—	—	1	1
Simon Rudolf	2	3	3	3	3	—	3	3	3	3	1	2	—	—	3	2
Wellman Géza	1	2	1	2	2	2	1	2	2	2	1	—	1	—	—	—
15 Wéger János	1	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1	—	—	—	—

Imets Ilyés önkéntes ismétlő.

Összesen 16.

X.

J ó t é k o n y s á g.

1. Adakozás.

Fülöp Alajos erdélyegyházmegyei nyugalmazott segédlelkész „Fülöp alapítvány“ czimén 3000 frtolt tett le, melynek kamataiból egy ifju láttatik el a csiksomlyói róm. kath. finövelében.

Korber Imre gymnasiumi torna, ének, zene és francia nyelv tanár 1200 drbból álló szakszerűen rendezett és praeparált értékes tojásgyűjteményt ajándékozott.

Az ifjuság között kiosztandó jutalmakra adakoztak : Koncz István tiszvári lelkész 10 koronát, Bándi Vazul igazgatótanár 12 koronát.

Tetemes adománnyal gyarapították : Szabó Ferencz németeleméri plebános, Imets F. Jákó kanonok, Bajkó Péter honvédszázados a könyvtárt ; dr. Kolonits Dénes az intézet orvososa, Gombos László gyógyszerész az érem- és régiségtárt, Gözsy Árpád gyógyszerész a természetrajzi szertárt.

2. Segélyezés.

a) Internátusi segélyalap.

Ezen tanévig a gymnasium semminemű alappal nem rendelkezett, melyből a többnyire szegénysorsu szülők gyermekeiből álló tanuló-ifjuságunkat segélyezni lehetett volna. Annál melegebben üdvözölte a tanártestület a gymnasiumi s egyszersmind internátusi igazgató indítványát egy internátusi segélyalaprak adakozások után való létesítésére, s egyidejűleg megbizta igazgatót a kellő lépések megtételére. A kibocsátott felhívásra a társadalom szivesen adózott filléreivel s ma, midőn még egy éve sincs az eszme felvetésének, több mint négyezer frtból áll az internátusi segélyalap. Az adakozók élén Fülöp Alajos nyugalmazott lelkész és nemes Csikvármegye áll 1000—1000 frttal, 20 frtot, vagy azon fölül adományoztak : Temesvár város Jász-Nagykun-Szolnokmegye, az esztergomi hercegprimás 20—20 frtot ; Győr város, a székesfehérvári káptalan 25—25 frtot ; Jenőfalva és Taplocza községe 30—30 frtot ; Szathmár-Németi város 33 frtot ; a győri káptalan 45 frtot ; Dánfalva, Szárhegy község, a kalocsai székes káptalan, Császka György kalocsai érsek 50—50 frtot. Karczfalva községe, a csikszeredai takarékpénztár, Svirtsik Antal 100—100 frtot. Gyergyó-Szentmiklós 200 frtot.

A jótékony célra ezen fölül még előadások és mulatságok rendeztetek Csik-Somlyón, Szentdomokoson, Rákoson, Taploczán, Szentkirályon, Karczfalván, a csikszeredai polgári leányiskolában. A nemes ügyet lelkes buzgóság-

gal karolták fel egyesek, kik fáradhatatlan tevékenységgel gyűjtöttek álléereikből nagyobb összegeket; különösen kiválnak Mihály Ferencz felsíki főszolgabíró, Romkay Nándor nagybecskereki adóhivatali pénztárnok, Becze Antal Csikvármegye alispánja.

Fogadják a nemes szívü adakozók az intézet hálás köszönetét!

b) Segélyezésben részesültek

1. A Röck Szilárd alapból Tóth Vilmos VI. oszt. 100 frt.
2. A Fogarasy püspök-féle alapból Szabó Lajos VII. oszt. 50 frt.
3. Jövedékbírsági alapból: Véger János VIII. oszt. 100 frt. Váradi Albert VI. oszt. 60 frt. Keresztes József V. oszt. 150 frt. Csiby Árpád II. oszt. 60 frt. Csibi Lajos 60 frt. Véger Béla I. oszt. 60 frt.
4. Állami, Kövári László I. oszt. 100 frt.

A csikmegyei nevelési és löbeszerzési alapból pénzsegélyben részesültek a következők:

Domokos Árpád VIII. oszt. 15 frt, Gegő Lajos VII. oszt. 25 frt. Ferencz Gyula VIII. oszt. 40 frt, Csiszér Imre VIII. oszt. 25 frt. Sánta András VIII. oszt. 25 frt. Glósz Ernő VIII., Oszkár IV. és Miksa II. oszt. összesen 40 frtot. Bedő Joachim VIII. o. 20 frt.

Balázs József VII., András V. és István II. oszt. összesen 50 frt. Albert Péter VII. oszt. 20 frt.

Gábor József VI. oszt. 40 frt. Tamás Lázár VI. oszt. 20 frt. Szőke Mihály VI. oszt. 20 frt. Márton László VI. oszt. 10 frt. György Gyárfás VI. oszt. 20 frt. Márton Gábor VI. oszt. 40 frt. Eröss József VI. oszt. 40 frt. Szabó Lajos VI. oszt. 30 frt. Puskás József VI. oszt. 30 frt. Tóth Vilmos VI. 30 frt. Korber Ernő VI. oszt. 20 frt. Györpál Árpád VI. oszt. 10 frt. Kopatz Mózes VI. oszt. 15 frt. Veres Árpád VI. és Domokos IV. oszt. összesen 30 frt.

Daradics Félix V. oszt. 20 frt. Nagy Károly V. oszt. 15 frt. Kádár Mátyás V. oszt. 30 frt. Antal Dénes V. oszt. 20 frt. Forika Antal V. oszt. 10 frt. Mihály József V. oszt. 20 frt.

Botár Bénéiam IV. oszt. 10 frt. Csedő András IV. oszt. 15 frt. Gegő Sándor IV. oszt. 5 frt. Gábosi Lajos IV. oszt. 5 frt.

Pál Ignác III. oszt. 5 frt. Oláh Bálint III. oszt. 5 frt. Botár Albert III. oszt. 5 frt. Bartalis Béla III. oszt. 5 frt. Éltés Zoltán III. oszt. 10 frt. Pál Dénes III. oszt. 10 frt. Kovács Gyárfás III. oszt. 20 frt.

Balázs Béla II. oszt. 10 frt. Bándi Béla II. oszt. 15 frt. Imre Kálmán II. oszt. 5 frt. Vas János II. oszt. 10 frt, Mátyás Ignác II. o. 10 frt.

c) Jutalmat nyertek:

Imets-félét Glósz Ernő VIII. o. t., mint a ki a német nyelvből jeles előmenetelt tett, 20 korona.

Béldy és társai-félét Imets János, mint a ki a VII. osztályt jelesen végezte, 20 korona.

Adorján-félét Czikó István VIII. o. t., mint a ki a magyar nyelvből legjobban dolgozott, 9 korona.

Koncz István-félét Ferencz Gyula, mint a ki a legjobb érettségi vizsgálatot tette 10 korona.

Dr. Filep Sándor körorvos urtól Gábor József VI. o. t. jó magaviseletért, 10 korona.

Bándi Vazul igazgatótól Király Sándor VII. o. t., mint ki az énekben legnagyobb előmenetelt tanusított, 6 korona. Váradi Albert VI. o. t., ki a meteorologiai észleletek vezetésében egész éven át segédkezett, 6 korona.

A 40 frt jutalmi általányból vásárolt könyvekből:

I. osztályosok: Antal József „Zsaszkovszky Énekkönyv.“ Bogády Gábor „Zsaszkovszky Énekkönyv.“ Bálint Károly „Wilkins Római régiségek.“ Kőváry József „Zsaszkovszky Énekkönyv.“ Rancz László „Zsaszkovszky Énekkönyv.“ Tompos Gábor „Zsaszkovszky Énekkönyv.“ Lakatos Mihály „Tolnay Magyar költők.“

II. osztályosok: Bálint Alajos „Hatszáz Magyar Nemzeti Dal.“ Glósz Miksa „Hatszáz Magyar Nemzeti Dal.“ Kórodi Imre „Szavalókönyv.“ Kovács József „Sebestyén Az Arpádok története.“ Pál Gábor „Tolnay Magyar költők.“ Sándor Arpád „Szavalókönyv.“ Jakab Jenő „Martin A természet három országa.“

III. osztályosok: Benke Antal „Szitnyai Levelek egy tanuló ifjuhoz.“ Kovács Gyárfás „Szitnyai Levelek egy tanuló ifjuhoz.“ Kurkó Ignác „Szitnyai Tanulmányok.“ Péter Antal „Szitnyai Tanulmányok.“ Petrics Gusztáv „Tomba összes költeményei.“ Tulit Aron „Krizsa J. költeményei.“ Veress Gyárfás „Mathews Hogyan boldogulunk.“ Vida József „Brassay utazása Napsugáron.“

IV. osztályosok: Bodó Ferencz „Ballagi M. magy.-ném., ném.-magy. kézi szótár.“ Csedő András „Petőfi összes költeményei.“ Botár Bénéjamin „Madách Ember tragoediája.“ Lakatos János „Veress J. Latin-magyar, magyar-latin szótár.“

XI.

F i n ö v e l d é k.

1. Seminarium.

A szent Mihályról elnevezett seminariumban e tanév folytán is gondos nevelésben és teljes ellátásban részesültek a növendékek, kik közül nyilvános alapítványos volt 36, magán alapítványos 16, fizető 31, szolgálattevő növendék 5, összesen 88. A felügyeletet Bándi Vazul seminariumi regens és Nagy István subregens vezették. Az alapítványos növendékek évi 95 frt 75 krért, a fizető növendékek 120 frtért teljes ellátást kaptak; a servitorok az asztalnál való felszolgálásért nyerték az ellátást.

A nyilvános alapítványosok közül élveztek:

Közpalapítványt:	Bedő Joakim, Czikó István, Glósz Ernő	VIII. oszt.
	Albert Péter, Király Sándor, Kozma Dénes	VII. "
	Gergely Tamás, Korber Ernő, Márton Gábor, Veres Árpád	VI.
	Daradics Félix, Potoczki András	V.
	Bálint Péter, Botár Béni	IV.
	Kurkó Ignác, Petrics Gusztáv	III.
	Becze László	VI.
	Báthori-félet: Gábor József	VI.
	Biró-félet: Ferencz Gyula	VIII.
	Bors Bálint-félet:	Csedő András . . . . .
Márton Sándor, Tulit Áron		III.
Csomortáni-félet:	Kovács Gyárfás	III.
Dénes-félet:	Imets János	VII.
Fogarasy-félet:	Szabó Lajos	VI.
Fülöp Alajos-félet:	Kádár Mátyás	V.
	Benke Antal	III.
Fülöp Elek-félet:	Fülöp József	II.
Haller-félet:	Pitter Ferencz	V.
Kedves Zsuzsánna-félet:	Tódor Béla	V.
Kovács Miklós-félet:	Bartha Balázs	VI.
	Ábrahám Ágoston	IV.
Lukács Mihály-félet:	Gábosi Lajos	IV.
Molnár-félet:	Márton László	VI.
	Lakatos János	IV.
Sántha-félet:	Eröss József	VI.
Tankó-félet:	Kóródi István	VI.

A magán alapítványosok közül élveztek:

Bocskor Elek-félét:	Szöke Mihály	VI. osztály
Bors Bálint-félét:	Pál Ignác	III. "
Buzás Mihály-félét:	Bodó Dénes	II. "
Eröss Elek-félét:	Szász Gyula	V. "
Ferenczy-félét:	Csiszér Imre	VIII. "
	Fórika Antal, Hochschild Gyula	V. "
	Tódor Árpád, Ferenczy Miklós	IV.
	Péter Antal	III.
Molnár Balázs-félét:	Éltes Béla	VII.
	Koós Ferencz, Molnár Imre	I.
Péterffy-félét:	Antal Dénes, Eröss József	V.
	Veress Gyárfás	III.

A Nagy István és Haller Mária-féle alapítvány ez évben nem volt betöltve.

A seminarium a kettős finővelde földszinti részét foglalja el. Van 4 tanterme, 11 hálóterme, az internatussal közös étterme. Felszerelése és a tisztaság semmi kívánni valót nem hagy hátra, az élelmezés ugy mennyiség, mint minőség tekintetében kifogástalan.

2. Internatus. (Benlakás.)

Bándi Vazul igazgató és Kassay Lajos felügyelő tanár vezetése mellett 107 növendék nyert az intézetben lakást, fűtést, világítást és kiszolgálást. Az internatusi ifjuság ebben az évben is a kettős finevelőház épületének emeleti részét foglalta el, hol 2 tanulóterem, 9 háló- és egy mosdószoba állott rendelkezésre. A gyengélkedők szobáit és az éttermet a seminariumi ifjúsággal közösen használta.

A szomszéd községekből a szülői háztól iskolába járó növendékek közül télen többen élveztek az internatus helyiségeiben déli szállást.

Az erkölcsi állapot általában jó volt. Nagyobb vétség és komolyabb fegyelmi eljárás nem fordult elő.

Az egészségügyi viszonyok teljesen megnyugtatók. Egyetlen komoly betegedési eset sem fordult elő.

Az internatus kiadásainak fedezésére szolgált nemes Csikmegye törvényhatósága által a folyó tanévre is kiutalt 370 forint, továbbá az egyes növendékek által lakás- és failleték czimen befizetett 8 frt. A szolgálatot tevő növendékek (servitorok) benlakási díj czimen 1 frtot, failleték czimen 4 frtot fizettek.

Élelmezés tekintetében az ifjak 12 csoportba voltak beosztva, mindenik csoport egy-egy szervitorral, kik 3 kifőző háztól hordották be az ebédet és vacsorát s e szolgálatukért ellátásban részesültek.

Az élelmezés oly módon történik, hogy a fiuk csoportokká alakulnak (8 fiu egy csoportba), a csoport minden tagja egy sorra egy hétig éllelmezi

az egész csoportot a szülők által előre közösen megállapított élelmi szerek-
ből, melyek a főzőnőknek szolgálnak át. A főző asszonyok fáradságáért
minden tarisznyaszeres növendék egész évre 6 frtot fizet.

Az előjáróság felügyel, hogy az eledelek ugy mennyiség, mint minő-
ség tekintetében kifogástalanok legyenek.

*

*

A seminarium és internatusba való felvétel föltételei ezen „Értesítő“
végén feltalálhatók.

XII.

Statistikai táblázatok.

1. A tanulók általános áttekintése.

Osztály	Létszám			Vallás ¹⁾			Nyelvi és nemzeti- ségi viszonyok			A szülők polgári állása					Előmenetel					Összesen		
	beiratott	elmaradt	a tanév végéig meg- maradt	római katolikus	görög katolikus	év. református	magyar-székely	magyar német	magyar-román	A szülők polgári állása					részletesen		Általán					
										értelmiség	östermelő	kereskedő és iparos	tisztviselő	szolgálaton mar.	szolgálaton mar.	jó	elégséges	elégtelen	haladó ²⁾		ismétlő ³⁾	
I.	69	7	62	68	—	1	68	1	—	8	25	14	19	3	3	5	16	21	17	48	14	62
II.	58	5	53	57	—	1	58	—	—	6	33	9	9	1	—	6	17	20	10	45	8	53
III.	55	4	51	54	1	—	54	—	1	6	33	7	9	—	—	8	14	23	6	48	3	51
IV.	32	—	32	31	1	—	31	—	1	7	19	3	3	—	—	4	10	15	3	32	—	32
V.	26	—	26	26	—	—	26	—	—	4	12	2	8	—	—	1	7	12	6	25	1	26
VI.	29	—	29	29	—	—	29	—	—	5	15	2	7	—	—	7	8	12	2	28	1	29
VII.	13	—	13	13	—	—	13	—	—	2	7	1	2	1	—	1	6	5	1	12	1	13
VIII.	16	—	16	14	2	—	14	—	2	1	7	1	7	—	1	1	5	9	—	16	—	16
I—VIII.	298	16	282	292	4	2	293	1	4	39	151	39	64	5	4	33	83	117	45	254	28	282

¹⁾ Ezen és következő rovatokban is csak az év végéig megmaradt tanulók száma van felvéve.

²⁾ A haladók közé az egy tantárgyból megbukott és jó magaviseletű tanulók is felvételnek.

³⁾ Azaz: a kik több tantárgyból buktak, vagy egy elégtelen mellett szabályszerű viseletük volt.

3. Magaviselet, életkor és szállás szerinti áttekintés.

Osztály	A tanév végéig megmaradt tanulók																Összesen					
	magaviseletre nézve			életkor tekintetében										szállás szerint								
	jó	szabályszerű	kevésbé szabályszerű	1885.	1884.	1883.	1882.	1881.	1880.	1879.	1878.	1877.	1876.	1875.	1874.	finövel- dében		interna- tusban	künn			
				született										alapiványos	fizetési servitor	társnyás servitor		kézi ösztöndíjas	a szülőknél			
I.	58	1	—	3	7	28	23	8	—	—	—	—	—	—	2	6	—	29	2	—	30	69
II.	48	5	—	—	—	17	19	16	4	2	—	—	—	—	2	7	1	20	5	—	25	58
III.	44	7	—	—	—	2	10	19	13	9	2	—	—	—	9	6	1	16	3	—	20	55
IV.	29	3	—	—	—	—	—	9	7	11	4	1	—	—	8	3	2	8	2	—	9	32
V.	21	4	1	—	—	—	—	—	4	8	10	4	—	—	10	2	1	7	—	—	6	26
VI.	23	6	—	—	—	—	—	—	—	7	10	7	5	—	12	3	—	6	—	1	7	29
VII.	12	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	5	3	—	5	—	—	3	13
VIII.	13	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	6	3	5	3	—	4	16

4. Származási hely szerinti áttekintés.

L a k h e l y	O s z t á l y								Összesen
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
Helybeli	5	7	4	3	1	2	1	—	23
Csikmegyei	54	47	44	26	19	24	7	10	231
Abauj-Tornamegye	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Alsó-Fehérmegye	—	—	—	—	2	—	—	—	2
Besztercze-Naszódm.	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Brassómege	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Fogarasmegye	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Háromszékmegye	3	2	3	1	2	2	5	4	22
Hunyadmege	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maros-Tordamegye	—	—	—	1	1	—	—	—	2
Máramosmege	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Nagy-Küküllőmege	1	—	1	—	—	—	—	—	2
Szebenmege	—	—	—	1	1	—	—	1	3
Szolnok-Dobokamegye	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Temesmege	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Torda-Aranyosmege	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Udvarhelymege	3	1	—	—	—	1	—	—	5
Nógrádmegye	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Hevesmege	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Stájerországi	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Összesen	69	58	55	32	26	29	13	16	298

5. Az érettségi vizsgálatok eredményének áttekintése.

T a n é v	Jelentkezett	Visszahelyezett	Javító	Írásbeli	Szóbeli	Érettségnyilvánított		Ezek közül szándékozik														
						jelenen	egyszerűen	egyetemi			műegyetemi			akadémiai								
								3 hónapra visszavétett	egyházi	jogi	orvosi	bölcsészeti	építészeti	mérnöki	vegyészeti	erőszeti és bányászati	gazdászati	katonai	tisztviselői	közlekedési		
1894—5.	16	—	1	16	16	—	8	5	3	2	4	1	2	—	—	—	—	—	1	5	1	—

XIII.

Meteorologiai észleletek.

A csiksomlyói állomás fdr. hossz.: 43°32' fdr. szél. 46°22'; tengerfeletti magassága: 707 méter.

Hónap	Légnyomat			Hőmérséklet C. sz.			Páranyo- más			Ned- vesség			Csapadék m. m.			Szélirány				Szélerősség (közép) Felhőzet (közép)	Jegyzet	
	közép	legnagyobb	legkisebb	közép	legnagyobb	legkisebb	közép	legnagyobb	legkisebb	közép	legnagyobb	legkisebb	havi	24 órai	ennek napja fő uralkodó ¹⁾	másod "	harmad "	negyed "				
Január	708.0	712.3	696.9	16.2	-2.5	27.4	1.2	3.6	0.4	77	100	53	3.6	2.4	21	W	N	NE	NW	3	3	hideg
Február	641.3	710.0	690.9	7.5	-0.2	-20.6	1.8	9.6	0.8	81	100	75	35.8	14.2	14	W	E	NE	S	3	6	elég enyhe
Márczius	703.9	709.8	685.3	5.8	19.2	-3.8	5.6	12.8	3.1	85	100	29	12.8	4.8	16	E	W	NW	S	2	4	enyhe
Április	697.1	707.3	693.6	7.9	17.0	-3.6	5.1	10.5	3.0	67	100	26	60.3	15.2	25	W	E	S	N	2	4	nedves, hűvös
Május	702.6	702.6	689.7	11.7	17.2	4.8	7.9	13.5	5.1	89	100	15	159.2	15.2	31	N	W	NE	S	2	6	kellemesen, változó
Junius	696.0	700.5	687.9	16.2	25.4	9.4	9.1	18.5	5.1	64	100	26	170.4	15.2	8	S	SW	E	W	5	5	kellemes
Julius	704.6	704.8	695.4	16.9	25.9	12.5	11.5	16.1	7.9	77	93	54	55.23	15.5	17	E	N	S	W	1	4	kellemesen, változó
Auguszt.	704.6	707.0	696.3	14.1	28.2	10.6	10.6	14.4	8.1	76	99	9	69.5	17.3	1	N	E	S	W	1	5	kellemes
Szeptem.	701.9	706.8	696.3	11.1	28.3	2.2	7.4	11.0	2.4	69	100	21	30.0	6.3	24	N	E	NW	SW	1	3	nedves
Október	702.3	708.8	693.8	8.8	20.2	1.2	7.4	16.1	4.2	87	100	63	58.2	7.0	5	N	E	SW	NW	1	4	hűvös, szeles
Novem.	701.5	710.1	698.6	2.8	7.0	-6.2	3.8	5.0	2.2	73	91	57	2.4	2.4	1	W	N	NE	E	2	2	zordon
Deczem.	709.1	706.6	693.3	6.2	0.8	-17.0	2.0	4.3	1.0	78	100	54	89.0	11.2	27	N	W	NE	NW	2	5	derült, hideg
Évi közép	639.9	704.7	701.5	10.4	16.8	-9.9	4.4	11.2	3.5	76	98	40	64.69	10.5	-	N	E	NE	SW	2	4	középszerű

1) A használt angol jegyek: N=észak; E=kelet; S=dél; W=nyugat.

Észlelő: Bándi Vazul, főgymn. igazgató.

Az 1894. évi észleletek hivatalos eredményét a következő táblázat mutatja.

Figyelmeztető.

1. A tanulók szabályszerű *felvétele* és beírása szeptember három első napján történik. A beírandó tanulók tartoznak az igazgatónál keresztlevelüket vagy ezt helyettesítő hiteles okirat és a közelebbi osztályból nyert iskolai bizonyukat mulhatatlanul bemutatni.

2. Az 1887. évi XII. t.-cz. 4. és 5. §§-ai értelmében azon tanulók, kik nem igazolják, hogy életök 12 évéig újraoltattak vagy 5 éven belől sikeresen beoltva lettek, vagy valóságos himlőt álltak ki az illetékes egészségügyi hatóságnak bejelentetnek és a gymnasiumban véglegesen addig fel nem vehetők, a míg a netalán kiderült hiány pótolva nem lesz, vagy nem igazolják azt, hogy az újra-oltás kötelezettsége alól törvényszerűleg fölmentettek. — Közelebbi tájékozás céljából forduljanak a t. szülők és gyámok gyermekeikkel a legközelebbi járási vagy körorvoshoz.

3. Felvétel az internátusba.

Mindazon nem-alapítványos gymu. ifjak, kik nem a tanoda székhelyén vagy a tószomszédos helyiségekben laknak *collegális benlakásban* (internátusba vagy semináriumban lesznek beszállásolandók. Az internátusról tudni kell a) hogy az ifjak az internátusban kényelmes lakást, fűtést, világítást és felügyeletet nyernek; b) ellenben a kosztbeli ellátásról a régi tarisnyarendszer szerint maguk gondoskodnak; c) az internátusi ifjak együttes élelmezése céljából a szülők vagy gyámok szomszédsága szerint 8—9 tagu csoportokká alakulnak; d) minden csoporthoz 1 servitor-növendék osztatik be, kit szolgálat fejében a csoport ingyen lát el élelemmel; e) a csoportok számára lehetőleg az intézethez közel eső gazdákkal a kifőzésre nézve az internátusi előljárástól kikért előleges utasítás után a szülők szerződnek; f) az élelmezési csoportoknak két rendbeli abroszra van szükségük melyeket vagy a szülők, vagy a szerződés szerint a kifőzőházak szolgáltatnak; ellenben g) asztalkendőről és evőszekérről az egyes ifjak gondoskodnak; h) bennlakási díj fejében minden internátusi növendék után 1 frt fizettetik; fűtési anyagul pedig 1 öl kemény tüzifa szállítandó be. Ha ezen illetmény szeptember 20-ig be nem szállittatik: az illető szülő vagy gyám annak fejében egy öl faárát a csiksomlyói árfolyam szerint köteles szeptemberben lefizetni.

4. Feltétel a semináriumba.

A semináriumra vonatkozólag megjegyzendő, hogy azon alapítványos tanulók, kik a semináriumban az alapítványos ifjakkal kívánnak lakni és kosztotzni: az egész tanévre 120 frtért lakást és teljes ellátást nyernek a semináriumban, mely összeget előleges részletekben a semináriumi igazgatónál tartoznak lefizetni. Miután a semináriumban csak korlátozott számmal vétetnek kosztosok, azért a felvétetni akarók jó előre lehetőleg aug. elején legalább levél által jelentkezzenek.

5. Tandijra vonatkozó szabályzat.

A mult 1894. évi statusgyűlés jegyzőkönyvének XXII. pontja alatt foglalt határozat alapján Püspök excellenciája az egyházmegyei Igazgató-tanáccsal egyetértőleg a gymnasiumok tandija ügyében következőleg intézkedett:

1. Minden tanuló kivétel nélkül minden tauintézetben és minden osztályban valláskülönbőség nélkül évenként a beírás alkalmával 1 frt beírási díjat fizet, a melynek fizetése alul senki sem mentetik fel.

2. Minden tanuló minden intézetben és minden osztályban fizeti az országos tanári nyugdíjalapba az 1894. évi XXVII. t.-cz. 3. §. c) pontja szerint fizetendő 3 frt évi járulékot; továbbá értesítő és ifjusági könyvtárdíj czímen fizet 1 frtot. Ezeknek fizetése alul sem mentetik fel senki.

3. A tulajdonképeni tandijat illetőleg a tauintézetek közötti különbségnek fentartása mellett a felső négy osztály tandija magasabb, mint a négy alsóé.

4. Ezen 3 alatti pontnak alapján fizetnek a kath. vallásu tanulók:

a) Csik-Somlyón, Maros-Vásárhelyen, Székely-Udvarhelyen és Kantában (Kézdi-Vásárhely) az I—IV. osztályban 5 frtot, az V—VIII. osztályban 10 frtot.

b) Brassóban, Gyulafehérvárt és Kolozsvárt az I—IV. osztályban 10 frtot, az V—VIII. osztályban 15 frtot.

5. Nem katolikus vallásuak ezen 4. alatt megállapított tandijnak kétszeresét fizetik.

A fentebbiek szerint a kath. vallásuak összesen fizetnek

a) Csiksomlyón, Marosvásárhelyen, Székelyudvarhelyen és Kantában az I—IV. osztályban (1+1+3+5) 10 frtot, az V—VIII. osztályban (1+1+3+10) 15 forintot.

b) Brassóban, Gyulafehérvárt és Kolozsvárt az I—IV. osztályban (1+1+3+10) 15 frtot, az V—VIII. osztályban (1+1+3+15) 20 frt.

A nem kath. vallásuak összesen fizetnek:

a) Csiksomlyón, Marosvásárhelyen, Székelyudvarhelyen és Kantában az I—IV. osztályban (1+1+3+10) 15 frtot, az V—VIII. osztályban (1+1+3+20) 25 forintot.

b) Brassóban, Gyulafehérvárt és Kolozsvárt az I—IV. osztályban (1+1+3+20) 25 frtot, az V—VIII. osztályban (1+1+3+30) 35 frtot.

6. Az 1. és 2. pont alatti díjak fizetése alul senki sem lévén felmenthető, ezek együtt 5 frtot tesznek, a mely 5 frt tehát minden tanév elején a beírás alkalmával minden tanulótl minden osztályban befizetendő. A 4. és 5. pont alatt részletezett tulajdonképeni tandijak fizetése alul felmentésnek lévén helye; azok három egyenlő részletben is fizethetők, még pedig mindig november 15-éig, január 15-éig és márczius 15-éig, miáltal az 1200—1889. szám alatt kiadott tandijmentességi szabályzat 7. §. módosul.

7. Tandijmentességért azon tanulók is folyamodhatnak, a kik két tárgyból kaptak ugyan elégségest, de a többi tárgyból jó előmenetelt tanusítottak; ez által az 1200—1889. sz. alatt kiadott tandijmentességi szabályzat 2. §-nak b) pontja és 4. §. módosul.

8. A tandijmentességet illetőleg a fősuly a félmentességre helyeztetik, egész mentesség csakis kiváló szorgalom és előmenetel mellett valóban szegényeknek adatik.

9. A tandijmentességről szóló szabályzatba felvétetik a következő pont: „A ki igazolja, hogy egy idő óta 3 fia jár közép- vagy felső iskolába (gymnasium, reáliskola, akadémia, egyetem, műegyetem) s ha az illető tanuló előmenetele a 2. §. b) (jelen rendelet 7. pontjával módosított) pontjának megfelel, a

tandij felének fizetésétől felmenthető egyszerű kérelemre, még ha nem is egészen szegény.

10. Az összes díjak beszolgáltatandók az igazgató tanácshoz a központi főpénztárba, mivel az egyes intézetek határozott évi átalányokat kapnak.

Ezen intézkedés az 1895—96. tanév kezdetével lép életbe.

Kellő tájékozás végett álljon még itt az 1889. évi ápril 1-ről 1200. sz. a. kiadott és a fennebbieken is hivatolt

„Tandijmentességi szabályzat.“

1. §. Az erd. róm. kath. status gymnasiumban a statusgyűlésről megállapított (Csiksomlyón 6 frt) tandij fizetendő, mely alól rendszerint senki sem mentetik fel.

2. §. Kivételképpen azonban a főtanhatóság elengedheti az egész vagy a fél tandij fizetést jó erkölcsi magaviseletű és egyuttal jó igyekezetű, tehetséges tanulóknak, ha:

a) szülők vagyontalanságát az illető politikai hatóságtól kiállított (és a r. k. lelkésztől is aláírt) bizonyítvány igazolja ¹⁾;

b) az előző tanévről szóló gymnasiumi bizonyítvány szerint erkölcsi magaviselete, legalább szabályszerű volt s az egyes tantárgyakból legfeljebb csak egyetlen elégséges osztályzatot bír, a többi jeles és jó lévén;

c) a tanártestület a díjmentességre ajánlja.

4. §. Olyan tanulók kérvényét, a kiknek bizonyítványa kevésbé szabályszerű magaviseletet, avagy egynél több elégséges érdemjegyet tartalmaz, az igazgatók el nem fogadhatják; hanem a jelen szabályzatra való hivatkozással visszautasítják s a tandijfizetésre határidőt tűznek ki.

5. §. Elemi iskolai bizonyítvánnyal kizárólag csak akkor lehet tandijmentességért folyamodni, ha annak érdemjegyei mind jelesek és jók.

6. §. A tandijmentességi kérvények minden tanév elején legkésőbb szeptember 15-ig az illető gymnasium igazgatóságánál adandók be. A tanártestület tartozik a kérvényeket még a szept. hóban tartandó ülésen lelkiismeretesen tárgyalni s véleményét minden egyes folyamodóra nézve jegyzőkönyvbe venni. Az összes iratokat az igazgatók okt. 1-ig a főtanhatósághoz felterjesztik, hogy az igazgató-tanács októberi rendes közgyűlésén végleg határozhasson. Fel nem szerelt vagy később beadott kérvények figyelembe nem vétetnek.

7. §. A tandij beszedéséről az illető igazgatók felelősök.

9. §. A jelen szabályzat a gymnasiumi Értesítőben közzéteendő.

5. A tandijon kívül minden gymn. tanuló tartozik ifjúsági könyvtári illeték gyanánt 30 krt és „Értesítőre“ szintén 30 krt előre fizetni.

6. Vizsgálatok.

A pótló-, javító-, valamint fölvételi vizsgálatok augusztus 31-én tartanak meg. A javító vizsgálatok iránt folyamodványokat és alapítványi kérelmeket is rendszeren július 3-ig az igazgatósághoz be kell adni. A javító-vizsgálatokat a tanulók azon tanodánál kötelesek kiállani, melynél megbukottak, vagy azokat letenni elmulasztották. A fölvétel föltételei: jó sikerrel végzett elemi IV. osztály, vagy hasonfoku tanodák s az ezektől kiállított bizonyítvány. Különben pedig a mindenkire nézve köteles fölvételi vizsgálat tárgyai: értelmes magyar olvasás,

¹⁾ A melléklendő szegénységi bizonyítványban kitüntetendő folyamodó szülő által a legközelebbi évben fizetett adó összege.

a magyar nyelvtanból, az alaktan főbb részeinek ismertetése, jól olvasható dik-tandó írás és a négy alapszöveg közönséges és törzsszámokkal; a polgári isko-lából jött tanulók a latin nyelvből fölvételi vizsgát tesznek.

A tanulók, valamint a szülők és gyámok is figyelmeztetnek az iskolai bizonyítványok megőrzésére; minthogy ezek másolatai az eredeti elvesztését be-bizonyító kérelemmel és e mellett kivált az érettségi okmányé sok nehézséggel állitható ki. Figyelmeztetnek továbbá szülők és gyámok, hogy az évharmadi Értesítőket szorgalmasan vegyék át iskolázottjaiktól és azokat jól betekintve, írják alá, vagy maguknak megmagyaráztatva, más hiteles ember, jelesen a plé-bános ur által irassák alá, hogy ne csupán az évvégi bizonyítványból és így későn ébredjenek arra, hogy a fiok vagy gyámoltjok elvesztegette a drága tan-időt és iskola évet.

Az ifjak tankönyveiket a *kölcsönkönyvtárból* illő % mellett nagyobb részt beszerezhetik.

Csik-Somlyón, 1895. június 28-án.

Bánda Vazul,
főgymn. igazgató.

T A R T A L O M.

	lap.
I. A csiksomlyói róm. kath. főgymnasium önképzőkörének huszonöt évi működése	3
II. Adatok a lefolyt tanév történetéhez	37
1. A tanév tartama.	
2. Valláserkölcsei állapot.	
3. Egészségügy.	
4. Iskolai ünnepély és látogatás.	
5. Személyzetiek, segélyezés.	
6. Fontosabb rendeletek és átiratok.	
7. Tornaverseny és kirándulások.	
III. Tanári testület	45
IV. A bevégzett tananyag	46
1. Rendes tárgyak.	
2. Rendkívüli tárgyak.	
V. Írásbeli feladványok az 1893—4. tanévben	60
Írásbeli feladványok az 1894—5. tanévben.	75
VI. Önképzőkör	90
VII. Tanszerek gyarapodása	91
1. Könyvtárak.	
2. Szertárak.	
VIII. A gymn. kölesönkönyvtár állása 1894—5-ik tanév végével	95
IX. Az ifjuság érdemsorozata	96
X. Jótékonyosság	107
1. Adakozás.	
2. Segélyezés	
XI. Finöveldek	110
1. Seminarium.	
2. Internatus.	
XII. Statisztikai táblázatok	113
1. A tanulók általános áttekintése.	
2. Tanulás eredményének tárgya és osztályonkénti áttekintése.	
3. Magaviselet életkor és szállás áttekintése.	
4. Származási hely szerinti áttekintés.	
5. Az érettségi vizsgálatok eredményének áttekintése.	
XIII. Meteorológiai észleletek	117
XIV. Figyelmeztető	118

141